

**JIHOČESKÁ UNIVERZITA
ČESKÉ BUDĚJOVICE**

**PEDAGOGICKÁ FAKULTA
KATEDRA TĚLESNÉ VÝCHOVY A SPORTU**

**DIPLOMOVÁ PRÁCE
(bakalářská)**

na téma

Historie Sokola v Písku

(bez obrazových příloh)

Vypracoval: Jan Obermayer
Studijní obor: Tělesná výchova a sport
Vedoucí práce: doc. PaedDr. Jan Štumbauer, CSc.

České Budějovice, duben 2008

**UNIVERSITY OF SOUTH BOHEMIA
ČESKÉ BUDĚJOVICE**

**PEDAGOGICAL FACULTY
DEPARTMENT OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORT**

**GRADUATION THESIS
(Bachelor)**

topic

History of Sokol in Písek

Author: Jan Obermayer
Field of study: Physical Education and Sport
Supervisor: Ass. Prof. PaedDr. Jan Štumbauer, PhD.

České Budějovice, April 2008

Bibliografická identifikace

Název práce: Historie Sokola v Písku

Pracoviště: Katedra tělesné výchovy a sportu Pedagogické fakulty,
Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích

Autor: Jan Obermayer

Studijní obor: Tělesná výchova a sport

Vedoucí práce: doc. PaedDr. Jan Štumbauer, CSc.

Rok obhajoby: 2008

Abstrakt:

Tato bakalářská práce se zabývá historií Sokola v Písku a to od samého počátku až do dnešní doby. Činnost sokolská dostala během svého vývoje několik ran osudu a musela být i několikrát ukončena. Nejen členové Sokola v Písku byly velmi hrdí a čestní vlastenci. Šli bránit republiku během první světové války, hlásili se do čs. legií a i po válce fungovali ve městě krojovaní Sokolové jako dozor a bránili rabování a chaosu. Zlatého věku dosáhlo u nás sokolské hnutí po I. světové válce, ale tento vrchol trval pouhých 20 let, než jeho expanzi přerušila II. světová válka. I přes to v této době zaznamenal nebývalý rozvoj. Každý 15. občan byl jeho členem a celkový počet se blížil k milionu. Sokol podporoval vlastenecké cítění Čechů, což vyvrcholilo manifestací na X. všesokolském sletu v roce 1938. V následujících těžkých letech války němečtí okupanti Sokolům jejich postoje neodpustili, přibližně 12 000 členů bylo vězněno, 3 300 z nich v nacistických koncentračních táborech zahynulo. I písečtí Sokolové přišel o své nejlepší činovníky a členy. V roce 1941 byla organizace podruhé rozpuštěna a její majetek byl zabaven. Po dlouhých čtyřiceti letech komunistické totality a po jejím pádu povstal Sokol v roce 1990 znovu k životu. Tělocvičný proces v Sokole prošel velkou proměnou, protože vývoj v oblasti tělovýchovy stále pokračuje. Dřívější sokolské cvičení je dnes koncipováno jako všeobecná příprava pro děti a kondiční pro dospělé, v mnohém má ale ještě modernější ráz. Byla pozměněna forma i obsah, což si získává stále nové příznivce.

Klíčová slova: Sokol, jednota, župa, člen, cvičitel, bratr, sestra, starosta, cvičení, výlet, slet, tělovýchova, dorostenec, žák, družstvo, oddíl, sokolovna, prapor, slavnost

Bibliographical identification:

Title of bachelor thesis: History of Sokol in Písek

Department: Department of Physical Education and Sport Pedagogical Faculty,
University of South Bohemia in České Budějovice

Author: Jan Obermayer

Field of study: Physical Education and Sport

Supervisor: Ass. Prof. PaedDr. Jan Štumbauer, PhD.

The year of presentation: 2008

Abstract:

This bachelor thesis is concerned with history of Sokol organization in Písek from its foundation up to today. During its evolution in time, activities of Sokol faced many adversities and the organization was also disbanded several times. Members of Sokol were very proud and honest patriots. They defended the republic during World War I., fought in Czechoslovak legions and acted as military police preventing plundering and total chaos. The expansion after World War II., referenced as the Golden Age, lasted only for 20 years, until its interruption by World War II. Despite difficult conditions the organization attained a particular level of development. Every fifteenth citizen of the country was its member and the number of participating members got close to 1 million. Sokol supported a sense for Czech patriotism, which culminated by the means of a demonstration on the 20th Sokol festival in 1938. In the following difficult war period, Sokol members were persecuted for their patriotism by Nazi occupants, about 12 000 members were imprisoned and 3 300 of them died in concentration camps. Also, Písek members lost their best officials and participants. In the 1941 the organization was dissolved again and its property was confiscated. After long 40 years of communist totalitarian rule and its eventual collapse, Sokol organization came back to life in 1990. The system of physical training has been greatly transformed since then, as the whole training sector went through major innovations. Earlier Sokol`s exercising is now conceived as an universal preparation for children and conditional training for adults, but now based on a modern attitude. Many changes in form and content helped to attract new supporters.

Key words: Sokol, union, region, member, instructor, brother, sister, mayor, training, trip, rally, physical training, teenager, pupil, team, division, Sokol house, banner, celebration

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Historie Sokola v Písku“ vypracoval samostatně pod vedením doc. PaedDr. Jana Štumbauera, CSc. Všechny prameny a podkladový materiál, ze kterých bylo čerpáno jsou uvedeny v příložené bibliografii.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich univerzitních stránkách.

V Písku , dne 25.4.2008

.....

Poděkování

Děkuji vedoucímu bakalářské práce doc. PaedDr. Janu Štumbauerovi, CSc., za poskytnutí konzultací, odborné a metodické vedení a ochotu při vypracování bakalářské práce. Touto cestou bych také chtěl poděkovat všem, kteří byli ochotni se podílet na její tvorbě.

Obsah

1.	Úvod.....	7
2.	Teoreticko-metodologický postup.....	8
2.1	Cíl, úkol, předmět a metody práce.....	8
2.2	Rozbor pramenů a metody práce.....	9
3.	Nástin historie Sokola a události předcházející jeho vzniku.....	10
3.1	Nástin historie Sokola u nás.....	10
3.2	Stručný nástin historie Sokola v Písku.....	14
3.3	Historické kořeny předcházející založení Sokola v Písku.....	16
4.	Sokol v letech 1868-1914.....	18
5.	Sokol v letech 1915-1941 (1944).....	48
6.	Sokol v letech 1945-1952.....	78
7.	Sokol v letech 1989-současnost.....	85
8.	Závěr.....	101
9.	Referenční seznam pramenů a použité literatury.....	103
10.	Seznam zkratk.....	105
	Obrazové přílohy	

1. Úvod

Bakalářská práce na téma „Historie Sokola v Písku“ je výsledkem mého snažení o vytvoření uceleného pohledu na vývoj sokolského hnutí v Písku od úplných počátků až do současnosti, do roku 2008.

V této práci jsem se snažil zachytit historický vznik a vývoj Sokola v Písku. Pro velké množství informací a událostí v rozsáhlém časovém rozpětí celkového vývoje hnutí, a pro neúplnost pramenů v některých letech, není tato práce obsahově zcela vyčerpávající. Podrobné zpracování obsahující všechna fakta by přesáhla rámec práce jak svým obsahem, tak i časovou náročností a obnášela by zpracovat veliké množství soudobých periodik a literatury.

Počáteční myšlenka postavená na antickém principu tělesně zdatného, duševně a sociálně vyspělého jedince, připraveného pracovat a bránit svůj národ je aktuální i na začátku 21. století. Univerzální hodnotou sokolství je všestrannost tělesného, duševního a sociálního rozvoje osobnosti člověka. Sokolství je mravním postojem všech členů Sokola. Je založeno na národních tradicích, na odkazu ušlechtilých činů členů Sokola v období válek a nesvobody i na všelidských hodnotách formulovaných v kodexu fair-play, na obětavosti v činnosti pro organizaci a na připravenosti veřejně se angažovat na straně demokracie, práva a morálky.

2. Teoreticko-metodologický postup

2.1 Cíl, úkol, předmět a metody práce

Cílem práce je na základě širokého využití historických pramenů a dalších pramenných podkladů podat ucelený přehled a zpracovat historii a vývoj Sokola v Písku od samého počátku až do současnosti, do roku 2008.

Úkolem práce je s využitím literatury stručně nastínit historii Sokola v Písku i České republice. Dalším úkolem je pokusit se na základě studia a využití všech dostupných archivních pramenů, literatury a periodik zachytit vývoj Sokola v Písku od počátku až do jeho současnosti.

Předmětem práce z hlediska obsahového je zaměření se na zmapování historie a vývoje Sokola v Písku. Na počátky a rozvoj sokolského hnutí v Písku, historické události a kořeny předcházející jeho založení a nástin historie Sokola u nás. Z hlediska územního je předmět práce vymezen na současnou aglomeraci města Písek v dnešních katastrálních a administrativní hranicích. Časové hledisko zachycuje historii Sokola v Písku od počátku jeho vzniku až do roku 1948 (1952) a poté od roku 1989 až do současnosti, přesněji do roku 2008.

Metody práce uplatněny při vypracování jsou s ohledem na historický charakter práce metody historické. Historickou metodou označujeme soubor pracovních postupů, vyhledávání a porovnávání informací, údajů o jevech a faktech v minulosti, které usnadňují zpracování pramenů a umožňují tak vytvořit její obraz. Metoda, použita při vypracování, je práce s historickými prameny primárními (fondy archívů, sbírek, výroční zprávy o činnosti atd.), dále pak práce s prameny sekundárními (novinové články a odborná literatura), ale i prameny obrazové a narativní. Vlastní získávání materiálů je prováděno kombinací přímé metody, která se opírá o komparaci pramenů. Jelikož jsou historické události sledovány, tak jak po sobě následovaly, je společně s touto metodou použita i metoda progresivní.

2.2 Rozbor pramenů a literatury

V historických pracích jsou nejdůležitějšími zdroji prameny písemné povahy. Tyto písemné prameny představují záznamy informací, které sledují různý účel. Historické prameny se dělí na prameny primární, které vznikly přímo z děje, o němž informují, a na sekundární, které jsou záznamem téhož děje z jiného úhlu.

Návštěva Státního oblastního archivu v Třeboni a Muzea dějin Sokola a tělesné výchovy a sportu v Praze neměla pro tuto práci přílišný význam. Z důvodů malého stránkového rozsahu práce a hloubky textu neumožňuje obsah sbírek a fondů těchto ústavů plně využít.

Největší zdrojem informací pro tuto práci co do četnosti a hloubky je literatura. Velký přínos pro práci má kniha „Dějiny Sokola píseckého“, která zachycuje období písecké sokolské jednoty od jejího vzniku, do rok 1928 a byla vydána k 60. výročí založení Sokola v Písku. Druhou publikací, která má také velkým význam na čerpání fakt a údajů je kniha „100 let tělesné výchovy v okrese Písek“ popisující rozvoj a historii tělesné výchovy na Písecku v letech 1868–1968.

Další pramenem informací je zdroj regionálních periodik v Knihovně Prácheňského muzea v Písku a Okresní knihovně Písek. Pro práci mají největší přínos Písecké listy, Prácheňský kraj a Otavan, ze kterých je také čerpán a porovnáván průběh událostí při vzniku a vývoji Sokola přibližně do období II. světové války. Velký přínos má i Státní vědecká knihovna v Českých Budějovicích, ze které jsou rovněž informace vyhledávány a následně porovnány i s jinými zdroji. Zde velmi přispívají periodika Písecké postřehy, Zítřek a Listy písecka, ze které je také čerpáno převážně o dění do roku 1991. Značný zdrojový přínos mají ročenky jednotlivých roků, které župa Jeronýmova začala vydávat od obnovy své činnosti v roce 1991. Od roku 2005 je vydávána ročenka župy Jihočeské, do které se župa Jeronýmova spolu s župami Husova a Žižkova integrovaly.

V práci je také použito fotografických pramenů, zejména dobových.

3. Nástin historie Sokola

3.1 Nástin historie Sokola u nás

Okolnosti vzniku Sokola jsou spjaty s uvolněním poměrů v Rakousko-Uhersku, které následovalo po odvolání národem nenáviděného ministra Bacha. Byly zakládány různé kulturní vlastenecké spolky, ale nová doba si žádala kromě oživení národní kultury i fyzickou zdatnost každého jedince, proto se tehdy velmi dařilo různým tělocvičným ústavům. Mezi ně patřil také český ústav Malypetrův, který později sehrál důležitou roli při založení Sokola. Jedním ze cvičenců a později cvičitelů byl Miroslav Tyrš.

Právě v této době oslovil Tyrš české cvičence Schmidtova ústavu a získal je pro založení českého tělocvičného spolku. Spolu s Juliem Grégrem připravili znění stanov nově vzniklé Jednoty pražské a předložili je na c. k. místodržitelství v prosinci 1861. Stanovy byly schváleny, a tak byla do Malypetrova ústavu v Panské ulici svolána na 16. února 1862 (což je datum založení Sokola) ustavující valná hromada. Starostou byl zvolen Dr. Jindřich Fügner, místostarostou Miroslav Tyrš. Cvičení v Sokole bylo zahájeno již v březnu 1862 a zprvu se konalo v pronajatých prostorách Malypetrova ústavu v Panské ulici. Členstva stále přibývalo, a proto dal J. Fügner podnět ke stavbě vlastní tělocvičny, na kterou věnoval základní finanční částku. Cvičební program byl již tehdy značně progresivní. Kromě cvičení prostných, pořadových a náradí se cvičenci věnovali také disciplínám úpolovým jako byl šerm, vzpírání, zápas, vrh břemenem aj. nebo základům atletiky (běhy a skoky). Sportovalo se i venku, jednoty pěstovaly plavání, veslování, bruslení, jezdeckví a pořádaly se četné výlety. K tomu patřila i etická a vlastenecká výchova, což jako celek odpovídalo Tyršem vytčené ideje podle antických vzorů, tj. všestranné osobnosti zdatné tělesně i duševně. V Sokole byl také bohatý společenský a kulturní život – vzdělávací přednášky, hudební, divadelní a loutkové soubory, koncerty, plesy a zábavy.

První výlety uspořádala pražská jednota již na jaře 1862. Období první republiky, které trvalo pouhých 20 let, přineslo Sokolu zadostiučinění za dlouhodobé usilování o naši státní samostatnost a zároveň příznivé ovzduší pro nebývalý rozvoj. Sokol se stal opravdu celonárodní organizací. Každý 15. občan byl jeho členem a celkový počet se blížil k milionu. ČOS měla již 52 žup, z toho 6 na Slovensku a Podkarpatské Rusi. V roce 1865 dokonce založili naši krajané první jednotu v USA. Rozvíjel se také cvičební proces, konaly se např. každoroční zkoušky zdatnosti pro rozřazení do družstev, vycházely téměř dvě desítky odborných časopisů, několik též pro mládež. V Sokole se také pravidelně konaly závody všech

složek, a to v náradí, atletice, ve hrách, plavání a dalších sportech, jejichž počet se postupně rozrostl na 36 odvětví. Nejlepší cvičenci postupovali výše a dostávali se až do reprezentačních družstev. ČOS reprezentovala naši republiku na mezinárodních závodech a olympiádách, odkud přiváželi cenné medaile. Propracována byla také metodika cvičení a sportů, vycházely četné příručky ve vlastním nakladatelství ČOS. Od 20. let se začal rozvíjet i pobyt v přírodě zahrnující výlety, tématické vycházky, zájezdy a hlavně táboření. Na tom má hlavní zásluhu náčelnice sestra Marie Provazníková, která byla též neúnavnou propagátorkou nových sportů. O úroveň cvičitelů a trenérů - vesměs dobrovolných - pečovala škola ČOS.

Na vysoké úrovni byla vzdělavatelská práce, která zaručovala sokolské a národní uvědomění všech členů Sokolstva včetně mládeže. Rozvíjela se i kulturní činnost, zakládaly se pěvecké sbory, hudební a trubačské, ochotnické a loutkové kroužky. Pořádaly se mezisletové slavnosti, zájezdy do jiných žup a četné výjezdy do zahraničí na slavnosti tamních sokolů. Nesčíslný byl počet schůzí, srazů a sjezdů, z nichž nejvýznamnější byly sjezdy valné, přijímající zásadní rozhodnutí. Sokolové nechyběli ani na žádné celostátní oslavě a obecně jim byla uznávána velká autorita.

Díky svému programu i vzrůstajícím významem přibývalo členů a záhy byl Sokol nejsilnějším tělocvičným spolkem v českých zemích. Kromě toho jeho myšlenky a činy oslovovaly slovanské země po celé Evropě. Úřady rakousko-uherského mocnářství si byly vědomy tohoto vlivu a brzdily sokolskou činnost, kdekoli to bylo možné. Přes toto úsilí se sokolská organizace stále rozrůstala a postupně si vydobyla veřejný respekt. Její slavnosti a slety přitom byly v podstatě národními demonstracemi, protože Sokol měl přímo ve svém programu boj proti národnostnímu útlaku, a po stránce tělocvičné nechyběl ani výcvik v branných disciplínách.

Během 1. světové války pocítil Sokol jako jeden z prvních zpřísněný postup úřadů. Při sletu v Brně došlo po prvním vystoupení žen ke zrušení celého programu, protože tam dospěla zpráva o zavraždění následníka trůnu Ferdinanda d'Este v Sarajevu. Mnoho Sokolů muselo odejít na frontu, a tak činnost jednot závisela na ženách. V roce 1915 byla úředně rozpuštěna ČOS a starosta Scheiner byl internován, neboť se angažoval v tajných spolcích Mafie a Národní výbor, dokonce podporoval ze sokolských prostředků Masarykovo úsilí za oceánem. V některých sokolovnách vznikly během války lazarety pro sokoly raněné na frontě, ve kterých vykonávaly dobrovolnou službu členky jednot. Když byl T. G. Masaryk navštívit v Rusku příslušníky našich legií, přivítali jej legionáři-sokolové, kteří si zakládali i jednoty přímo ve svých bojových jednotkách. Když bylo zřejmé, že se válka chýlí ke konci, začalo se vedení Sokola připravovat na dny převratu. Díky tomu byli schopni hned 28. října 1918 postavit do

služeb nové republiky Národní stráž, která převzala okamžitě pořádkovou službu v Praze i dalších městech. V roce 1919 postavili Sokolové čtyři jednotky Pluku stráže svobody na obranu jižního Slovenska proti vpádu Maďarů. Starosta ČOS dr. Scheiner a náčelník Jindřich Vaníček byli v době budování naší nové armády pak pověřeni vysokými funkcemi na Ministerstvu národní obrany.

Neuplynulo mnoho let a nastalo opět ohrožení našeho národa. V Německu se zmocnili vlády fašisté, kteří své územní požadavky rozšířili i na Československo. V těchto těžkých dobách opět Sokol podporoval vlastenecké cítění Čechů, což vyvrcholilo manifestací na X. všesokolském sletu v roce 1938. To se však již schylovalo k Mnichovské dohodě a v následujících těžkých letech války němečtí okupanti sokolům jejich postoje neodpustili. Přibližně 12 000 členů bylo vězněno, z toho 3300 v nacistických koncentračních táborech zahynulo. Sokol přišel o své nejlepší činovníky a neušel ani postihům během heydrichiády, neboť do atentátu bylo zapleteno několik sokolských rodin. Nové sokolské jednoty však byly zakládány i během války, a to u zahraničních bojových jednotek, hlavně v Británii, kde v leteckých útvech bojovali Češi a Slováci, kteří včas opustili okupované Československo.

Zato po skončení války zaznamenal Sokol výrazný vzestup, a během krátké doby dosáhl svého vrcholu. Počet jeho členů překročil hranici jednoho milionu a jednot bylo přes 3400. Mnoho z nich mělo vlastní sokolovnu, která se stala zejména v menších městech kulturním a společenským střediskem. Poválečné nadšení bylo veliké a při XI. sletu na Strahově vystoupilo přes půl milionu cvičenců. Tento slet se však uskutečnil již po únorovém puči, a komunistům měl posloužit jako výkladní skříň demokracie. To ještě netušili, že se slet, a zejména jeho hlavní průvod stane největší demonstrací proti nastupujícímu režimu. Proto na podzim 1948 krutě zakročili, a jejich akční výbory vyloučili ze Sokola přes 11 000 členů. Po únorovém převratu komunisté dosáhli faktického sloučení tělovýchovy. Zprvu sice dál fungovaly jednoty pod názvem Sokol, ale původní orgány a stanovy ČOS již neexistovaly. V prosinci 1952 byl přijat zákon o tělesné výchově a sportu Řídícím orgánem se stal Státní výbor pro TVS, kterému náleželo i řízení Dobrovolných sportovních organizací ustanovených podle pracovních odvětví. Toto uspořádání podle sovětského vzoru se však neosvědčilo a dobrovolná tělovýchova začala skomírat. Proto byl v březnu 1957 zřízen Čs. svaz TVS, který existoval až do r. 1990. Někteří činovníci ukončili svou činnost hned v roce 1948, většina však pokračovala v odborech ZRTV, cvičenci beztak říkali, že „chodí do Sokola“.

Ve vedení spartakiád stáli většinou bývalí sokolové, takže se dá říci, že byly - aspoň po cvičební a organizační stránce - pokračováním sletů. Nebýt sletů, nebylo by spartakiád. Mnozí cvičitelé viděli ve spartakiádách možnost zachování sokolské tradice, protože tato hromadná

cvičení neměla ve světě obdoby. Po stránce pohybové, a zejména v choreografii větších celků, byly spartakiády pokrokem. Časem se podařilo ubrat jim na pompéznosti, a také politický rámeček nebyl tolik zdůrazňován.

V období Pražského jara 1968 se pokusili bývalí přední činovníci ČOS o obnovu Sokola. Na jejich výzvy se sešly v sále na Žofíně dne 5. května 1968 stovky bývalých sokolů a založili tehdy přípravný výbor pro obnovu sokolské organizace. Již v srpnu však zmařil jejich naděje vpád vojsk Varšavské smlouvy a následná normalizace.

Na podzim 1989, tedy v době, kdy politická situace v Evropě již naznačovala pád železné opony, se začali scházet bývalí sokolští činovníci, a také se začalo tajně nacvičovat na slet, který plánovalo zahraniční sokolstvo do Paříže na rok 1990. Sokol byl tedy připraven a po obnově demokracie 17. listopadu 1989 rychle obnovil svou činnost.

Nejprve byla zřízena ústřední kancelář v Dušní ulici, kam se hlásily stovky sokolů ke spolupráci. Rozhodující byl sjezd na pražském výstavišti konaný 7. ledna 1990, kam přišlo téměř 3000 lidí. Rychle se obnovovaly sokolské jednoty, kterých je dnes již zhruba 1200. Obnovené jednoty však jen těžko získávaly zpět svůj bývalý majetek. Organizačně byla obnovena také většina žup v Čechách a na Moravě, následkem zřízení nových krajů však došlo k menším úpravám jejich působnosti. Obnovená ČOS získala zpět pro své ústředí Tyršův dům v Praze, který mu ochotně předala Fakulta tělovýchovy a sportu Univerzity Karlovy, hned poté, co dostala náhradní objekt v Praze-Vokovicích. Tyršův dům je dnes již zevrubně opraven, a to i po ničivých povodních roku 2002. V květnu 2005 pak oslavil 80 let od svého otevření.

Tělocvičný proces v Sokole prošel velkou proměnou, protože vývoj v oblasti tělovýchovy stále pokračuje. Dřívější sokolské cvičení je dnes koncipováno jako všeobecná průprava pro děti a kondiční pro dospělé, v mnohém má ale ještě modernější ráz. Byla pozměněna forma i obsah, což si získává stále nové příznivce. Objevují se například různá cvičení při hudbě, aerobic, kalanetika, rokenrol, pořádají se soutěže ve všestranném víceboji pro děti i dospělé, turistické akce a soutěže, cvičení a výlety pro seniory atd. Přibývají také nové sporty, kterých odbor sportu ČOS eviduje již kolem osmdesáti. Pokračuje se ve výchovném procesu i v kulturních činnostech. Dále se rozvíjí tradice všesokolských sletů, přesto ČOS i župy pořádají i řadu jiných větších akcí, kterých se účastní závodníci i ze vzdálených jednot a žup.¹

¹ <http://www.sokol-cos.cz>

3.2 Stručný nástin historie Sokola v Písku

Přímým podnětem pro založení sokolské jednoty v Písku byl výlet příbramského Sokola v červenci 1867 přes Písek na Zvíkov. Písecké občany Sokolové tak uchvátili, že se brzy na to sešlo 33 občanů města, by připravili založení Sokola. Ustavující schůze se uskutečnila 12. července 1868, a tak byl tímto dnem oficiálně založen Sokol v Písku. Na doporučení Dr. Miroslava Tyrše byl na místo cvičitele přijat dosavadní Tyršův náměstek Josef Ošťádal. Dne 15. října téhož roku se začalo cvičit v pronajatých sálech hostinců a škol. Byly pořádány výlety do blízkého i vzdáleného okolí, které byly často doprovázeny veřejným cvičením.

Tělocvičná činnost se čile rozvíjela ale velké starosti měli sokolové s pronájmy tělocvičen, které byly vesměs nevyhovující. Potřeba vlastní tělocvičny byla stále naléhavější. Na sokolském večírku v září 1885 byla zahájena sbírka na novou tělocvičnu a valná hromada pořádaná v březnu 1886 se usnesla zavést pravidelné měsíční příspěvky členstva na stavbu sokolovny. Ve prospěch stavby byly pořádány tradiční šibřinky a sokolská posvícení, které byly vydatným zdrojem příjmů do stavebního fondu. Akce byla úspěšná a tak mimořádná valná hromada 16. prosince 1890 schválila zakoupení pozemku na stavbu sokolovny. V květnu 1895 se konala slavnost položení základního kamene a na podzim téhož roku byla hotova hrubá stavba. Slavnostní otevření sokolovny se konalo v srpnu 1896 a v roce 1910 byl z důvodů malé kapacity pro cvičící přistavěn i malý sál.

Na jaře 1904 vzniklo sokolské loutkové divadlo. Jednota měla vlastní biograf ve svojí budově vedle sokolovny, sokolskou hudbu, divadelní nebo jízdní odbor. Pořádaly se výlety, slety, jednota se zúčastňoval závodů.

První světová válka zasáhla velmi citelně do života jednoty. Velká část členů odešla do bojovat a někteří se již domů nevrátili. Členové jednoty se začali věnovat i vojenské přípravě mládeže. Vznikem Československa roku 1918 nastal nový rozmach nejen píseckého Sokola a písecká jednota byla největší v širokém okolí. Následujících 20 let bylo zlatým věkem Sokola. Tuto euforii a narušila až druhá světová válka, která ochromila činnost i činnost Sokola v Písku. V roce 1941 byla organizace podruhé zakázána a rozpuštěna a mnoho funkcionářů, cvičitelů, ale i prostých členů bylo nacisty vězněno a 34 z nich se již nevrátilo.

Sokolská jednota se přihlásila k životu hned v prvních květnových dnech roku 1945. Obnovilo se cvičení, o které bylo mezi mládeží a dospělými velký zájem. Hlavní činností byla příprava na XI. všesokolský slet v Praze v roce 1948. Politické změny na počátku roku 1948 však poznamenaly činnost Sokola na dalších 40 let. Na podzim roku 1948 byla provedena

politickou mocí tzv. „očista“ Sokola, při které byli někteří členové z Sokola vyloučeni a jiným byla dána důtka. Přesto rozhodující činnost Sokola se udržela.

Když v roce 1988 slavila jednota 120. výročí založení Sokola v Písku, nikoho ani nenapadlo, že již za rok se budou moci veřejně hlásit k sokolským myšlenkám. V roce 1989 měla jednota 1 600 členů v odborech základní tělovýchovy a ve 13 sportech: házená, odbíjená, šerm, turistika, šachy, kanoistika, stolní tenis, atletika, kuželky, kulturistika, softbal a orientační běh. Na jaře 1991 se jednota rozhodla přejít jako celek do obnovené ČOS a tak pokračovat ve více jak 120leté tradici.

I v dalších letech členové kromě pravidelného cvičení pořádaly různé tělocvičné podniky a zúčastňovali se přeborů a závodů pořádaných župou nebo přímo ČOS. Každoročně se členové účastnili lyžařského kurzu pořádaného odborem všestrannosti, letního stanového tábora nebo letních výletů do Alp. Jejich činnost byla velmi pestrá a bohatá.

3.3 Historické kořeny předcházející založení Sokola v Písku

K tělesným cvičením měli písečtí dobrý vztah. Již ve dvacátých letech devatenáctého století byla v Písku zřízena vojenská plovárna (*viz příloha č. 1*), kterou sice spravovala vojenská správa, ale byla plně využívána i civilním obyvatelstvem. Stála na pravém břehu Otavy pod Hradištským vrchem proti dnešnímu koupališti. Na některých píseckých školách se vyučoval tělocvik pravděpodobně již začátkem šedesátých let přesto, že se oficiálně dostal do škol až v roce 1869. Dokladem je publikace „Stručný výbor vědomostí českým dívkám nejpotřebnějších“, kterou za redakce dr. Josefa Pazoura vydalo v roce 1862 učitelstvo vyšší dívčí školy v Písku nákladem Koberova knihkupectví v Praze. Prof. Bohdan Ardelť napsal do této publikace podle Klossova díla „Weibliche Hausgymnastik“ stať „Tělocvik pro dívky“. Cvičení rozvrhl na dva díly: A. cvičení prostná (Freiübungen) a B. cvičení pomocí nástrojů (např. i s míčkem chocholatým – Federball, které se podobá dnešnímu badmintonu). Uvedl i návod, v čem mají dívky cvičit: „Budiš také vše odstraněno, co by tísnilo tělo, o šněrovačce tedy ani řeči. Nejpřiměřenější oděv jest: botky letní bez špalíčku, pohodlné, k noze přiléhající, ni ouzké, ni velké. Nohavičky či spodky lehounké a bělounké. Sukně z plachtoviny. Kazajka též z plachtoviny, neb z jiné látky lehké, zapnutá až ku krku, lehounce k tělu přiléhající. Krk ničím nesmí býti obtížen, budiš tedy obnažen. Hlava nebuď ničím přikryta, leč kdyby se cvičení pod širým prováděla nebem, sloužíc co ochrana proti slunci lehounký klobouk slaměný.“ Knihu doplnil obrázky Adolf Heyduk, profesor kreslení na písecké reálce.

V roce 1863 byla v Písku zřízena učitelem Kleinem ve Štětínově hostinci i soukromá tělocvična. Bez významu nebyla pravděpodobně ani okolnost, že na písecké reálce působil prof. František Tonner, bratr Tyršova přítele Emanuela Tonnera.²

Na sklonku 1895 se v prosinci po mnohých odkladech se konaly volby do nového píseckého obecního výboru. Po dlouhých létech šarvátek zvítězila národní strana pokroku, nad zpátečnickým a změkčelým vedením města. Dne 10. února 1866 došlo k volbě starosty města a městské rady, kam byli zvoleni čeští kandidáti. Starostou města se stal Tomáš Šobr, bystrý člověk a vlastenec (*viz příloha č. 2*). Prvním mezníkem správy města pod jeho vedením bylo založení městské spořitelny. Spolkový život, který nebyl už ve městě dušen nepřejíciými živly bývalého změkčilého vedení, se začal slibně rozvíjet. Příným podnětem k založení jednoty byl výlet příbramského Sokola, stejně jako Sokola Pražský založen už roku 1862, který dne 20. -

² PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 17.

21. července 1867 podnikl výlet přes Písek na Zvíkov a odtud po Vltavě lodí do Kamýka. Písek se o Příbramské dobře postaral a poslal jim naproti do Čimelic 13 vozů. Příbramští vstoupili do města za hlaholu trubek a k jejich uvítání se dostavila i městská rada a všechny spolky. Byla to radostná událost pro všechny česky smýšlející občany města. Po přivítání byli Sokolové ve městě ubytováni po rodinách. Na jejich počest byl 20. července večer uspořádán v Besedě ples. Statné zjevy Sokolů v málo známých krojích si Písecké získaly. Při národních slavnostech na Zvíkově, kde se tehdy sjelo a sešlo několik tisíc lidí, ze zrodila v hlavách píseckých vlastenců myšlenka, aby i Písek měl své Sokoly.³

Vítězství české národní strany nad poněmčelou stranou panskou v obecních volbách a zvolení Tomáše Šobra prvním českým starostou města Písku, vytvořilo podmínky pro založení prvního českého tělocvičného spolku na území dnešního okresu - Tělocvičné jednoty Sokol v Písku.⁴

Městská rada povolila již v říjnu 1867 odběr dříví pro zařízení „tělocvičné školy“ na Střelnici s největší pravděpodobností ke zhotovení potřebného náradí. Byla podána žádost na místodržitelství o povolení písecké jednoty a díky přičinění Jana Stropnického, který měl vedle Tomáše Šobra největší zásluhu na založení jednoty, byly po průtazích 2. prosince 1867 místodržitelstvím schváleny stanovy.⁵

³ Písecké postřehy 1993. č. 5, roč. II, s. 6.

⁴ PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 17.

⁵ KOPECKÝ, TH., ŠEBÁNEK, A. *Dějiny Sokola píseckého 1868-1928*. Písek: František Podhajský a spol, 1928. s. 6.

4. Sokol v letech 1868-1914

Dne 12. července 1868 se konala ustavující schůze za přítomnosti 21 členů a byly provedeny volby. Prvním starostou byl zvolen starosta města Tomáš Šobr, jeho náměstkem Jan Stropnický (hostinský) a pokladníkem Hynek Macner (cukrář). Do výboru byli dále zvoleni: Ludvík Pompe (městský tajemník), který byl hned na příští schůzi zvolen jednatelem, Antonín Purš (nožíř), Tomáš Vaňata (majitel domu), František Netrefa (mechanik), Max Hájek (obchodník) a Jan Burian (učitel). Náhradníky byli Alois Lněnička, Jan Roškota a Antonín Martínek. Protokol o ustavující schůzi spolupodepsal komisař German, přítomný zástupce vlády, a tím byla tělocvičná jednota Sokol v Písku právoplatně ustavena. Třídní složení členů Sokola odpovídalo tehdejšímu ekonomickému vývoji české buržoazie. Neutěšené sociální a politické postavení dělnické třídy nevytvářelo dělníkům podmínky pro pravidelné a soustavné provádění tělesné výchovy. Pracovní doba byla 12-14 hodinová a často i delší.⁶

V místním časopise „Písek“ bylo uveřejněno celostránkové provolání, které zvalo „pány občany, aby nejdéle do 22. července k Sokolu za údy se přihlásili“. 14. července 1868 sešel se výbor znovu, kde bylo konstatováno, „že se psalo do Prahy ve věci cvičitele“. Výbor se usnesl podat obci žádost o pronájem letního cvičiště na nádvoří právě dostavěné Střelnice, budova dnešního divadla, a o taneční síň, kde by se jednotě vyhradily místnosti pro kancelář a spolkové náčiní. Tuto žádost podporoval výbor ujištěním, že Sokol „tak jako v jiných městech účinkovati chce při vypuklých požárech“. Předmětem jednání na schůzích bylo opatřování stejnokrojů, neboť to patřilo k nutnému vybavení každého spolku.⁷ Na veřejnosti se objevila tělocvičná jednota Sokol Písek poprvé 20. srpna 1868, kdy vyprovázela svého starostu Tomáše Šobra, který odjížděl jako poslanec za Písek na zemský sněm. Na tomto sněmu byla podepsána státoprávní deklarace zástupců českého národa, kterou s ostatními podepsal i Šobr.⁸ Na doporučení zakladatele Dr. M. Tyrše, se kterým měl písecký Sokol od samého počátku dobré vztahy, byl na místo cvičitele přijat dosavadní Tyršův náměstek pražského Sokola Josef Ošťádal, absolvent filozofické fakulty, rodák z Odrlice na Moravě. To mělo velký význam a prospěch pro život mladé jednoty.

Dne 7. října 1868 uzavřel Sokol nájemní smlouvu s majitelem domu „U Radášů“, čp. 101 v dnešní Heydukově ulici, Čeňkem Ottou o pronájmu starého divadelního sálu „nejen ke

⁶ *Památník Sokola píseckého k slavnosti 40letého jeho trvání*. Písek: Jaroslav Burian, 1908. s. 8.

⁷ PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 17.

⁸ KOPECKÝ, TH., ŠEBÁNEK, A. *Dějiny Sokola píseckého 1868-1928*. Písek: František Podhajský a spol, 1928. s. 7, 8.

cvičení údů spolkových, nýbrž i ku všeobecnému cvičení žáků reálných škol, c. k. gymnasia, hlavní i dívčí školy, malých dítek i ku cvičení soukromníků v tělocviku a šermování vesměs pak nejen v dobách denních, nýbrž i večerních za nájemní činži měsíčně 5 zl. rak.“. Dne 15. října se začalo ve starém divadelním sále „U Radášů“ (viz příloha č. 3) cvičit. Příchodem Ošřáda nastal v jednotě teprve vlastní sokolský život a zájem o tělocvik vzrostl i v jiných kruzích. V lednu 1869 oznámil ředitel obecní reálky Lešický, že společně s ředitelstvím gymnázia získali Ošřáda pro vyučování tělocviku na těchto ústavech. I pro samotný Sokol to mělo velký přínos, protože díky tomu došlo při obecní reálce ke zřízení nouzové tělocvičny, ve které mohla cvičit i jednota. Cvičilo se dvakrát v týdnu po jedné hodině. První den po prostných bylo cvičení na bradlech a kruzích, potom střídavě cvičení na koze, skok do dálky a skok do výšky. Druhý den byla cvičení pořadová, po nich hrazda a kůň, a to bylo doplňováno cvičením na žebřících a šplhem. Na žádost obce předložil Ošřádal obecnímu výboru svůj návod „Jak má býti tělocvična zařízena a jakým náradím opatřena, aby vytknutý účel tělocviku dosažen býti mohl“. Kromě žebříků, měla jednota potřebné náradí zřejmě zásluhou obce.⁹

Patřilo k samozřejmým povinnostem, že Sokol, jakožto český spolek, se zúčastňoval i oslav jiných českých vlasteneckých spolků, a to nejen v Písku, ale i ve vzdálenějších místech. Zvláště pečlivě byly připravovány zájezdy k oslavám Mistra Jana Husa a do míst slavné husitské tradice: Husovy oslavy 5. – 6. července 1869 v Husinci; slavnosti odhalení Žižkova pomníku u Přibyslavi, kam byl zásluhou jednoty odeslán kámen z píseckého hradu (1874); odhalení Žižkova pomníku v Táboře (1877); v Čáslavi (1880) atd. K úhradě těchto zájezdů byl v jednotě zřízen cestovní fond, do kterého se přispívalo jednou čtvrtinou z čistého zisku ze zábav.

Mezi pravidelnou činností patřily výlety do blízkého a vzdálenějšího okolí. Byly často manifestací českého vlastenectví a propagací Sokolské organizace. Konání výletů sledovalo obyvatelstvo se zájmem a v hojném počtu se zúčastňovalo i akcí, které byly pořádány u cíle výletů. V prvních letech „života jednoty“ byly výlety spojovány i s veřejným cvičením. Snad první veřejné cvičení uspořádala jednota v roce 1869 při výletě do Hradištského lesa. Jeden z prvních samostatných výletů vedl 15. srpna 1869 do lesa u Drhovle. Tento výlet byl ale bez cvičení. Výlet jednoty většího rozsahu byl o velkém národním svátku 5. a 6. září do Husince, kde za ohromné a demonstrativní účasti lidu a za přítomnosti Františka Palackého a Dr. Františka Reigra byla odhalena pamětní deska na rodném domku Mistra Jana Husa. Jednota si v té době pořídila první prapor a byl také ustaven zpěvácký odbor. Oblíbené byly výlety do

⁹ PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 20, 31.

Píseckých lesů, do Vráže, na vojenskou plovárnu, k Honzíčkovi nebo do Protivína přes Hůrky. V dalších letech se stala veřejná cvičení již pravidelnou součástí tělocvičné činnosti.¹⁰

České vlastenecké vedení se v dosti poněmčelém Písku dlouho neudrželo. V červnu 1869 byly ve městě nové volby do obecního zastupitelstva a při nich starosta města Tomáš Šobr podlehl protikandidátovi A. Stolzovi. To bylo příčinou, že se i v Sokole vzdal funkce starosty. Jednotu pak řídil místostarosta Max Hájek (viz příloha č. 4), který se od valné hromady konané 13. března 1870 stal starostou Sokola. Novým náměstkem se stal Ludvík Pompe. Po Šobrově odchodu silně opadl zájem o národní uvědomění občanstva.¹¹

V říjnu 1869 podal Ošřádal obci žádost, provázenou vysvědčením Miroslava Tyrše „náčelníka Pražské tělocvičné jednoty a majitele ústavu tělocvičného“, o učitelské místo. Obecní zastupitelstvo jej zvolilo 30. listopadu prozatímním učitelem při obecní reálce. Ošřádal byl tedy nejen prvním cvičitelem a náčelníkem tělocvičné jednoty Sokol v Písku, ale i prvním učitelem tělocviku na písecké reálce. Protože jej obecní zastupitelstvo pověřilo i řízením hasičského sboru, byl také prvním cvičitelem hasičů. To bylo v této době velmi důležité pro samotnou existenci tělocvičné jednoty. Změna na radnici a prohra české liberální buržoazie o tzv. fundamentálky, která znamenala nejen pád politiky české buržoazie, ale i konec vyhlídek na značnou autonomii českých zemí a národní rovnoprávnost, měla nemalý vliv i na život píseckého Sokola. Klesl počet členstva i počet cvičících a hrozilo spojení s hasičským sborem, který se ve městě právě zřizoval. Mělo se tak stát na základě článku sokolských stanov, kde se písečtí Sokolové zavazovali „přispívat svou pomocí o požáru“. Okolnost, že Ošřádal byl cvičitelem obou spolků, a tím mohl účinně odlišovat obě činnosti, přispěla k záchraně sokolské jednoty, které se na jiných místech v tomto období přeměňovaly v jednoty hasičské.¹²

Ani rok 1970 nepřinesl velkých změn. Členů jednoty bylo 61. Na Ošřádalův návrh vznikl i první cvičitelský sbor. Měl svůj vlastní řád i své vlastní cvičení. Za první „vodiče čet“ byli ustanoveni čtyři pokročilí členové bratři A. Purš, J. de La Motte, A. Kalous a J. Stocký. Dne 17. července předvedla jednota veřejné cvičení při půldenním výletě na „Flekačky“, které bylo tehdy oblíbené písecké výletišťe. Téhož roku také uskutečnila dva celodenní výlety do Protivína a na Orlík, kde opět vystoupila pro veřejnost. Jednota se zúčastnila i svěcení praporu v Bechyni a chrámu svatého Víta v Českých Budějovicích. Ošřádal byl nejen dobrým cvičitelem, ale i velkým Sokolským nadšencem. Za svou práci dostával od jednoty slušné 120 zl. ročně, mimo to mu byl poskytnut zdarma byt a otop. Od žáků obdržel po 1 zl. a 50 kr., takže

¹⁰ PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 17.

¹¹ Písecké postřehy. 1993. č. 6, roč. II, s. 6.

¹² PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 20.

měl za rok plat přes 400 zlatých. Na schůzi výboru konané 4. května bylo přečteno Ošťádalovo prohlášení, v němž se vzdává měsíčního honoráře, který mu jednota platí a věnuje ho na koupi potřebného tělocvičného náradí. To byl velmi příkladný čin, který svědčil o ideálních snahách prvního náčelníka.¹³

Na počátku roku 1871 svolal Max Hájek schůzi členstva, aby po vzoru ostatních jednot byly k podpoře hospodaření jednoty a oživení společenského života ve městě pořádány i v Písku tradiční „šibřinky“. Usnesení výboru bylo kladné, a tak se první taneční maškarní zábava uskutečnila už 1. února 1871.¹⁴ Za cíl výletů byla volena i místa, kde se zakládaly tělocvičné jednoty. Například výlet na svěcení praporu zpěváckého spolku „Svatý Václav“ v Sušici v roce 1871 byl podnětem k založení Sokolské jednoty v Sušici hned v příštím roce.¹⁵ Dne 19. března téhož roku zemřel starý vlastenec a písecký národní buditel, spisovatel a gymnaziální katecheta, profesor František R. Bezděka, jehož pohřbu se Sokolové hromadně zúčastnili.¹⁶

Na podzim byl bratem Ošťádalem uskutečněn pokus o zřízení sokolské župy v Písku. V časopise „Sokol“ z roku 1871 bylo navrženo rozdělení sokolských jednot v Čechách do 11 skupin, z nichž 11. skupinu měl tvořit Písek s jednotami v Horažďovicích, Miroticích, Strakonících, Volyni, Týně nad Vltavou, Bosňanech, Českých Budějovicích a Písku. Vládním c. k. kruhům však byla sokolská aktivita proti mysli a rakouské úřady tuto myšlenku hned v začátku potlačily.¹⁷

Do této doby také spadá Ošťádalův odchod z Písek, který dostal učitelské místo na gymnáziu v Klatovech. Písečtí si jeho práce velmi vážili a vzpomínali na něj i po jeho odchodu. V Klatovech působil jako profesor až do roku 1904, kde 5. dubna 1915 ve věku 76 let také i zemřel. Ošťádal byl, významnou osobností v životě písecké tělocvičné jednoty, a tak jej v roce 1882 jmenovali čestným členem Sokola. Na Ošťádalovo, místo nastoupil Antonín Kalous, který byl náčelníkem jednoty až do roku 1897. Když se v roce 1875-76 stal tělocvik na reálce povinným předmětem, byl Kalous ustanoven na této škole prozatímním cvičitelem.¹⁸

¹³ KOPECKÝ, TH., ŠEBÁNEK, A. *Dějiny Sokola píseckého 1868-1928*. Písek: František Podhajský a spol, 1928. s. 10.

¹⁴ PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 21.

¹⁵ KOPECKÝ, TH., ŠEBÁNEK, A. *Dějiny Sokola píseckého 1868-1928*. Písek: František Podhajský a spol, 1928. s. 12.

¹⁶ PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 22.

¹⁷ *Almanach Sokolské župy Jeronýmovy*. Písek. 1998. s. 3.

¹⁸ PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 22.

Na valné hromadě 17. března 1872 bylo zvoleno šestičlenné komité, jehož úkolem bylo „starati se o pořádání zábav a výletů, aby tak pozornost i širších vrstev k jednotě byla obrácena“. Společně s Měšťanskou besedou a tímto výborem byl v letním období uspořádán celodenní výlet na Zvíkov a k Honzíčkovi. Podařilo se také uzavřít dohodu s některými místními hudebníky a byla utvořena sokolská kapela, která vyhrávala při dalších akcích. Dlouho se ji však udržet nepodařilo a v roce 1881 byla zrušena.¹⁹

I když se jednota v prvních letech nestavěla výhradně proti katolíkům, byl v její pozdější činnosti patrný protiklerikální rys. Daleko výraznější však bylo zaměření protirakouské. Pronárodní zaměření Sokola potvrzuje fakt, že v roce 1874 nebyl za člena jednoty přijat místní papírník jen proto, že prodával „Pražský deník“, pověstný prorakouský orgán pražského místodržitelství. Sokolové také odmítli účast na „svěcení praporu“ spolku vojenských veteránů, který byl pověstně černožlutý a měl německé vedení. Avšak jiné vlastenecké povinnosti „vítání“ císaře Františka Josefa dne 7. září, který se vracel z velkých vojenských cvičení u Brandýsa nad Labem, se jednota s spolu s ostatními spolky nevyhnula. V květnu 1875 byl ohlášena příjezd kardinála Bedřicha Schwarzenberga do Písku a vedle ostatních spolků byl pozván i Sokol. Výbor jednoty však nesouhlasil a z politických důvodů se vítání Sokol nezúčastnil. Nejel dokonce vítat ani samotného císaře na slavnost do Štěkne v roce 1905.²⁰

V roce 1875 nastali starosti se zřízením tělocvičny. Když se přestavovala budova obecní reálky, musel Sokol opustit tělocvičnu, ve které dosud cvičil. Naštěstí starosti netrvaly dlouho a Sokol se v listopadu nastěhoval do tělocvičny v přízemí nově postavené budovy gymnázia (viz příloha č. 5). Přestavba trvala dva roky, a když se v září 1877 gymnázium do budovy nastěhovalo, vrátil se Sokol do staré reálky na Malé náměstí, kde se po odchodu dívčí školy uvolnilo několik místností.²¹

V srpnu roku 1876 se konala v Písku velká slavnost k odhalení pamětní desky velkých píseckých rodáků Václava Píseckého a Jana Kocína z Kocíneta umístěné na písecké radnici. Této události se písecký Sokol zúčastnil ve velkém počtu i díky tomu, že byl hostitelem delegace jednoty Pražské, která na slavnost do Písku vyslala 11 svých členů.²²

¹⁹ KOPECKÝ, TH., ŠEBÁNEK, A. *Dějiny Sokola píseckého 1868-1928*. Písek: František Podhajský a spol, 1928. s. 12.

²⁰ PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 32.

²¹ KOPECKÝ, TH., ŠEBÁNEK, A. *Dějiny Sokola píseckého 1868-1928*. Písek: František Podhajský a spol, 1928. s. 14.

²² Písecké postřehy. 1993. č. 6, roč. II, s. 6.

Další veřejné cvičení se konalo 19. srpna 1877 v Písku na městském ostrově, „kam jednota na lodicích prapory zdobených hromadně byla dovezena. Cvičení, jehož se zúčastnilo 25 členů provedeno na koni, hrazdě a skokem“. O týden později se jednota zúčastnila odhalení pomníku Jana Žižky z Trocnova v Táboře.²³

K valné hromadě v únoru 1878 byla vydána první tištěná zpráva, v níž jednatel V. Kobza načrtl pořadí událostí prvních deseti let fungování jednoty. Desátý ročník trvání Sokola byl oslaven ve dnech 3. a 4. srpna. V předvečer byl průvod sokolské hudby, který pokračoval zábavou v hostinci „U kola“. Druhý den v neděli se konal průvod spolků, hostů a společností městem do kostela Sv. Václava na slavnostní mši slouženou členem Sokola P. Josefem Žákem. Odpoledne byla zábava na vojenské plovárně s veřejným vystoupením na náradí a sokolská hudba uspořádala koncert.²⁴

Zajímavý byl jistě výlet, který uspořádala jednota 29. června 1879. Pět set účastníků jelo „po vorech a na lodicích“ údolím Otavy k Herinkovu mlýnu navštívit starého vlastence, pana otce Souhradu. Po vystoupení na břeh uvítal výletníky nejen hostitel, ale i starosta Vrcovic a občané z Vojníkova a Držova. Po veselé zábavě se odebrali účastníci po topělecké cestě zpět do Písku.²⁵

Veřejná činnost jednoty byla 1. února 1880 zahájena jako každoročně uspořádáním tradičních šibřinek na „Střelnici“ ve znamení lovu a myslivosti. Sál byl proměněn v zelenou loveckou síň, vyzdobenou zbraněmi a loveckými trofeji. Ještě ten měsíc bylo Sokolem sehráno divadelní představení, jehož výtěžek byl věnován ve prospěch dokončované stavby Národního divadla v Praze. Na valné hromadě byl 21. března chválen řád cestovního fondu. Pěkná ukázka tělocvičné činnosti byla prezentována 22. srpna na zahradě „Na Štychu“. Na pořadu byl „skok na dálku, na výšku, cvičení na hrazdě, koni a koze“. Program byl zpestřen hudebními vložkami a zpěvy, které přednesl zpěvácký spolek. V tuto dobu se jednota těšila i přívětivé pozornosti písecké vojenské jednotky. Její velitel plukovník Antonín Ryšánek, který byl pověstný svou příslušností k Sokolu si vyžádal, aby mužstvo 11. pěšího pluku mohlo třikrát týdně po dvou hodinách cvičit v sokolské tělocvičně. Velitelství zemské obrany pak docílilo toho, že jednota svolila a začala soustavně učit tělocvik některé vojáky, kteří pak mohli s mužstvem pravidelně vykonávat tělesná cvičení.²⁶

²³ PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 26.

²⁴ KOPECKÝ, TH., ŠEBÁNEK, A. *Dějiny Sokola píseckého 1868-1928*. Písek: František Podhajský a spol, 1928. s. 15.

²⁵ PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 30.

²⁶ KOPECKÝ, TH., ŠEBÁNEK, A. *Dějiny Sokola píseckého 1868-1928*. Písek: František Podhajský a spol, 1928. s. 16.

V tomto roce se stala písecká jednota zakládajícím členem komitétu pro postavení pomníku Františka Palackého v Písku a pravidelným přispívajícím členem na výstavbu Národního divadla v Praze. Chystala se doba všenárodních slavností otevření Národního divadla, které však v předvečer 12. srpna 1881 vyhořelo. Hned 15. srpna se sešel výbor, který rozhodl všechny peníze cestovního fondu, připravené na zájezd do Prahy, věnovat na obnovení divadla.²⁷

Písecký Sokol se neuzavíral ani sportovním odvětvím, a tak v létě byla oživena i hladina řeky Otavy. Tělocvičná jednota založila koncem března 1882 sokolský veslařský odbor. U loďaře J. Knihy v Týně nad Vltavou zakoupil 2 čtyřveslovky po 30 zl., 2 šestiveslovky po 33 zl. a 2 kocábky po 5 zl.. Bratr L. Křepelka byl vyslán do Prahy k Českému veslařskému klubu, aby se tam „prakticky vycvičil“. Koncem května se již na lodích cvičilo čtyřikrát týdně po třech hodinách. Na Městském ostrově byla zřízena za 200 zl. oblékárna. Už 23. července stejného roku uspořádal Sokol na Otavě první závod, jehož se nejprve zúčastnily loďky Střela a Blesk po jednom muži a potom Sokol a Prácheň, obsazené družstvy po pěti veslařích.²⁸

Sokolské jednoty pořádaly pravidelně veřejná cvičení, na kterých veřejnosti předváděly výsledky své práce v tělocvičně a na hřišti. Sokol Pražský se rozhodl uspořádat k oslavě svého dvacetiletého trvání velké veřejné cvičení, které by „podalo nezvratný a každému zřejmý důkaz o životní mohutnosti Sokola Pražského“, a které se podle Tyršova přání mělo stát opravdu významnou národní slavností. Pražský Sokol vyzval všechny tehdejší sokolské jednoty, aby spolu s ním oslavily toto výročí a uskutečnily tak společně všesokolskou slavnost, na které by „se poprvé sešlo, se poznalo, se spojilo v jeden společný podnik a v jeden vznešený hold vlastenecký“. Slavnost se konala dne 18. června 1882 v Praze. Přijeli Sokolové z Čech, Moravy, Vídně, Záhřebu, Lublaně a také z Ameriky. Písecká jednota vyslala celkem 23 členů i s praporem. Odpoledne prošel Prahou sokolský průvod, který v půl páté dorazil na vyzdobený Střelecký ostrov. Po slavnostních projevech nastoupilo 720 „švarných junáků“ ke cvičení prostných, které osobně řídil Dr. Miroslav Tyrš. Cvičenci tenkrát necvičili podle hudebního doprovodu, ale podle úderů tyčí do rezonanční desky. Po této ukázce cvičili muži ve 40 družstvech na různém náradí. Mezi nimi bylo 15 Sokolů z Písku, kteří společně s ostatními vystoupili při cvičení na hrazdě a koni naších. Posledním bodem programu bylo vystoupení 6

²⁷ Písecké postřehy. 1993. č. 6, roč. II, s. 6.

²⁸ PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968 s. 76.

družstev cvičitelů. Veřejné cvičení mělo ohromný úspěch a bylo dodatečně prohlášeno za I. všesokolský slet.²⁹

V září roku 1883 se Sokolové sešli v Českých Budějovicích, kde se opět, jako předtím v Písku a později i v Příbrami, neúspěšně jednalo o založení župy. I tehdy c. k. úřadům sdružování vlastenecky smýšlejících Sokolů do větších organizačních celků vadilo.³⁰ Na valné hromadě dne 11. března bylo usneseno o podání žádosti, aby na novém praporu mohl být zemský znak. Z důvodů nemoci praporečníka bratra Procházky byl zvolen jeho nástupcem dne 28. května bratr Beringer. Jednota se stala řádným členem Ústřední matice školské a o dva roky později i přispívajícím členem Národní jednoty pošumavské. V červnu byla jednota překvapena neohlášenou návštěvou Sokola z Českého Brodu, který podnikl čtyřdenní výlet do jižních Čech. V srpnu, o dva měsíce později, se písečtí zúčastnili slavnosti dvacetiletého trvání Sokola v Plzni.³¹

Dne 12. července 1884 uspořádala jednota výlet až na Hlubokou. Do Protivína se jelo vlakem, kde hned na nádraží uvítal účastníky výletu Čtenářsko-zábavní klub s hudbou a doprovodil je přes celý Protivín. Odtud se šlo pěšky až do Vodňan a po přátelském večeru se Sokolem vodňanským se druhý den pokračovalo až na Hlubokou. Zpět se jelo téhož dne večerním vlakem do Písku.³² 17. srpna podnikl Sokol celodenní výlet do píseckých lesů, kde chtěl za účasti pozvaného obecního ukázat, „že zapomínajíc domácích romantických zjevů, plahočí se za nimi jinde za drahé peníze“. Rok 1884 však přinesl do sokolských řad i smutek. Nejen v písecké jednotě vzbudila zpráva o tragické smrti tvůrce Sokolstva Dr. Miroslava Tyrše bolestivé vzrušení. Byly odřeknuty všechny chystané podniky, zvláště akademie, připravované na 11. říjen na počest bratra starosty. Na Tyršův pohřeb v Praze konaný 9. listopadu se jelo rozloučit 19 členů i s praporem a jménem jednoty položili věnce na rakev. Rok, byl zakončen silvestrovskou nocí v divadle, kde byla sehraána rytířská veselohra Ženichové.³³

Po roce 1884, kdy rakouské úřady povolily sokolským jednotám sdružovat se do žup, začala slety organizovat také sokolská župa, kterou se konečně v roce 1885 podařilo ustavit. A Písek v tom sehrál významnou úlohu. Různé, často i protichůdné návrhy byly sjednoceny na sjezdu 6. srpna 1885 v Písku, kterého se zúčastnili delegáti z Tábora, Českých Budějovicích, Písku a Vodňan. Předsedou jednání byl zvolen starosta písecké jednoty Max Hájek, který byl

²⁹ Zítřek. 1993. č. 36, roč. VL, s. 3.

³⁰ Písecké postřehy. 1993. č. 6, roč. II, s. 6.

³¹ KOPECKÝ, TH., ŠEBÁNEK, A. *Dějiny Sokola píseckého 1868-1928*. Písek: František Podhajský a spol, 1928. s. 19.

³² PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*, Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 30.

³³ KOPECKÝ, TH., ŠEBÁNEK, A. *Dějiny Sokola píseckého 1868-1928*. Písek: František Podhajský a spol, 1928. s. 20.

v tom samém roce zvolen do říšské rady. Návrh tábořských delegátů, aby sokolská župa nesla jméno Žižkovo, byl jednomyslně přijat. Potíže však byly s určením sídla župy. Ustavující schůze župy byla konána 15. srpna v Českých Budějovicích, ale na přání tábořských bylo trvalým sídlem stanoveno město Tábor.³⁴ Když 19. září odjížděl písecký starosta na dlouhých šest let na zasedání říšské rady do Vídně, projevil při rozloučení na píseckém nádraží jeden ze slavnostních řečníků přání, aby ho Sokolové po návratu vítali pod vlastním krovem, ve vlastní tělocvičně. Ihned byla zahájena sbírka, která vynesla 31 zl. jako základ fondu.³⁵

Naděje, že Sokol bude moci v roce 1885 cvičit v tělocvičně nově postavené reálky v Komenského ulici, se velmi brzy rozplynula. Ačkoliv mu městský úřad povolil užívání tělocvičny, oznámil 9. října výboru jednoty, že používání tělocvičny se nedovoluje a původní povolení se odvolává. Reálka byla již ve správě státu a zemská školní rada se cvičením Sokola ve školní tělocvičně nesouhlasila. Pro jednotu to byla situace velmi nepříznivá, protože z tělocvičny ve staré reálce byly zřízeny kabinety. Byla mu nabídnuta místnost v Národní pivnici na Pražském předměstí, která však tomuto účelu naprosto nevyhovovala. Obec proto znovu udělila povolení k užívání tělocvičny v nové reálce, protože budova byla majetkem města, ale zemská školní rada i tento druhý pokus zamítla. Dne 7. prosince 1885 předložil Sokol starostovi města náčrty a rozpočet na stavbu tělocvičny na zahradě při městském divadle. Žádost byla sice přijata, ale ke stavbě nedošlo. Sokol podal tedy žádost o místnost staré učebny ve škodní budově na dnešním Alšově náměstí a ta byla kladně vyřízena. Po nutné úpravě se zde v březnu 1886 začalo cvičit. I přes to místnost nevyhovovala svojí velikostí. Byla 11 m dlouhá a 4,40 m široká. Byla i nízká, takže na kruzích, visací hrazdě, žebřících a šplhadlech nešlo cvičit. Proto ani zde nenašel Sokol klid. Od roku 1886 byly každoročně na dva měsíce zabírány všechny škodní budovy pro vojsko, které se zúčastňovalo velkých vojenských cvičení. Myšlenka na výstavbu sokolské tělocvičny však nezapadla a valná hromada pořádaná 21. března 1886 se usnesla zavést pravidelné měsíční příspěvky na její stavbu. Byl zřízen stavební fond a k získávání finančních prostředků byly prováděny sbírky mezi členstvem.³⁶

Ve výboru jednoty nenacházela činnost veslařského odboru velké pochopení. Činovníkům odboru bylo vytýkáno, že za měsíční příspěvek 15 kr. přijímá každého zájemce, třebaže pro Sokol nemá žádné porozumění. A tak původní nadšení brzy vyprchalo, dva roky veslařský odbor jen živořil a v roce 1886 zanikl.³⁷ Vodácký sport se v žádné jednotě

³⁴ Sokol v Jihočeském kraji 1862-2002. Písek. 2002. s. 2.

³⁵ Písecké postřehy. 1993. č. 9, roč. II, s. 6.

³⁶ PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 22.

³⁷ KOPECKÝ, TH., ŠEBÁNEK, A. *Dějiny Sokola píseckého 1868-1928*. Písek: František Podhajský a spol, 1928. s. 19.

či klubu nepěstoval celých příštích 53 let přesto, že i před první světovou válkou „brázdilo vody Otavy za městskou vodárnou mnoho lodí, jol a kanoí, se kterými podnikali otužilí sportovci i daleké a vděkuplné vyjížděky vysoce romantickým tokem Otavy na Zvíkov a dále po Vltavě na Orlík“.³⁸

Jednota byla zastoupena i na všech župních i okrskových sletech. Největší účast a největší podíl na přípravě měla vždy na sletech pořádaných v Písku. První župní sokolský slet konaný v Písku, byl slet ještě jediné župy – Žižkovi. Byl uspořádán ve dnech 13. a 14. června 1886 na Městském ostrově. Nenazýval se ještě sletem ale sjezdem a sjelo se na něj na 200 mužů z Tábora, Příbrami, Bosňan, Strakonic, Benešova, Českých Budějovic, Soběslavi, Blatné, Dobříše, Mladé Vožice a Sedlčan. Jelikož železniční trať z Ražic do Tábora byla dostavěna až v roce 1889 přijeli Sokolové z Tábora a Sedlčan koňskými povozy. Ostatní dorazili po železnici. Přespolní účastníci byli ubytováni především v soukromí. V neděli 13. června se vydal průvod účastníků sletu na náměstí před radnicí, kde byl při malé slavnosti rozvinut nový prapor písecké jednoty. Odtud pokračoval průvod na městský ostrov, kde na veřejném cvičení vystoupilo 130 mužů ve cvičení prostných a družstva sokolských závodníků předvedla cvičení na čtyřech hrazdách, dvou bradlech, dvou koních, koze, metacím stole a pozoruhodném skoku dalekovysokém. Večer byl v divadle uspořádán koncert a po koncertu se tančilo dlouho do noci.³⁹ Druhý den se konala župní valná hromada, na které byl přijat návrh činovníků na uspořádání sjezdu v roce 1887 v Příbrami. Ke sjezdu byl nákladem župy redakcí jednatele vydán Pamětní list, kam přispěli svými příspěvky jihočeští literáti jako A. Hejduk, O. Mokřý, F. Herites a Č. Holas. Župní slet měl v Písku velký ohlas a do jednoty se toho roku přihlásilo přes 60 nových členů!⁴⁰

Jednota se aktivně zúčastnila slavností spojených s odhalením pomníku Františka Palackého, které se konaly ve dnech 7. – 9. září 1886 v městských sadech. Písecký Sokol se společně s delegacemi českobudějovické, plzeňské, strakonické a nepomucké jednoty zúčastnil velkého průvodu a položením věnce na stupně pomníku projevil úctu k památce „Otce národa“.⁴¹

Rok 1887 přinesl ostrá vystoupení c. k. místodržitelství proti snahám Sokolů o velká společná setkání. Okresní českobudějovické hejtmanství zakázalo písecké jednotě uskutečnit výlet, který byl naplánován o svátcích 29. a 30. května do Českých Budějovic spojený

³⁸ PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 77.

³⁹ Zítřek. 1993. č. 37, roč. VI, s. 3.

⁴⁰ Písecké postřehy. 1993. č. 9, roč. II, s. 6.

⁴¹ KOPECKÝ, TH., ŠEBÁNEK, A. *Dějiny Sokola píseckého 1868-1928*. Písek: František Podhajský a spol, 1928. s. 28.

s návštěvou Hluboké nad Vltavou. A to i přes to, že sjezd německých spolků byl povolen. Na místo toho byl uspořádán náhradní výlet do Týna nad Vltavou, k návštěvě nově vzniklé jednoty. Blížil se všesokolský slet v Praze, který měl být oslavou 25. výročí založení Sokola.⁴² K uvítání bratrů z Ameriky byla do Prahy 16. června vyslána pětičlenná delegace a 11. července byla na počest Američanů, kteří do Písku zavítali, uspořádána zahradní zábava.⁴³

Významné a povzbudivé byly výlety vzdálených sokolských jednot do našeho kraje. Velkou manifestací byl výlet Sokola Pražského, kdy 19. května 1888 přijelo 35 mužů do Písku a 20. května podniklo společně s píseckou jednotou výlet na Zvíkov. V Oslově byli účastníci výletu přivítáni slavnostní výzdobou, hlučnou střelbou a uvítacími proslovy zástupci obce. Obyvatelé doprovodili účastníky až na Zvíkov, kde se sešlo 1500 lidí z blízkého i vzdálenějšího okolí. Výlet do Písku a okolí podnikl i Sokol Český Brod (1883), župa Pobělohorská (1902), znovu Sokol Pražský (1904), Sokol z Kutné Hory (1905), Sokol z Hořovic atd.⁴⁴

Počátkem září 1888 se v Písku konaly císařské manévry. Jednota byla vyzvána, aby se po příjezdu postarala o udržování pořádku. Vykonal tak za pomoci jednoty budějovické, tábořské, vodňanské, příbramské, březnické a blatenské. Mladší členové se neúčastnili a ten den uspořádali výlet do Čížové. V tomto roce byl schválen bratrem MUDr. Bláhou navržený „Řád vycházkový a cvičení v pochodu“. Velkou oblibu získaly „tajné výlety“. Pravděpodobně první se konal na rozloučenou s výletním obdobím 23. září do Putimi přes Nové Dvory a Hůrecké lesy.⁴⁵

Na oslavu vítězství českých Sokolů na závodech v Paříži konaných v roce 1889 u příležitosti XV. sjezdu Unie francouzských gymnastů, kde „neznámí mužové v podivných krojích obsadili svými třemi družstvy první tři místa v závodě hostů a odkázali daleko za sebe i vynikající švýcarské jednotlivce“, uspořádala písecká jednota 12. června Sokolský večer. Na veřejném cvičení 11. srpna předvedli Sokolové i přes nepříznivé počasí cvičení prostných, na koni, bradlech a na hrazdě. Když 20. listopadu došlo k otevření Českomoravské dráhy, dostavila se jednota na písecké nádraží, aby přivítala v plném lesku zahajovací první vlak.⁴⁶

⁴² Písecké postřehy. 1993. č. 9, roč. II, s. 6.

⁴³ KOPECKÝ, TH., ŠEBÁNEK, A. *Dějiny Sokola píseckého 1868-1928*. Písek: František Podhajský a spol, 1928. s. 29.

⁴⁴ PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 31.

⁴⁵ KOPECKÝ, TH., ŠEBÁNEK, A. *Dějiny Sokola píseckého 1868-1928*. Písek: František Podhajský a spol, 1928. s. 31.

⁴⁶ PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 26.

V témže roce v říjnu se zrodila slavná tradice „Sokolských posvícení“. V sálech hostince „U Kola“ se za hojně účasti nejen Sokolů, ale i ostatních obyvatel tančilo a hodovalo. Tato posvícení byla vydatným zdrojem pro stavební fond a hned to první přineslo pěknou částku 787 zl. a 48 kr. do fondu na výstavbu tělocvičny. Sokolská posvícení se pak stala velkým zdrojem příjmů pro uskutečnění myšlenky výstavby tělocvičny i v dalších letech. Na den 16. února 1890 byla svolána mimořádná valná hromada, která schválila zakoupení pozemku zahrady se sýpkou na Budějovickém předměstí. Koupě stavební parcely pro sokolovnu byla uskutečněna za 2 900 zl.. Po nadšené řeči bratra Dr. Bláhy byla vypsána i subskripce mezi 50 přítomnými členy, která vynesla 1 348 zl.! Byly sice projeveny různé pochybnosti o tom, zda bylo místo pro stavbu tělocvičny vybráno dobře a o místě bylo dokonce i jednáno s obcí, ale ke změně nedošlo.⁴⁷

Ponižující sociální postavení ženy tehdejší společnosti bylo příčinou, že cvičení žen začalo až v devadesátých letech. Na návrh bratra Konvičky, aby byl založen spolek Sokolek se hovořilo poprvé na vadné hromadě 25. března 1890. Tento návrh byl upraven o zřízení tělocvičné družiny dívek. Oby návrhy byly sice přijaty příznivě, ale bylo usneseno, aby bylo o nich nově jednáno, až bude Sokol v nové budově.⁴⁸ Výlety do Mirovic, Protivína, Mirotic a dalších míst pomáhaly ke vzniku tamních sokolských jednot. 22. června se v počtu 43 členů jednota zúčastnila zájezdu na oslavu založení sokolské jednoty v Milevsku, kde cvičila dvě družstva na koni a na bradlech.⁴⁹ Výlet 25. června na Zelenou Horu a do Nepomuku konaný společně s plzeňskou jednotou pomohl založit jednotu v Nepomuku.⁵⁰

Protože však bylo území župy Žižkovy příliš rozsáhlé, sjeli se 16. listopadu do Písku župní delegáti, aby projednali její rozdělení. Byl přijat návrh, aby rozdělující hranicí obou žup byla zvolena řeka Vltava. Dne 8. prosince se konala v Písku opět župní porada, které se zúčastnili zástupci Milevska, Březnice, Českých Budějovic, Strakonice, Vodňan, Písku a Příbrami. Kromě milevské jednoty, která se rozhodla zůstat v župě Žižkově, rozhodly se ostatní jednoty ústy svých zástupců vytvořit župu novou – Husovu. Pravý vltavský břeh patřil i nadále župě Žižkově a na levém břehu vznikla nová župa - župa Husova, která měla sídlo v Písku. Sídlem Žižkovi župy byl zvolen Tábor. Ustavující schůze nové župy se konala dne 3. května 1891, sídlem župy byl až do roku 1892 Písek a pak České Budějovice. Od následujícího

⁴⁷ KOPECKÝ, TH., ŠEBÁNEK, A. *Dějiny Sokola píseckého 1868-1928*. Písek: František Podhajský a spol, 1928. s. 32.

⁴⁸ PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 25.

⁴⁹ KOPECKÝ, TH., ŠEBÁNEK, A. *Dějiny Sokola píseckého 1868-1928*. Písek: František Podhajský a spol, 1928. s. 33.

⁵⁰ PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 31.

roku se staly stálým sídlem župy České Budějovice.⁵¹ Ve dnech 27. – 30. června téhož roku se také konal druhý všesokolský slet, který byl uspořádán v Praze při Zemské jubilejní výstavě v Králově oboře. Tento slet již ale organizovalo sokolské ústředí – Česká Obec Sokolská, která byla založena 5. listopadu 1889.⁵²

Od roku 1891 byla vedle výletů konána i pochodová cvičení. Dne 21. června to bylo pochodové a pořadové cvičení do Píseckých lesů se zastávkou na Živci, kde byla zacvičena ukázka prostných z pražského sletu. 26. července byl výlet na Ptáčkovnu a následujícího roku do Vráže a na Mehelník. Dne 15. srpna se v Písku konala velká národní slavnost ve prospěch Ústřední matice školské. Průvodu se zúčastnil i Sokol a na Městském ostrově pak 26 bratrů předvedlo rej a prostná cvičení. Sokolské posvícení se uskutečnilo 18. října a vyneslo 558 zl. a 74 kr..⁵³ Na veřejném cvičení dne 20. září 1891, pořádaném v sále městského divadla, kde byla provedena i ukázka cvičení s tyčemi a na nářadí, se konaly i závody na koni naššíř, na hrazdě, bradlech a ve skoku do výšky.⁵⁴ V tomto roce poskytla obec Sokolu zdarma, kromě otopu i divadelní sál. Cvičilo se třikrát v týdnu, avšak pravidelnost byla často narušována různými podniky a divadly.

Plným počtem ve dnech 26. a 27. března 1892 se jednota dostavila k píseckým oslavám památky třístého výročí narozenin J. A. Komenského, jejichž význam a celonárodní ráz se snažila Vídeň tradičně všemožně oslabit. Dál se sbíralo a v dubnu bylo na kontě výstavby sokolovny celých 6 760 zl. Pak už se konaly přípravy k opatření stavebních plánů. Hlavní událostí roku byly závody uspořádané 17. července na vojenské plovárně. Závodilo se ve šplhu na laně, ve skoku, ve vrhu žulovou krychlí 15 kg těžkou a v běhu na závodní dráze na 200 m. Po závodech předvedl cvičitelský sbor ukázkou cviků na hrazdě.⁵⁵ Ve dnech 14. a 15. srpna se ve Strakonících uskutečnil první slet nejmladší župy Husovy. Jednota se ho zúčastnila v hojném počtu a písečtí se spolu s ostatními převedli v závodech cvičení prostných.⁵⁶

V prvních letech cvičili jen muži, studenti a žactvo, v pozdějších letech i řemeslný dorost. Ze zprávy valné hromady z února 1893 se dozvídáme, že pro potíže s tělocvičnou nemohla být ani otázka dorostu úspěšně řešena „přesto, že usilováno u členů, kteří byli

⁵¹ Almanach Sokolské župy Jeronýmovy. Písek. 1998. s. 4

⁵² Zítřek. 1993. č. 36, roč. VL, s. 3.

⁵³ KOPECKÝ, TH., ŠEBÁNEK, A. *Dějiny Sokola píseckého 1868-1928*. Písek: František Podhajský a spol, 1928. s. 35

⁵⁴ PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 26.

⁵⁵ KOPECKÝ, TH., ŠEBÁNEK, A. *Dějiny Sokola píseckého 1868-1928*. Písek: František Podhajský a spol, 1928. s. 35

⁵⁶ *Památník Sokola píseckého k slavnosti 40letého jeho trvání*. Písek: Jaroslav Burian, 1908. s. 15.

živnostníky, aby hleděli učně své posílati na tělocvik do Sokola“.⁵⁷ Tohoto roku slavil písecký Sokol své 25. narozeniny. Oslava ve dnech 19. a 20. srpna překročila obvyklý rámec místních slavností. Do vyzdobeného města se za krásného letního počasí sjeli hosté z blízkého i vzdáleného okolí. Slavnost byla zahájena 19. srpna večer v městském divadle. Po předehře k Smetanově Hubičce přednesl bratr prof. Burghauser Hejdukův proslov „Píseckým Sokolům“. Druhého dne po jitrních fanfárách z věže proběhl budíček v podání kapely v ulicích. V 10 hodin vyšel z Bělidla, dnešního Fügnerova náměstí, průvod na Velké náměstí, kde proběhla manifestace s národním zaměřením. Odpoledne se na Městském ostrově konalo veřejné cvičení, na němž čtyřicet cvičenců předvedlo prostná s hudbou, 4 družstva cvičila s jedním střídáním na hrazdě, bradlech, metacím stole, koni s kozou a ve skoku do dálky. Na závěr bylo předvedeno společně s plzeňskými hosty cvičení na hrazdě. Slavnost byla zakončena večer taneční zábavou.⁵⁸ V hojném počtu se jednota zúčastnila 23. července II. župního sjezdu v Českých Budějovicích, kam se sjelo 48 bratrů v krojích, kteří zacvičili prostná, na náradí a ve vzorném družstvu.⁵⁹ 11. září předložil stavebnímu odboru a výboru jednoty A. Kalous situační plán staveniště jako podklad pro zhotovení návrhu stavby tělocvičny. Bylo usneseno, požádat Ing. Ludvíka Čížka v Praze na sestavení plánu na stavbu s rozpočtem 15-18 tisíc zl.

Počátkem ledna 1894 přijel bratr Čížek do Písku, aby výbor jednoty osobně seznámil s projektem stavby. Na schůzi 29. března bylo usneseno, aby byl požádán A. Kalous o sestavení podrobného rozpočtu k Čížkovu stavebnímu splánu. I v tomto roce se uskutečnilo i mnoho výletů: 13. května na Hlubokou, 17. června do Milovic, 15. července do Sušice, 5. srpna přes Hůrky do lesa Hájku u Protivína nebo 23. září tajný výlet ve dvou oddělených četách na Zvíkov a Červenou.⁶⁰

Hlavní náplní činnosti jednoty od prvních začátků byla činnost tělocvičná. Velmi se dbalo na pravidelnost cvičení, na kvalitu cvičebních hodin a na kvalitu cvičitelů. Když valný sjezd ČOS v roce 1894 doporučil jednotám zvýšit pozornost otázkám výchovy, ustavila písecká jednota přednáškový (později vzdělávací) odbor, který pořádal pravidelné přednášky pro členy i veřejnost. Přednášeli zde vysokoškolští profesori, jako A. Sedláček, J. Vrchlický a další. Uspořádala i výstavy českých a slovenských malířů. Cvičitelův sbor, který vznikl již v roce 1870, zahájil pravidelná předčítání odborných článků, která byla pořádána každá čtvrtek

⁵⁷ PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 25.

⁵⁸ Písecké postřehy. 1993. č. 9, roč. II, s. 6.

⁵⁹ *Památník Sokola píseckého k slavnosti 40letého jeho trvání*. Písek: Jaroslav Burian, 1908. s. 15.

⁶⁰ KOPECKÝ, TH., ŠEBÁNEK, A. *Dějiny Sokola píseckého 1868-1928*. Písek: František Podhajský a spol, 1928. s. 39.

a doplněna přednáškami a debatou. Na těchto večírcích sestavil Fr. Gregora (*viz příloha č. 7*) z účastníků i zpěvácké okteto.

Na samém sklonku roku 31. prosince odhlasovalo obecní zastupitelstvo příspěvek na stavbu ve výši 2 500 zl.. Spořitelna věnovala 1 500 zl. a Občanská záložna 500 zl.. Dne 10. ledna bylo vypsáno výběrové řízení a o 14 dní později byly zadány stavební práce na výstavbě A. Kalousovi a dalším členům jednoty a různým píseckým živnostníkům. Bylo stanoveno, že základní kámen sokolovny bude položen v květnu. Slavnost položení základního kamene sokolovny byla 22. května zahájena v městském divadle. Druhý den za účasti členů jednoty, zástupců obce a zástupců všech spolků v městě, ale i delegací mnoha bratrských jednot vykročil průvod ke staveništi a byl položen základní kámen opatřený letopočtem 1895. Do základního kamene, uloženého v budově vpravo od vchodu, byl uložen pamětní spis o píseckém Sokole, seznam členů, fotografie staveniště, program slavnosti a různá čísla tehdejšího tisku.⁶¹

O měsíc později 27. června se vypravila písecká jednota v počtu 38 členů na III. všesokolský slet. V letním období se uskutečnily dvě velké akce, které přinesly do stavebního fondu další potřebné peníze. První z nich byla 27. července tělocvičná akademie a druhou byla 4. srpna národní slavnost v městských sadech, kde byla účast více jak 2 000 návštěvníků. Čistý výtěžek z obou podniků byl 415 zl. a 60 kr..⁶² Na podzim roku 1895 byla stavba zhruba hotova a pod střechou (*viz příloha č. 8*). Vlastní účelná budova byla pro Sokol vzpruhou k nové činnosti a přispěla nesporně k posílení významu, tělocvičné jednoty v místním životě. Přispěl k tomu Valný sjezd ČOS v Praze 28. prosince 1895 tím, že přijal rezoluci, „aby Sokol, když je již rozvoj zaručen, se věnoval ostatním směrům sokolského poslání – celkovému obrození tělesnému i duševnímu českého člověka a působením vně sokolských jednot“.⁶³

Psal se rok 1896 a na výroční valné hromadě 26. ledna byla bratrem Bláhou podána za stavební odbor zpráva o potřebě dalších 10 000 zl. na dostavbu sokolovny. Tento návrh byl schválen a výbor jednoty si vzal u Městské spořitelny a Občanské záložny hypoteční půjčku. IV. slet župy Husovy, který byl tentokrát svolán do Písku zaručoval velkou účast nejen Sokolů z blízkých i vzdálených jednot, ale i přítomnost ostatního obecního obyvatelstva. Po dvou velkých sokolských slavnostech uspořádaných krátce za sebou v minulých letech, bylo mnoho zkušeností, ale zároveň i nebezpečí, aby se slavnost neocitla ve vyjetých kolejích z dřívějška. Dá se říci, že dny 14., 15. a 16. srpna byly opravdu vyvrcholením snah píseckého Sokola a

⁶¹ PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 24.

⁶² KOPECKÝ, TH., ŠEBÁNEK, A. *Dějiny Sokola píseckého 1868-1928*. Písek: František Podhajský a spol, 1928. s. 42.

⁶³ Písecké postřehy. 1993. č. 13, roč. II, s. 7.

důstojným vstupem pod vlastní krov.⁶⁴ V hlavní den oslav se zúčastnilo několik set Sokolů z blízkých jednot, ale i dalekého okolí slavnostního otevření. Po čtyřhlasém sboru pěvecko-hudebního spolku „Gregora“ se otevřely hlavní dveře a „Sokolové s pohnutím vešli do všech síní, kde vše plálo jasem a novotou, poprvé se rozhlédli prostornou dvoranou, v níž nyní měli se shromažďovati ke cvičením, po tolikaletém bloudění po různých a nedokonalých cvičebních místnostech.“ Závěr dne tvořila akademie ve dvoraně sokolovny s bohatým programem a večer sehrál ochotnický spolek v divadle Hilbertovu hru „Vina“. Akademie se stala důstojným úvodem všech uměleckých podniků, jichž se v sokolovně vystříдалo od tohoto slavnostního večera bez počtu.⁶⁵ Druhý den po slavnostním budíčku se vydal průvod Sokolů od městské obory (prostor v místech dnešní nemocnice) k radnici, kde byl pozdraven zástupci města a odtud pokračoval k sokolovně. Po slavnostních projevech a vystoupení pěveckého spolku „Gregora“, byla písecká sokolovna slavnostně otevřena. Odpoledne se konalo na cvičišti u obory za účasti cvičenců z Písku, Blatné, Českých Budějovic, Klatov, Příbrami, Strakonice a Vodňan župní veřejné vystoupení. Jeho začátek byl narušen velkým lijákem. Po bouři byla předvedena prostoná mužů ze III. všesokolského sletu, cvičení s kužely a cvičení na nářadí. Večer byla v sokolovně uspořádána slavnostní akademie. Zahájil ji smíšený pěvecký sbor řízený B. Jeremiášem a program pokračoval vystoupením smyčcového orchestru a dalšími hudebními a pěveckými vystoupeními. Poslední den byl uspořádán v městských sadech promenádní koncert.⁶⁶

Nová sokolovna, budova pěkná a ve své době účelná, velice přispěla městu a přišla v pravý čas jako nové středisko i kulturního ruchu. 23. května 1895 byl položen základní kámen a již v srpnových dnech roku 1896 následovalo slavnostní otevření! Písečtí řemeslníci prokázali fortel, a když se spočítalo, kolik stavba stála, vyšlo postavení sokolovny na 23 299 zl. a 51 kr.. Náklad na vnitřní vybavení (*viz příloha č. 9*) pak 2 058 zl. a 2 kr.⁶⁷ Vlastní činnost byla v sokolovně zahájena 20. září 1896 veřejným cvičením. Pod vedením cvičitele bratra J. Voráčka byla třiceti cvičenci provedena sletová prostoná při hudbě, po které následovalo cvičení na nářadí, závod ve skoku a na závěr oblíbené kroužení kužely. Pravidelné cvičení začalo v nových místnostech začátkem října a přihlásilo se k nim 56 cvičenců, kteří byli rozděleni do čtyř družstev. Valný sjezd ČOS, který se konal 28. září 1895, orientoval činnost sokolských jednot na podniky výhradně sokolské a všennárodní. Doporučil například věnovat více pozornosti otázkám výchovy, vyzýval k zřizování knihoven a k organizování

⁶⁴ KOPECKÝ, TH., ŠEBÁNEK, A. *Dějiny Sokola píseckého 1868-1928*. Písek: František Podhajský a spol, 1928. s. 44.

⁶⁵ Písecké postřehy. 1993 č. 11, roč. II, s. 7.

⁶⁶ Zítřek. 1993. č. 37, roč. VI, s. 3.

⁶⁷ Písecké postřehy. 1993. č. 11, roč. II, s. 7.

přednášek. První krok k plnění tohoto usnesení provedla jednota pořízením nákladem 20 zl. a 33 kr. první cvičitelskou knihovnu. Na schůzi výboru 5. listopadu 1896 navrhl starosta JUDr. František Bláha (*viz příloha č. 10*), aby fungovala knihovna i pro širokou veřejnost, a tak od listopadu byla v sokolovně zřízena i knihovna veřejná. Poté však začala přesahovat možnosti jednoty, a proto v roce 1902 byla nabídnuta obci a o dva roky později jí byla také odevzdána. Živnostníci byli opět vyzváni, aby své učně posílali do Sokola a tehdy se jich do konce roku přihlásilo 26.⁶⁸

Od 1. dubna 1897 byla tělocvična propůjčována k cvičení obecné a městské škole dívčí. S propůjčováním místností měl sokolský výbor občas i dosi nepříjemnou práci. Učinil zásadní usnesení, že pořadatelé, kteří použijí ke svým plesům vojenskou hudbu, místnost nedostanou. Bylo to z důvodu, že vojenským hudbám byl tehdy vydán předpis, co smějí a co nesmějí hrát. A tak v masopustním období musel místnost častěji odřící např. spolku vojenským vysloužilcům, jemuž raději vrátil zaplacených 20 zl., než by pustil „červenožlutou“ zábavu do sokolovny.⁶⁹

Prvé projevy organizované sportovní činnosti na Písecku spadají do období konce 19. století. Začátky byly skromné, a tak sportovní kluby a odbory vznikly jen ve městech - v Písku, Milevsku a Protivíně. Největší zájem byl o bruslení, které se stalo módou městské omladiny. První jízdni kolo vzbudilo zájem o cyklistiku. Jedním ze sportů, který ve městě zapustil kořeny nejdříve byl i tenis. V roce 1897 byl při Klubu velocipedistů založen i kroužek tenisový. Stalo se tak z iniciativy tehdejšího předsedy Klubu velocipedistů Dr. Augusta Reinerera. Ještě téhož roku byl zbudován první tenisový dvorec v místě za sokolovnou a dne 28. května zde byl hrán první tenis. V roce 1899 vznikla Tenisová společnost a o tři roky později změnila název na „Law-tennis-club“.⁷⁰

Na pokyn ČOS si jednota předsevzala založit v Písku ženský tělocvičný odbor. Jednota usilovala o to, aby byl odbor založen co nejdříve a tak první kroky byly podniknuty už v únoru 1897. Ustavující schůze ženského odboru se konala dne 28. února za účasti 45 dam. Starosta Sokola MUDr. František Bláha přivítal přítomné prolovem o významu tělocviku pro ženy. Po řeči přítomné souhlasily o zřízení „Tělocvičného odboru ženského“ a 19 z dam se přihlásilo za členky. Dva dny poté se konala ustavující schůze a volby do výboru, kde byla zvolena předsedkyní Anna Reinerová, místopředsedkyní Marie Riedlová, jednatelkou Růžena

⁶⁸ PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy*, 1968. s. 25.

⁶⁹ KOPECKÝ, TH., ŠEBÁNEK, A. *Dějiny Sokola píseckého 1868-1928*. Písek: František Podhajský a spol, 1928. s. 51.

⁷⁰ PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 79.

Bursíková, pokladní Růžena Matoušková a zapisovatelkou Antonína Jandová. Začátkem května se začalo cvičit. Úkol cvičitelek přijali učitelky Husová, Matoušková, Reiglová, Jandová a Hrabětová a měly tak hlavní zásluhy na fungování oboru. Dne 18. září byla místo Růženy Bursíkové, která ze své funkce jednatelky odstoupila, zvolena Jana Soukupová a za cvičitelky byly zvoleny Švejnhová a Lipová. 29. října byla požádána místní učitelka Ludmila Pirchanová, aby zastávala funkci cvičitelky, která této výzvě vyhověla. Cvičení se pravidelně konalo v úterý a v sobotu od 19 - 20 hodiny a těšilo se velkému zájmu cvičících. Koncem roku měl odbor 22 členek a 16 žákyň. Proto, že ženy nemohly být do funkcí v Sokole dosud voleny, pracoval odbor zpočátku úplně samostatně a rozvinul tak vlastní osvětovou činnost.⁷¹

Dne 20. ledna 1897 rozhodl sokolský výbor ustavit přednáškový odbor. Již v dubnu sloužila tělocvična ke cvičení žákyním obecných a měšťanských škol dívčích a od 1. března 1900 i žákům obecných škol chlapeckých. Záhy byla používána i k divadelním představením a k různým, společenským podnikům a masopustním zábavám. Na veřejném cvičení 19. června v sokolovně byly kromě cvičení na nářadí předvedeny i hry míčem, závody ve skoku útokem a kroužení kužely. V tomto roce se uskutečnila dokonce čtyři pochodová cvičení a v prosinci zavítala do sokolovny Thalie v podání divadelní společnosti E. Zöllnerové.

Rok 1898 přinesl změnu v župním zřízení. S přibývajícím počtem jednot bylo řízení nové župy stále obtížnější. Proto valná hromada župy Husovy, která se konala dne 6. ledna 1898 v Klatovech, uložila starostovi blatenské jednoty Antonínu Kalinovi svolat poradu o založení nové župy. Porada se konala 20. března v Písku za účasti zástupců jednot z Blatné, Březnice, Horažďovic, Mirotic, Písku, Rožmitálu, Strakonice a Volyně. Na návrh bratra Kaliny byla nová župa pojmenována po nejvěrnějším Husově příteli, Mistru čtyř univerzit (Praha, Kolín, Hajdlsberg, Paříž) a husitském kazateli, který byl stejně jako Jan Hus upálen – po Jeronýmu Pražském. Stanovy nové župy byly schváleny 18. dubna a ustavující schůze byla svolána na 22. května do Blatné. Na schůzi bylo rozhodnuto, že sídlo župy Jeronýmovy bude vždy v místě bydliště župního starosty. Do prvního předsednictva župy byli zvoleni členové jednoty strakonické: starosta Petr Karta, jednatel Josef Dvořák, náčelník Antonín Císař, pokladník Artur Teplický a zapisovatel František Měchurka. Pouze místostarosta Antonín Kalina byl z Blatné. Prvním sídlem se tak staly Strakonice.⁷²

Župa sdružovala jednoty na rozsáhlém území od Vimperka a Lenory přes Volyni, Strakonice, Blatnou, Březnici, Rožmitál, Příbram téměř až k Dobříši a odtud podél Vltavy do Albrechtic a přes Protivím zpět. Při založení měla v osmi jednotách 860 členů. Pro lepší řízení

⁷¹ *Památník Sokola píseckého k slavnosti 40letého jeho trvání*. Písek: Jar. Burian, 1908. s. 25.

⁷² *Sokol v Jihočeském kraji 1862-2002*. Písek. 2002. s. 15.

byly v budoucnu vytvořeny okrsky a jejich počet se i v průběhu let měnil. V době svého vzniku měla župa Jeronýmova 8 jednot. Byly to ty jednoty, které svolal Antonín Kalina v Březnu 1898 na poradu do Písku, tj. Blatná, Březnice, Horažďovice, Mirovice, Písek, Rožmitál, Strakonice a Volyně. Sokol Příbram patřil v letech 1898-1907 do župy Jungmanovy a Sokol Protivín zůstal až do roku 1912 v župě Husově.⁷³

Nejvýznamnější národní akcí roku 1898 však byla oslava stých narozenin Františka Palackého, jejíž uspořádání v Písku se Sokol ujal. V předvečer narozenin 13. června vzplál na temeni Ameriky mohutný oheň, který zářil dlouho do noci. Vlastní slavnost se konala až 25. a 26. června. První den oslav byla v sokolovně akademie, kde vystoupil mužský sbor s orchestrem, smyčcový orchestr, klavíry a harmonium nebo smíšený a ženský sbor. Druhý den pokračováním oslav byl zahájen za zvuků fanfár, které se již z rána ozývaly z hlavní věže, v 10 hodin před pomníkem v Palackého sadech přednesem pěvecko-hudební spolek „Gregora“ a dalšími doprovodnými akcemi. I tento rok se uskutečnilo několik výletů a vycházek do okolí města, ale i přátelských návštěv v blízkých i vzdálených sokolských jednotách.⁷⁴

Činnost ženského odboru se rozšířila i o kulturní práci na občasně pořádaní poučných přednášek především na národní téma. Pro vzdělávání členstva bylo odebíráno velké množství časopisů a v létě se pod jeho patronací konala pochodová cvičení. Koncem roku čítal odbor již 106 členek – 10 zakládajících, 63 přispívajících, 33 činných, 35 žákyň a 4 cvičitelky.

Dne 25. dubna 1899 se strakoničtí vzdali svých funkcí v předsednictvu župy. Antonín Kalina proto svolal na 2. července župní výbor k řešení vzniklé situace. Zástupci jednot zvolili nové župní předsednictvo, v jehož čele stanul nový starosta Antonín Kalina. Řízení župy bylo tímto krokem přeneseno do Blatné, kde zůstalo do roku 1901.⁷⁵ Dne 23. května se jednota se značným počtem krojovaných členů spolu se Sokolem Pražským a župou Husovou účastnila národní sokolské pouti k rodnému domu Mistra Jana Husa. Sokol pokračoval v kulturní práci a ustavený přednáškový odbor uskutečnil několik přednášek, především na národní téma a ke koncem roku měla sokolská knihovna již 2 208 evidovaných čtenářů. Veřejných vystoupení se sokolští borci zúčastnili v Protivíně a Blatné a z vítězku byla podpořena sokolská jednota v tehdy převážně německých Prachaticích, kterou měli Písečtí pod svým patronátem.⁷⁶

Rok 1900 po krátké a klidné výroční valné hromadě 7. ledna začal nezvyklou bouří cvičitelského sboru, kterou vyvolalo neslušné chování spolkového sluhy vůči náčelníkovi. Správní výbor pohrozil sluhovi propuštěním, ale netrval na veřejném omluvení v místních

⁷³ *Almanach Sokolské župy Jeronýmovy*. Písek. 1998. s. 15

⁷⁴ KOPECKÝ, TH., ŠEBÁNEK, A. *Dějiny Sokola píseckého. 1868-1928*, Písek: František Podhajský a spol, 1928. s. 52, 53.

⁷⁵ *Almanach Sokolské župy Jeronýmovy*. Písek. 1998. s. 16.

⁷⁶ *Písecké postřehy*. 1993. č. 13, roč. II, s. 7.

listech. To však cvičitelskému sboru nestačilo a 9. února podali všichni členové rezignaci, a tak musel správní výbor ustanovit nový cvičitelský sbor. V červnu se zjistilo, že prkenné podložení pod parketovou podlahou hlavního sálu je napadené dřevokaznou houbou. Podlaha musela být vytrhána až k cihelné dlažbě, položeny nové asfaltové izolační desky a nové frýzkové parkety. Při té příležitosti byly současně podniknuty některá zlepšení. Byl odstraněn trám s hrazdou a kruhy, zavedena voda do šaten a zřízena sprchová koupelna. Veškeré tyto práce a změny stály celkem 5 155 korun.⁷⁷ Přes tyto neplánované problémy se 5. srpna župního sletu ve Volyni zúčastnila tři družstva jednoty. Hodně se tohoto roku využívalo vycházek a výletů. Třeba výlet lodí za účasti 100 osob se konal 3. června od řetězového mostu na Podolsku lodí na Zvíkov a Orlík. Odtud se šlo pěšky do Čimelic na vlak. Tohoto výletu se zúčastnilo 100 osob a všem se tak líbil, že si vynutili jeho opakování 31. května 1903.⁷⁸

Písecký Sokol mohl být hrdý na to, že propůjčováním své budovy napomáhal i ostatním spolkům rozšířit jejich společenskou a kulturní činnost. Sokolovna hostila v období, kdy městské divadlo bylo propůjčeno tabákové továrně, i různé divadelní společnosti. V zimních měsících 1900/1901 byla sokolovna zadána divadelní společnosti A. Frýdy, která svými představeními obohatila kulturní život písecké veřejnosti. V roce 1901 byla propůjčena Národnímu divadlu brněnskému, řízenému F. Lacinou, který do svého repertoáru určeného pro Písek zařadil i opery.⁷⁹

Již začátkem dvacátého století se začal projevovat zvýšený zájem o sport. Členům sportovních klubů šlo hlavně o to, naučit se bruslit, jezdit na kole, hrát tenis atd. Sport byl ve svých začátcích jakýmsi druhem společenské zábavy. Ve školách se sport nejen nepěstoval, ale naopak velmi přísně zakazoval. Negativní postoj ke sportu měl i Sokol přesto, že se v jednotách pěstovalo nejen cvičení na nářadí, ale i lehká atletika, šerm, zápas, plavání atd. Sportu vytýkal jednostrannost a snahu vyniknout a zvítězit v závodě nad druhými.⁸⁰

Usnesením výboru ze dne 24. ledna 1901 byl zřízen odbor vzdělávací, který převzali péči o konání veškerých přednášek. I když pak roku 1907 péči o pořádání přednášek v městě převzal „Osvětový sbor“, činnost sokolského vzdělávacího sboru pokračovala dále. Ženský odbor předvedl svou ukázkou na veřejném cvičení 12. května, kde cvičila dvě družstva žen na koni a na hradlech. Žákyně „provedly prostocviky“ a cviky na koni, bradlech a šplh. Hrami a

⁷⁷ KOPECKÝ, TH., ŠEBÁNEK, A. *Dějiny Sokola píseckého 1868-1928*. Písek: František Podhajský a spol, 1928. s. 55.

⁷⁸ PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 30.

⁷⁹ Písecké postřehy. 1993. č. 13, roč. II, s. 7.

⁸⁰ PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 67.

čtyřmi moravskými tanci bylo cvičení ukončeno. 1. prosince byla na veřejném cvičení předvedena ukázka prostných z pražského sletu, „cvičeno třemi družstvy na nářadí s jedním střídáním. Osm bratří cvičilo vzorná prostná bez povelů a bez hudby“. Svě druhé veřejné cvičení s kužely a hrami předvedlo 20 členek ženského odboru, jejichž výkony vzbuzovali údiv i nadšení.⁸¹ Tohoto roku v květnu hostovalo v divadelním sále v sokolovně Národní brněnské divadlo, které zde předvedlo velká operní představení jako Carmen, Psohlavci nebo Šárka.⁸²

V Praze se uskutečnil již IV. všesokolský slet, kterému byly určeny dny 28. – 30. června a poprvé na něm vystoupily i ženy. Písečtí nestáli stranou a v Praze se sletu zúčastnilo celkem 32 členů. Prostná předvedlo 16 bratrů, na nářadí zacvičila dvě družstva. Zbytek členů cvičili vzorná prostná a kroužení kužely (viz příloha č. 11). Na nářadí si úspěšně vedl J. Thorovský, který se ze 1 220 závodníků umístil na 13. místě, za ním skončili další písečtí závodníci V. Štajnygr na 14., J. Špolc na 15. a B. Němeček na 22. místě. K závodům družstev se přihlásilo i jedno družstvo z Písku, které z celkových 50 získalo 19. místo a získalo tím písecké jednotě čestné uznání Svazu československého Sokolstva. Tradiční oslava Jana Husa byla zahájena 5. července zažehnutím velké vatry nad Šobrovnou. Na veřejném cvičení 23. listopadu 1902 se cvičilo na vysokých bradlech, prováděl se průskok mezi dvěma provazy a dvěma stojany a byla předvedena ukázky zápasnické školy. I tento rok se uskutečnilo několik výletů, jeden společně s župou Pobělohorskou na Orlík a Zvíkov. Následujícího roku se uskutečnily veřejná cvičení v Horažďovicích, v Miroticích a dvakrát v Písku. Jak již bylo tradicí, sokolští cvičitelé se průběžně vzdělávali a připravovali na cvičení. Náčelník J. Thorovský probral v zimních měsících 1901 - 1902 se všemi členy cvičitelského sboru a s vyspělými cvičenci teoreticky i prakticky veškerou cvičební látku.⁸³

Usnesením valné župní hromady konané 22. prosince bylo v důsledku změny starosty přeloženo sídlo župy Jeronýmovy z Horažďovic do Písku. O pět dní později byl v Písku uspořádán přátelský večer, na němž bylo předáno úspěšným přeborníkům vyznamenání za příkladnou reprezentaci na pražském sletu. Po delší debatě na rozpočtové schůzi obecního výboru ze dne 14. prosince bylo rozhodnuto, zůstat u původního návrhu a obnovit činnost starého divadla. Tím padl i projekt rozšíření sokolovny. Poslední představa na jevišti v sokolovně byla sehraána v zimním období 1901 – 1902 Sukovou divadelní společností. Jak již bylo řečeno, mohl být Sokol hrdý, že stavbou sokolovny velmi přispěl ke kulturnímu oživení zdejších poměrů a poskytl „útulek“ i jiným osvětovým spolkům, jejichž činnost dříve často

⁸¹ KOPECKÝ, TH., ŠEBÁNEK, A. *Dějiny Sokola píseckého 1868-1928*. Písek: František Podhajský a spol, 1928. s. 56.

⁸² Písecké postřehy. 1993. č. 18, roč. II, s. 6.

⁸³ PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 25, 28.

neumožňoval dostatek volných místností. Ale i přes to nebo snad právě pro to se stávalo, že z těchto důvodů bylo na jednotu často útočeno.⁸⁴ První na mušce byli zástupci přicházející s pokrokovými myšlenkami, jako třeba tehdejší starosta Dr. Bláha, díky jehož vytrvalosti jako předsedy stavebního odboru se podařilo sokolovnu postaven. Starosta byl obviněn, že jako lékař tabákové továrny – tehdy ve státních službách c. k. monarchie – agituje mezi členy Sokola, aby volili opozičně. I když disciplinární vyšetřování prokázalo jeho nevinu, byl útoky na jednotu a svou osobu v místním tisku znechucen tak, že rozhodl vzdát postu starosty písecké jednoty. Ve funkci starosty ho nahradil Augustin Reiner (*viz příloha č. 12*).⁸⁵

Na valné hromadě 16. ledna 1903 bylo jednáno o přestavbě sokolovny, která v předchozím roce získala elektrické osvětlení místností. Plány na přestavbu menšího sálu na jižní straně vypracoval bratr Antonín Kalous s rozpočtem 8 000 korun. Tělovýchovná činnost v tomto roce byla věnována v první řadě dorostu, jehož veřejné závody byly uspořádány 25. března.⁸⁶ Byly pořádány oblíbené výlety a sokolští cvičenci vystupovali v Březnici a Českých Budějovicích. Dne 31. května byl opakován oblíbený výlet lodí na trase Červená – Zvíkov – Orlík. 19. července byla vycházka na Kamýk u Nepodřic. Na zpáteční cestě se přihnala velká bouře s katastrofálním krupobitím, která zpusťovala značnou část jižních Čech, a tak místo připravovaného rozšíření sokolovny o malý sál se musely odstraňovat škody. Jen na střeše se muselo vyměnit na 6 000 kusů tašek a zasklít většinu oken, takže přístavba byla odsunuta z důvodů velkých finančních ztrát do dalších let. 5. srpna se konal Sokolský den za účasti jednot z Mirotic, Blatné a Prachatic.⁸⁷

Na jaře 1904 vzniklo zásluhou členů jednoty Rissingera a Janouše sokolské loutkové divadlo, které bylo bohatě vybaveno loutkami vyřezávanými řezbářem Klímou. Hned v prvním roce uspořádalo 19 představení. Pevné základy loutkové scény byly vytvořeny až v roce 1929.⁸⁸

Větší pochopení než ve veslařském oboru našla v píseckém Sokole jízda na koni. Jezdecký či „jízdni“ odbor byl ustaven 8. června 1904 zásluhou bratrem JUDr. Ottou Hesslerem, který se stal prvním náčelníkem. Odbor byl založen na podnět jednoty před IV. župním sletem. V čele odboru stál K. Lukáš (*viz příloha č. 13*) a jednatelem byl J. Keřka.

⁸⁴ KOPECKÝ, TH., ŠEBÁNEK, A. *Dějiny Sokola píseckého 1868-1928*. Písek: František Podhajský a spol, 1928. s. 57.

⁸⁵ PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 33.

⁸⁶ KOPECKÝ, TH., ŠEBÁNEK, A. *Dějiny Sokola píseckého 1868-1928*. Písek: František Podhajský a spol, 1928. s. 60.

⁸⁷ *Písecké postřehy*. 1993. č. 18, roč. II, s. 6.

⁸⁸ PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 33.

Značná část odboru byla z řad rolníků i z okolních obcí, kteří půjčovali své koně a dodávali i píci. Při založení měl odbor 31 činných členů. Jak uvádějí původní záznamy, „jízdni odbor vytkl si za účel pěstování tělocviku na živém koni a výcvik v jízdě na koni osedlaném“. Cvičení se konalo každoročně od počátku května do konce října v nekryté jízdárně ve Švantlově dvoře pod dozorem K. Mergla a A. Šillingra a v pozdějších letech se používala jízdárna „hřebenní stanice“. „Všední dny věnují se cvičení jednotlivců na koni odborovém a neděle cvičením hromadným na jízdárně, neb cvičením pochodovým ve volné přírodě.“ Kromě této pravidelné činnosti se jízdni odbor zúčastnil též veřejných cvičení. První jeho vystoupení bylo 26. června při IV. sletu sokolské župy Jeronýmovy, který se v Písku konal ve dnech 25. a 26. června a zúčastnilo ho 23 jezdců. Druhý den se zúčastnili slavnosti Ústřední matice školské v Protivíně v počtu 21 jezdců.⁸⁹

Jak již bylo zmíněno výše, ve dnech 25. a 26. června se konal v Písku IV. župní slet. V čele mohutného průvodu, který čítal 76 koní, jeli na koních společně s členy jízdniho odboru z Plzně, Českých Budějovic a Prahy poprvé i členové jízdniho odboru píseckého. Sletu se poprvé zúčastnilo i 50 ženy. Cvičení se konalo na cvičišti, zřízeném v ohradě Trhalovy pily.⁹⁰ Veřejné cvičení zahájilo 144 mužů cvičením pěti sestav prostných na Jeremiášovu hudbu. Pak následovalo cvičení osmnácti družstev na náradí, po nich cvičení žen s praporky, cvičení dorostu, ukázka cvičení s dlouhými tyčemi a nakonec vystoupila sokolská jízda z pražského a plzeňského Sokola. Den byl zakončen věnečkem v sokolovně.⁹¹ V témže roce byl přírůstek celkem 76 členů, když ubylo deset. sokolská knihovna, která se rozrostla, byla už nad síly jednoty a předa pod správu města a při té příležitosti byla při knihovně zřízena i lidová čítárna. Nezapomínalo se ani na děti. Sokolské loutkové divadlo sehrálo celkem 19 představení.⁹²

Na přelomu století přišel do Písku italský malíř Cels Monelli a v domě „U Páva“ založil šermířskou školu, ve které vyučoval šermířskému umění občany a studenty. Školu navštěvovali především písečtí civilní občané, kteří mohli cvičit společně každý všední den v době od 5 do 8 hodin večer. Soukromé hodiny byly udíleny ve středu a v pátek od 8-11 hodin dopoledne. Podle vzpomínek prof. Daneše, který tuto školu navštěvoval, měli studenti píseckých škol povoleno zúčastňovat se výcviku. Jak se uvádí v „Památníku českých lesnických škol v Písku“ z roku(1934), bylo ve školním roce 1903/1904 zavedeno cvičení v šermu i pro žáky lesnických škol, „aby cvičenci nabyli zakrátko náležitě obratnosti a dovednosti v šermování. Potřeby šermířské byly opatřeny nákladem ústavu a za učitele získal ústav Celsa Monelliho,

⁸⁹ *Památník Sokola píseckého k slavnosti 40letého jeho trvání.* Písek: Jar. Burian, 1908.

⁹⁰ PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek.* Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 25.

⁹¹ Zítřek. 1993. č. 36, roč. VL, s. 3.

⁹² Písecké postřehy. 1993. č. 18, roč. II, s. 6.

odchovance mistrovské šermířské školy římské. Kurz trval 8 měsíců a poplatek měsíční byl 4 K. Příštím rokem bylo zavedeno cvičení sečnou zbraní povinně pro I. ročník revírnické školy. Cvičení v šermu se konalo v ústavěch do konce roku 1907/1908 a naposled je vedl Karel King“. V této době se šermovalo jen končífem a šavlí. Šerm se začal pěstovat také v písecké jednotě. Byl o něj velký zájem, avšak jeho provozování bylo velmi nákladné, protože veškeré výdaje si sportovci hradili sami, a tak se mu mohli věnovat jen ti, kteří na to měli. Písečtí šermíři vyzkoušeli své umění na „Šermířském turnaji“, pořádaném 21. – 24. března 1904 v Praze. V témže roce 23. října byly v Písku uspořádány I. národní šermířské závody, kterých se zúčastnili i známí pražští šermíři – Topole, Pinkas, aj.⁹³

Návštěvy sokolské měla jednota v roce 1905 dvě. Jednou z nich byla návštěva Sokola kutnohorského dne 11. června. Naproti do Mirotic jim vyjelo 11 písecký bratrů a spolu mirovickým Sokolem vyprovázeli hosty na Orlík. Večerním vlakem přijeli všichni do Písku, kde byl v restauraci „U Reinerů“ uspořádán přátelský večírek, na kterém byl přítomen i Adolf Heyduk. Druhého dne vykonali kutnohorští výlet na Červenou a na Zvíkov. Jako upomínku na svůj výlet poslali po svém návratu jednotě písecké krásné album s pohledy kutnohorských památek. Druhým hostem byla jednota hořovická, která také podnikla výlet na Zvíkov a na Orlík.⁹⁴ I v roce 1905 byla činnost všestranná a vedená převážně v pokrokovém duchu. V. slet župy byl Blatné, cvičili muži, ženy a představil se jízdní odbor. V září byly na Písecku vojenská cvičení za účasti císaře Františka Josefa, který sídlil ve Štěkni. V neděli 3. září si odpoledne vyjel do Písku, ale Sokolové, až na malé výjimky jeho návštěvu nepovažovali pro sebe za důležitou. U „černožlutých“ úřadů to Sokolům na reputaci nepřidalo. Jen několik členů jízdního odboru po přání svého starosty, který byl zároveň starostou města, a tím i vázán, aby slavnosti proběhly dokonale se pořádání zúčastnilo. Důsledkem tohoto císařského výletu do Písku bylo usnesení nejbližší valné hromady, kterým byl jízdní sokolský řád pozměněn tak, že každé veřejné vystoupení odboru podléhalo schválení správního výboru jednoty. Dne 28. září se zúčastnil jízdní odbor otevření sokolovny ve Vodňanech a stejně tak i v Táboře. Jako již tradičně se Sokolové podíleli na oslavách sedmdesátin Adolfa Heyduka.⁹⁵

Rok 1906 začal velikou změnou ve vedení jednoty, kde se vyměnila značná část výboru. Starostou, byl zvolen V. Špirhanzl (*viz příloha č. 14*) a náčelníkem J. Špolc. Hlavním sokolským podnikem roku byl Sokolský den uspořádaný 5. srpna za účasti zástupců mnoha bratrských jednot, ale především z Prachatic, kde český menšinový Sokol byl stále ohrožován

⁹³ PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 78.

⁹⁴ KOPECKÝ, TH., ŠEBÁNEK, A. *Dějiny Sokola píseckého 1868-1928*. Písek: František Podhajský a spol, 1928. s. 65.

⁹⁵ Písecké postřehy. 1993. č. 18, roč. II, s. 6.

převládajícím německým obyvatelstvem. Veřejně vystoupilo 42 cvičenců, 17 členů jízdního odboru a 22 dorostenců. Čistý výtěžek 500 korun byl zaslán jednotě do Prachatic. Zpráva o tom byla poslána ČOS a od ní byla získána podpora 3 000 korun pro ohroženou jednotu.⁹⁶

V průběhu roku se uskutečnilo mnoho přednášek a bylo opět několik zdařilých výletů do blízkého i vzdáleného okolí, např. na Třemšín. Výjezdem do zahraničí byl start píseckých Sokolů začátkem září na sletu v Záhřebu, kde s velkým úspěchem reprezentovali župu Jeronýmovu na náradí a poté výlet pokračoval na Černou horu. Významnou měrou přispěla i protestní schůze proti prováděcím nařízením k novému vyučovacímu řádu a byl odvrácen klerikální útok na českou národní školu.⁹⁷

Rok 1907 se vyznačoval přípravami na V. všesokolský slet, kterého se z Písku zúčastnilo 82 členů. Družstvo mužů na náradí dosáhlo významného úspěchu, když obsadilo 2. místo. V témže roce v červenci zde byla skupina amerických Čechů, kteří přijeli na všesokolský slet a k nelibosti c. k. úřadů byla v Písku vše přijata. Vzpomínalo se na J.A. Komenského, Mistra Jana Husa, K. H. Borovského a významnou měrou přispěl ke zpestření programu sokolských akcí dramatický odbor, který byl v tomto roce založený.⁹⁸

ČOS se rozhodla umístit na studia v Čechách mladé Černohorce. Na studia byl v září do Písku umístěn syn správce cetyňského arsenálu Jan Hajdukovič, který s vyznamenáním studoval vyšší třídy reálky. Členy jednoty vydržovaný Černohorec navštěvoval později lesnickou školu. S výstavami obrazů se pokračovalo i nadále a od 24. září do 10. října hostila sokolovna okružní výstavu originálů, kterou vypravila „Umělecká beseda v Praze“.⁹⁹

Další rok 1908 byl rokem kulatého - čtyřicáté výročí jednoty. Pro jubilejní dny byl určen 1. - 2. srpen a podle záznamů pamětníků se opravdu vydařily. V hlavní den oslav byla ve velké zasedací síni radnice mimořádná valná hromada, kde byl podán stručný přehled událostí v jednotě za uplynulých 40 let jejího trvání. Odpoledne bylo veřejné cvičení na tržišti, které zahájil svými ukázkami členové jízdního odboru. Cvičilo žactvo, dorost, muži předvedli sestavy na náradí a ženy své oblíbené cvičení s kužely a s pletenými obručemi. Závěr tvořila společná prostná všeho členstva, která byla oceněna mohutným potleskem všech přihlížejících. Elektrické osvětlení umožnilo i večerní zábavu přímo v prostorách cvičiště. K tomuto výročí byl vydán „Památník Sokola píseckého“ s příspěvky Adolfa Heyduka a dalších literátů. I v tomto roce se uskutečnilo mnoho přednášek, výletů a dramatický odbor uskutečnil několik

⁹⁶ KOPECKÝ, TH., ŠEBÁNEK, A. *Dějiny Sokola píseckého 1868-1928*. Písek: František Podhajský a spol, 1928. s. 67.

⁹⁷ *Památník Sokola píseckého k slavnosti 40letého jeho trvání*. Písek: Jaroslav Burian, 1908. s. 22.

⁹⁸ Písecké postřehy. 1993. č. 27, roč. II, s. 4.

⁹⁹ KOPECKÝ, TH., ŠEBÁNEK, A. *Dějiny Sokola píseckého 1868-1928*. Písek: František Podhajský a spol, 1928. s. 70.

představení. Zábavní odbor připravil tradiční šibřinky (viz příloha č. 15), Posvícenskou a Mikulášskou zábavu a veselého Silvestra.¹⁰⁰

Jak již bylo zmíněno dříve, pěstoval se šerm i v písecké jednotě, která v roce 1908 uspořádala i šermířský kurz. Proti normálním zvyklostem předcházela šermířskému výcviku podle vzpomínek pracovníků šermířského oddílu výcvik v šermu (asi 2 m) dlouhou holí tzv. Battonem.¹⁰¹

Rok 1909 byl charakteristický celou řadou veřejných cvičení, kterých se písečtí zúčastnili ve Čkyni, Volyni, Miroticích nebo Milevsku. Ve Vodňanech při 40letém výročí trvání jednoty vystoupil s velkým úspěchem i písecký jízdní odbor. Na oslavu 25leté činnosti dorostu byl 19. září uspořádán Sokolský den. Čistý výtěžek této akce přes 500 korun byl věnován na podporu prachatické jednoty. Valná hromada řešila přístavbu sokolovny, ale nedošlo ke konkrétním závěrům. V sokolovně byl uspořádán třínedělní kurz cvičitelského sboru pod vedením pražského cvičitele J. Erbeny, kterého na náklady písecké jednoty vyslala ČOS. Dne 2. července se ženský odbor zúčastnil uvítání výpravy ruských studentů a studentek do Písku. I v tomto roce byla řada přednášek, které se těšily pro svá témata velkému zájmu, stejně jako všechny zábavné akce, organizované zábavním odborem.¹⁰²

Rok 1910 přinesl valnou hromadou změnu náčelníka. Stal se jím K. Mergl (viz příloha č. 16), místo V. Špirhanzla, který byl příliš zaneprázdněn jako starosta města. Rok byl plný kulturních akcí a vystoupení. 16. dubna se konala tělocvičná akademie na počest Svatopluka Čecha s tímto programem: prostná na VII. slet župy Jeronýmovy, vystoupení vzorného družstva na bradlech a na hrazdě a cvičení s puškami a bodákem.¹⁰³ Na akademii vystoupil také šermířský oddíl, jehož 4 cvičenky předvedly ukázkou šermu končím a 4 cvičenci ukázkou šermu šavlí.¹⁰⁴ Kromě sokolské jednoty, sportovních klubů a KČT vyvíjely pravidelnou činnost v Písku i další tělocvičné organizace. Byla to především Dělnická tělocvičná jednota, která byla založena 6. června 1910 a své cvičení začala v hostinci „U Hrachů“ v Portyči.¹⁰⁵ V červnu byl členy Sokola podniknut zdařilý noční výlet na Jistec, 3. července se zúčastnili okrskového cvičení v Sedlici a o týden později oslav dvacetiletí Sokola v Blatné. Dne 24. července předvedli cvičení s puškami na sletu župy Jeronýmovy v Rožmitále a na pořádaných závodech

¹⁰⁰ Písecké postřehy. 1993 č. 27, roč. II, s. 4.

¹⁰¹ PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 78.

¹⁰² KOPECKÝ, TH., ŠEBÁNEK, A. *Dějiny Sokola píseckého 1868-1928*. Písek: František Podhajský a spol., 1928. s. 72.

¹⁰³ Písecké postřehy. 1993. č. 27, roč. II, s. 4.

¹⁰⁴ PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 79.

¹⁰⁵ Zítřek. 1993. č. 26, roč. VI, s. 8.

dosáhla jednota třetí místo. Měsíc na to, byli účastní slavnosti dvacetiletého trvání Sokola v Březnici.

Velkým podnikem byl třídní zájezd Sokola z Vídně XVI. do Písku ve dnech 13. – 15. srpna. Z důvodů velmi neklidných poměrů ve Vídni se rozhodl Sokol Vídeň XVI. uspořádat oslavu svého desetiletého trvání mimo Vídeň na české půdě. Proto zvolil Písek, kde se pořádání ujal zvláštní výbor ze zástupců župy Jeronýmovy a písecké jednoty. Z Vídně přijelo na 300 sokolů a všichni byli srdečně přivítáni. Na radnici proběhla slavnostní schůze a odpoledne se konal velký průvod městem. Poté následovalo vystoupení, kde se představili hosté z Vídně i domácí Sokolové. Po programu následovala volná zábava, která vynesla přes 800 korun. Celý výtěžek slavnosti byl celý věnován jako dar jednotě Vídeň XVI. na zřízení sokolovny. Jako památku na tyto dny předali vídeňští Sokolové písecké obci památník, jednotě ozdobný štít se sokolem a ženskému odboru věnovali na hedvábí vyšitou vzpomínku. V tomto roce byla dořešena nákladem 10 000 korun i otázka přístavby sokolovny. Podle plánu byl na jižní straně přistavěn menší a nižší sál a některé další místnosti. Přes léto byla přístavba hotova a se 9. října se konalo slavnostní otevření, na kterém poprvé vystoupil sokolský tamburašský odbor. I tento rok bylo uskutečněno několik zajímavých přednášek, výstava obrazů slovenských malířů s dobrým úspěchem.¹⁰⁶

Rok 1911 byl charakteristický pro mnohá vystoupení mimo Písek. Dětská tělocvičná akademie byla uspořádána 2. dubna za spolupůsobení sokolského tamburašského sboru. Písečtí se zúčastnili sletů v Olomouci, Uherském Hradišti, cvičili v Protivíně, Vodňanech, Bechyni nebo v Příbrami u příležitosti 50 let místní jednoty. Byla předváděna prostrná pro VI. všesokolský slet, k nimž složil hudbu bratr Dr. Mácha. Dne 11. června uspořádala jednota Dětský den, na kterém, za hojně účasti aplaudování diváků, cvičilo 31 dorostenců, 46 žáků a 61 žaček.¹⁰⁷ Jízdní odbor spolu s jednotou uvítal 22. července 14 členů jízdního odboru pražského, kteří podnikli výlet do Písku. Společně s píseckým odborem uskutečnili v počtu 30 jezdců projížďku v píseckých lesích. Na podzim byla uzavřena smlouva s K. Malkusem o pronájmu tělocvičny a byl mu na některé večery propůjčen sál v sokolovně pro biografická představení. Sokolský akademie se konala 12. listopadu a program obsahoval cvičení na hrazdě, na koni, ukázky šermu, národní tance a cvičení světloňů. Na slavnosti Národní jednoty pošumavské, která byla uspořádána ve prospěch prachatické menšiny, vystoupilo písecké vzorné družstvo a

¹⁰⁶ KOPECKÝ, TH., ŠEBÁNEK, A. *Dějiny Sokola píseckého 1868-1928*. Písek: František Podhajský a spol, 1928. s. 75.

¹⁰⁷ Písecké postřehy. 1993. č. 27, roč. II, s. 4.

dorost. Akademie, Sokolské i Dětské dny byly pořádány vedle veřejných vystoupeních celkem pravidelně i v dalších letech.¹⁰⁸

Světová válka zasáhla velmi citelně do života jednoty. Téměř jedna čtvrtina mužů byla odvedena do války. Z cvičitelského sboru zůstal jen náčelník se svým zástupcem. sokolovna byla zabírána pro vojsko, sloužila i jako ošetrovna, a tak se v tomto období cvičilo v tělocvičně reálky a v tělocvičně měšťanských škol. Ve cvičitelské práci u žáků pomáhaly i ženy a svou pomocnou ruku přiložili i ti členové cvičitelského sboru, kteří přijeli do Písku na vojenskou dovolenou. Jak uvedl kronikář jednoty, „staral se Sokol poctivě a nebojácně, aby národní uvědomění zbylých členů jednoty a bratří vojínů, kteří po čas svého pobytu v Písku cvičení navštěvovali, bylo povzbuzováno a živena touha po politické samostatnosti. Ke cvičícím byly konány hojné promluvy, mimoto volnými rozhovory mezi cvičenci byly dávány pokyny stran chování se českých vojínů při zajetí a ke vstupu do zahraničních legií“.¹⁰⁹

Rok 1912 byl rokem VI. všesokolského sletu v Praze a zároveň i I. sletem Svazu slovanského Sokolstva. V lednu se uskutečnila akademie ženského odboru, v březnu a květnu se uskutečnily večírky s ukázkami Sokolské práce, kde se aktivně zúčastnily i odbory tamburašský a dramatický. V Písku se uskutečnily krajinské výstavy. Na slet do Prahy byl vypraven zvláštní vlak pro příslušníky župy Jeronýmovy i širší veřejnost. Vystoupení se zúčastnilo několik desítek cvičenců a opět přivezlo družstvo mužů 2. cenu za náradí. Na sletu cvičilo kromě dorostenců a dorostenek, také žáci a žákyně z Prahy a okolí. Ve dnech 3. a 4. srpna se uskutečnil VIII. slet župy Jeronýmovy, který byl opět zahájen průvodem. Po obvyklých slavnostních pořadech a dalších náležitostech zahájila vlastní cvičení župní družstva „cvikem skoků“. Pak cvičili dorostenci s tyčemi, dorostenci s tyčemi, dorostenky s tamburínami, ženy s kužely, závodní družstva cvičila na bradlech a na hrazdě. Před ukončením zacvičilo prostná 150 žen a 250 mužů a celé vystoupení uzavřeny skupeny. Slet měl výborný výsledek a Sokolský den byl jedním z nejlepších ve výstavním období.¹¹⁰

Z jiných tělocvičných podniků zaznamenali slušnou účast 20 borců z písecké jednoty, když se zúčastnili okrskového cvičení v Horažďovicích. S tamburašským odborem se 12. května uskutečnil pochodový výlet do píseckých lesů a 7. července byl pořádán Dětský den. Bratrem Hahnem bylo 7. července uskutečněno cvičení šermu. 18. srpna v témže roce si vzal Sokol na starost vzlet aviatika Ing. Čiháka na vojenském cvičišti u Purkratic. Z důvodů velkého zájmu obyvatelstva o tuto akci, bylo nutné pro udržení pořádku a bezpečnosti

¹⁰⁸ KOPECKÝ, TH., ŠEBÁNEK, A. *Dějiny Sokola píseckého 1868-1928*. Písek: František Podhajský a spol, 1928. s. 76.

¹⁰⁹ PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 33.

¹¹⁰ Zítřek. 1993. č. 36, roč. VL, s. 3.

v rozsáhlých prostorech cvičiště mobilizovat veškeré členstvo. Vzlet se sice vydařil, ale měl nepříjemné následky. Starosta jednoty, který se u místního vojenského velitelství ucházel o propůjčení cvičiště, že podepsal důstojníkem mu předložený německý text žádosti. Věc nezůstala utajena a vedla k bouři nespokojenosti a debatám mezi členstvem. To přimělo starostu Mergla k rezignaci, kterou však mimořádná valná hromada 29. srpna nakonec většinou hlasů nepřijala. Ocenila činnost, kterou pro jednotu udělal a spokojila se s výtkou. Jelikož ale starosta Mergl na svém odstoupení trval, vedl jednotu do příští valné hromady jeho zastupující, místostarosta Augustin Švejnoha. Tato „chyba“ měla nepříjemnou dohru i následujícího roku.

Ani několik měsíců do výroční valné hromady se situace okolo starosty Mergla neuklidnila a rozdělila členstvo na dvě strany. A tak se na valné hromadě 26. ledna 1913 objevila vedle oficiální kandidátní listiny, který navrhovala za starostu bratra Švejnohu a za místostarostu bratra Chlumeckého, i jiná listina s bratrem Merglem jako starostou a bratrem MUDr. Kavalírem jako náměstkem. Při volbě prošla druhá z listin, a tak byli zvoleni čtyři členové starého výboru a jeden náhradník, kteří však tyto posty odmítli. K mimořádné valné hromadě nově doplněného výboru, která byla dne 17. února za velmi bouřlivé nálady svolána, se dostavil i župní starosta MUDr. Melhuba z Příbrami. Smažil se urovnat zapletené poměry vzniklé novou Merglovou rezignací. Při hlasování nebyla tato rezignace většinou přijata. Na ustavující schůzi, konané o týden později, byla provedena doplňující volba a zvoleni čtyři členové a jeden náhradník výboru. Nový správní výbor rozvinul činnost tělocvičnou i osvětovou.¹¹¹

Zástupci jednoty se 25. května zúčastnili sletu župy Husovy v Husinci, oslav 50 let Sokola v Plzni a 20. července sletu župy Jeronýmovy ve Volyni kde zacvičila čtyři družstva. 24. srpna bylo vysláno osmičlenné družstvo na okrskový slet do Bavorova a 5. října na akademii do Prachatic. V tomto roce doprovodila téměř celá jednota na poslední cestě dlouholetého starostu Maxe Hájka i vlastence a spisovatele profesora K. Ningra. Zábavní odbor připravil tradiční šibřinky, posvícení, pro děti Mikulášskou zábavu. Znovu se jednalo o rozšíření sokolovny, ale cena za pozemky byla příliš vysoká, a tak z plánů opět sešlo.¹¹²

Přišel rok 1914 a nikdo netušil, co přinese. Šibřinky, které jak už bylo zvykem, zahajovaly nový rok, byly na řadu let polední. Z důvodů odstoupení starosty Mergla, který již odmítal další volbu, byl na výroční valné hromadě po letech opět povolán k úřadu starosty MUDr. František Bláha. Důležitým momentem byla v tomto roce valná hromada, která 9. července schválila pozměňovací návrh stanov, kde byla uplatněna zásada rovnoprávnosti

¹¹¹ KOPECKÝ, TH., ŠEBÁNEK, A. *Dějiny Sokola píseckého 1868-1928* Písek: František Podhajský a spol, 1928. s. 78.

¹¹² Písecké postřehy. 1993. č. 27, roč. II, s. 4.

členstva mužů a žen (stanovy byly úředně schváleny až 15. února 1915). Bylo to právě včas, protože ženy za krátký čas musely nahradit muže, které odvedla válka. Jednota pilně nacvičovala na slety v Brně a v Lublani. V Brně byl slet zahájen za účasti píseckých v počtu 19 bratrů a 3 setry, ale byl přerušen zprávou o atentátu na následníka trůnu v Sarajevu. Slet v Lublani se již neuskutečnil, jelikož už zuřila válka. Dne 31. května se jednota zúčastnila výletu župy Husovy na Helfenburk a odbor trubačský výletu do Husince.

Odbor jízdní jel do Bavorova a celkem podnik v jarním období šest vyjízdek. 11. června se konal tajný výlet přes Zádušní les do Živce, kde byla dětská slavnost doplněná cvičením žáků, žákyň a dorostu. Jiné vycházky byly podniknuty do Záhoří, Topělce, Vráže a na Jistec. První světová válka ochromila činnost jednoty už v počátku. Hned po vyhlášení mobilizace 26. července 1914 byla písecká sokolovna zabrána vojskem, nářadí bylo odstraněno a skoro do konce srpna se zde střídaly různé oddíly. Od 24. srpna začali členové ve velmi ztenčeném počtu znovu se cvičením. Avšak ne na dlouho, protože dne 21. září se v sokolovně usadila domobranecká odvodní komise a probíhaly zde odvody. O měsíc později byla cvičení obnovena a přesunuta do malého sálu v přístavbě. Z příkazu ČOS byla celá sokolovna dána k dispozici správě místní vojenské nemocnice a spolku Červeného kříže k zřízení lazaretu, a tak 17. února 1915 byla vojsku odevzdána.¹¹³

¹¹³ KOPECKÝ, TH., ŠEBÁNEK, A. *Dějiny Sokola píseckého 1868-1928*. Písek: František Podhajský a spol, 1928. s. 82.

5. Sokol v letech 1915-1941 (1944)

Válka jednotu tvrdě postihla. Do ledna 1915 bylo na vojnu povoláno celkem 122 nejmladších, skoro třetina členstva. Cvičení bylo opět zahájeno až 11. ledna v přístavbě sokolovny, ale již 16. února byla znovu z důvodů ubytování pochodových oddílů opět zabráná. Valná hromada 7. února 1915 zaznamenala zprávy o prvních obětech, mezi kterými byl i bývalý náčelník J. Špolc, který v Bochnyi zemřel na úplavici. Pokračující válka a celková politická situace znemožňovala uspořádat tradiční Husovy oslavy. V období od 12. března do 14. května byl v 17 večerech uspořádán pro muže i pro ženy cvičitelský kurz. Přerušená cvičení byla zahájena v polovině května na letním cvičišti a v říjnu pak zase v dočesné uvolněné sokolovně. V srpnu došlo k vyzvání jednoty, aby se věnovala vojenské přípravě mládeže. Odpověď zněla: „jsme sice ochotni, ale nemá ji kdo dělat, cvičitelé jsou ve válce“. Tradiční nedůvěra vídeňské vlády k Sokolu vyvrcholila koncem listopadu 1915, kdy nařízením ministerstva vnitra byl ČOS, jako spolek nebezpečný pro stát, rozpuštěna.¹¹⁴

Mužský cvičitelský sbor byl hned od počátku války ochuzen o mnoho členů, takže v roce 1915 zbyli v Písku jen čtyři cvičitelé, kteří však byli při letních odvozech následujícího roku odvedeni také. A tak až do konce války vedli veškerá cvičení jen dva z nich, náčelník jednoty bratr A. Šebánek a místonáčelník bratr V. Kolář. Také stav členstva od počátku války silně klesal. Před vypuknutím války čítala jednota 383 členů a ženský odbor 136 členek. Jelikož do 31. prosince 1915 bylo do války mobilizováno 152 bratrů, kteří byli nuceni z jednoty formálně vystoupit, byl počet členů pouze 309 z toho 208 bratrů a 101 sester. Rok 1916 zaznamenal jen 286 členů a rok následující už jen 263 členů! Cvičit v jednotě se však nepřestalo. Počátkem roku 1916 přinesl zájezd ženského odboru Sokola ze Žižkova nový směr. V letech první světové války se mezi ženami ujal tzv. rytmický tělocvik, nazývaný též rytmická plastika. Jeho propagátorem a cvičitelem byl Dr. Emanuel Silblík, přítel a spolupracovník průkopníka rytmiky v českých zemích A. Otčenáška z pražského Sokola. Ukázkou tohoto cvičení předvedly ženy pražského Žižkovského Sokola na akademii v Písku 2. února, a tak díky příznivým okolnostem zapustila rytmická plastika své první kořeny i v Písku. Do pražského kurzu rytmiky pro začátečníky byla vyslána sestra Kalašová a vyučování nového směru pod uměleckým vedením Dr. Silblíka se ujala náčelnice sestra Divišová. Až do konce srpna 1916 bylo možné cvičit v sokolovně, ale dnem 1. září se do ní opět nastěhovalo vojsko, a tak veškeré cvičení na pět měsíců ustalo. I výborové schůze se konaly mimo budovu v zasedací

¹¹⁴ Písecké postřehy. 1993. č. 32, roč. II, s. 6.

síni radnice. Po mnohém vyjednávání se však díky svolení příslušných úředních kruhů podařilo od 31. ledna 1917 získat ke cvičení tělocvičnu v budově reálky a od 23. září pak i tělocvičnu v právě dostavěné měšťanské škole na Husově náměstí, kam bylo přeneseno některé nářadí a náčiní ze sokolovny. Přes zoufalé politické poměry a přes persekuci každého vlasteneckého a svobodomyšlnějšího činu ze strany rakouských úřadů ve Vídni se staral Sokol poctivě a nebojácně o národní uvědomění zbylých členů jednoty. Vojíní z řad jednoty, kteří v době svého pobytu v Písku navštěvovali cviční, byli povzbuzováni a vyvolávána v nich touha po politické samostatnosti. K cvičením často konaly promluvy, např. o Husovi, o Bílé Hoře, o Tyršovi, o Fügnerovi nebo o české národní hymně. Po rozpuštění ČOS byl styk s ostatním Sokolstvem udržován cvičebními zájezdy nebo častými župními a okrskovými cvičebními kurzy.¹¹⁵

Také v roce 1917 udržoval styky s veřejností odbor ženský svými představeními rytmické plastiky, a tak v letech 1916 a 1917 se dařilo tělovýchovné aktivity udržet jen díky zásluhou těchto ženských složek. Výsledky svého cvičení předvedly písecké ženy na akademii v divadle dne 24. června 1917 a pak i v přírodním divadle na Americe. Se svými výsledky se pochlubily ale i jinde v jižních Čechách na zdařilých akademiích rytmické plastiky ve Volyni, Strakonících, Sušici, Táboře nebo v Protivíně (*viz příloha č. 17*). Trvalou oblibu si však rytmický tělocvik nezískal. Dne 7. března zemřel starosta župy Jeronýmovy a místostarosta písecké jednoty bratr Augustin Švejnoha. Pozůstatky tohoto příkladného a pokrokového sokolského pracovníka doprovodila jednota na nádraží, odkud byly převezeny do Žitavy na zpopelení.¹¹⁶

Rok 1918 byl rokem oslav 50. výročí založení jednoty a 20. výročí župy Jeronýmovy, ale také posledním rokem první světové války. Zvláště pro sokolské žactvo byla malá místnost nové měšťanské školy naprosto nevyhovující. Cvičícím přišlo velice vhod, když se z propůjčené školní tělocvičny mohli v květnu navrátit do sokolovny, která byla na krátký čas vojskem uvolněna a připravovat se na župní slet. Dne 9. květnu se v Písku za účasti zástupců všech župních jednot konala jubilejní župní valná hromada. Posledním župním sletem v rakouské monarchii byl XI. slet župy Jeronýmovy. „Slet župy Jeronýmovy v Písku konaný dne 29. - 30. června 1918 k oslavě padesátiletí Sokola píseckého byl spíše výrazem překypujících nadějí ve vítězství české věci na sklonku války světové, než tělovýchovným projevem. Hruď každého poctivého Čecha prochvívala těžko utajitelná radostná naděje v brzké

¹¹⁵ KOPECKÝ, TH., ŠEBÁNEK, A. *Dějiny Sokola píseckého 1868-1928*. Písek: František Podhajský a spol, 1928. s. 84, 93.

¹¹⁶ PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 29.

dosažení nejvyšší mety, která může být údělem vzdělaného a uvědomělého národa, naděje v dosažení české samostatnosti politické.“ Tak o této historické době mluví zápis píseckých sokolských dějin. Účast byla na válečnou dobu překvapující a dostavilo se 700 účastníků i z dalekého okolí. Slet byl vládou povolen, ale s různými omezeními, bez průvodu, bez výzdoby města prapory. Na hlavním vystoupení (*viz příloha č. 18*) se sešlo šest tisíc diváků! Mezi hosty byli dr. Scheiner, starosta ČOS, poslanec Antonín Kalina a také dr. Alois Rašín, který dostal úřední příkaz na slavnost nechodit, ale neuposlechl.¹¹⁷

Když dne 28. září Bulharsko kapitulovalo a mezi lidem v českých zemích se trousily tajné zprávy o rozvratu v c. k. rakouské armády, nedovedl nikdo skrýt radostné přesvědčení, že se blíží i den spravedlivé odplaty pro násilníky a utlačovatele a zároveň den spásy a osvobození pro Čechy a Slováky. Přes tuto skutečnost byly stále z Čech vyváženy potraviny a uhlí. 13. října byla do Písku doručena zpráva o konání generální stávky. Ta se uskutečnila následujícího dne na Velkém náměstí. V 10. hodin zahájil předseda Socialistické rady K. Buček z balkonu radnice tábor lidu a po něm v horoucí řeči, skoro hodinu trvající, přenesl tajemník Socialistické rady redaktor V. Hanzlíček prohlášení, že samostatný český stát je hotovou skutečností, a že jakýkoliv vývoz potravin a uhlí z Čech, jakož i rekvizice mají být zastaveny. Právě, když odbíjelo na věži 11 hodin, schvácen velikostí okamžiku, tajemník Hanzlíček neovládl svůj cit a vyvrcholil svoji řeč touto větou: „Právě v tomto okamžiku v Praze na Staroměstském náměstí vyhlásují Československou republiku a já v souladu s nimi, ve vší formě vyhlásuji Československou republiku v Písku“. Potom přečetl starosta obce V. Špirhanzl telegram, odeslaný na místodržitelství, v němž se požadovalo, aby byly okamžitě vráceny oba domácí pluky do Písku. Poprvé, opět po letech zahlaholila na náměstí naše národní hymna, všechno obyvatelstvo zaplnilo náměstí a přilehlé ulice radostným úsměvem. Po skončení řeči odebral se dav na okresní hejtmanství, aby tam demonstroval a přinutil úředníky, aby povolili jeho vůli. Rakouského dvouhlavého orla nad vchodem do okresního hejtmanství dav strhl, obraz Jeho Veličenstva, císaře Františka Josefa, visící na chodbě též strhl a rozbil. Četnictvo, intervenující před budovou bylo zatlačeno zpět do budovy. Deputace mladých lidí prohlásila, že úřednictvo má nyní poslouchat pouze Národní radu. Z budovy okresního hejtmanství byl shozen černožlutý prapor, který se v několika minutách změnil v kusy a cáry. I vojáci a důstojníci, kteří byli v té době v Písku nedovolené se tohoto shromáždění zúčastnili. Odhazovali z čepic knoflík s iniciálou panovníka a zdobili je červenomodrobílou trikolórou. Byl zvolen Národní výbor a odpoledne uspořádán velký průvod slavnostně vyzdobeným městem, jehož se zúčastnilo vedle vojska a občanstva i písecké sokolstvo s mládeží. V městském parku před poštou

¹¹⁷ Písecké postřehy. 1993. č. 32, roč. II, s. 6.

byly po nadšené řeči Jana Soukupa ze Semic zasazeny tři slovanské lípy. V 7 hodin večer se dav rozptýlil.¹¹⁸

I přes to, že byl poštovní a telegrafní úřad obsazen píseckými lidmi, nevysvětlitelnou oklikou se na vojenské ředitelství do Plzně dostala telefonická zpráva o převratu v Písku a ještě té noci byl vyslán plně vyzbrojený oddíl vídeňského pluku, aby v Písku tuto situaci zklidnil. Mezi tím, co všichni ve městě spali, vystoupilo z vlaku v blízkých Ražicích vyslané vojsko, čítající 350 do boje vyzbrojených mužů. I s polními kuchyněmi, strojnými puškami a třemi muničními vozy potichu postupovali noční tmou do vzbouřeného Písku. Ve ztichlém nočním Písku však nenašli žádné stopy po nepokojích natož po odporu a udivené vojsko se ubytovalo v budově bývalých měšťanských škol. Druhého dne dvě setiny německého pluku obsadili město a musely být sňaty všechny prapory. Průvodce prohlášení a iniciátor demonstrace Hanzlíček byl v 7 hodin ráno četnictvem za spolupůsobení německého asistenčního oddílu ve svém bytě zatčena a dopraven ke krajskému soudu v Písku. Bylo zahájeno vyšetřování, které se však velmi líknavě a nejistě táhlo dalších 14 dnů. V horečném napětí trávil celý Písek posledních čtrnáct dnů nadvládu rakouské vojenské vlády.¹¹⁹

A pak nastal ten slavný den 28. říjen 1918. Den osvobození! Tak jako všude jinde i v Písku Sokolstvo, které po celou dobu své činnosti stálo na straně ryzího češství, v den státního převratu obětavě přispěchalo na stráž právě zrozené svobody. Odpoledne se městem šířila zpráva, že v Praze byla vyhlášena samostatnost státu Čechů a Slováků ve formě společné republiky. Náčelník Sokola Antonín Šebánek brzy ráno 29. října 1918 seřadil v sokolovně četu krojovaných Sokolů a přivedl před radnici. Část z nich tu zůstala a část tvořila hlídky v ulicích, které se snažili udržet klid a pořádek. Rakouská posádka se zabarikádovala v bývalé budově měšťanské školy a lid si vymohl propuštění internovaného redaktora Hanzlíčka a dalších, kteří se po čtrnáct dnů nacházeli v krajské věznici. Na všech veřejných budovách zavlály prapory národních barev a po ulici proudilo mnoho vojáků, kteří si strhali rakouské knoflíky a ozdobili se trikolórou. Už tenkrát se podle dochovaných zápisů někteří občané, kteří se donedávna zdobili odznaky rakouského smýšlení, přes noc změnili a ozdobili se trikolórou. Některým z nich byly stužky rozhněvaným lidem strhány. Téhož dne, o páté hodině odpolední, byl prohlášeno z balkonu radnice, jak byl sestaven Okresní národní výbor. Zasedal permanentně a od toho dne se šedesát Sokolů v krojích střídalo ve službách pro revoluční národní moc. Dne 30. října doprovodila četa Sokolů vedená svým náčelníkem delegáty Národního výboru do kasáren na Pražském předměstí. Plukovník Wolf složil do rukou Národního výboru slib, že se

¹¹⁸ Listy Písecka. 22. 10. 1998. č. 248, roč. VII, s. 16.

¹¹⁹ KOPECKÝ, TH., ŠEBÁNEK, A. *Dějiny Sokola píseckého 1868-1928*. Písek: František Podhajský a spol, 1928. s. 96.

dává do jeho služeb. Téhož dne byla v sokolovně porada náčelníka s českými důstojníky, kteří se hlásili do služby. Z nich a dobrovolně se hlásících vojinů byly vytvořeny dvě setniny, které se daly spolu se Sokoly do služeb mladé republiky a na ochranu pořádku ve městě. Ve večerních hodinách se dostavila do bytu náčelníka Antonína Šebánka spojka jednoho z českých důstojníků a informovala ho o tom, že plukovník Wolf připomenul při večerním rozkazu svým podřízeným přísahu císaři, která se nesmí být porušena. Náčelník uvědomil starostu Sokola o tom, co se děje, hned ráno 31. října se zúčastnil schůze Národního výboru a přesvědčil shromážděné, že je nutné odzbrojit 350 příslušníků vídeňských setnin, aby náhodou nemohli být zneužiti k uchvácení moci nad městem. Do kasáren odjela delegace a vyzvala plukovníka Wolfa, aby na jedenáct hodin svolal všechno vojenské mužstvo z Písku do kasáren na nádvoří ke složení přísahy Československému státu. Od sokolovny vyrazila setnina osmdesáti Sokolů v krojích, píseckých i bratrů z blízkých Mirotic, kteří přijeli na pomoc a za podpory doprovodu velkého davu obyvatel dorazili na nádvoří kasáren. Mezitím se shromáždilo všechno vojsko, vojenští úředníci, četnictvo i lékaři. Praporečník J. Burian vstoupil do středu shromáždění a předseda Národního výboru, toho dne úřadující poslanec Bukvaj, přečetl text přísahy československých legionářů a celé vojsko pak složilo za hlubokého ticha na sokolský prapor první přísahu. Po přísaze zahrála hudba českou a slovenskou hymnu. Celý akt pak ukončil průvod Sokolstva a vojska s hudbou městem. Téhož dne odpoledne za přítomnosti českých důstojníků, členů Národního výboru a Sokolů složili vídeňští vojáci na školním nádvoří své zbraně. Poté je kordonem tvořeným Sokoly a členy DTJ odnesli na radniční nádvoří. Dne 1. listopadu pak četa Sokolů doprovodila obě setniny na nádraží a část Sokolů jela dobrovolně jako doprovod do Budějovic, odkud je k hranici doprovodili Sokolové z Budějovic.

Dne 3. listopadu v 11 hodin v noci přijel kádr 28. střeleckého pluku z Lince. Na šedesát Sokolů v krojích se zúčastnilo přivítání vracejících se rodáků s hudbou prapory a lampiony. Podobné přivítání pak připravila písecká jednota ve dnech 10. a 11. listopadu dalším, domů se vracejícím vojákům 11. pěšímu pluku z Gyuly, ale i těm oddílům, které se vracely přímo z fronty. Příslušníci Sokola se objevovali na ulicích v krojích kdykoliv vznikaly bouře nespokojeného lidu. Třeba když 15. prosince došlo k rabování obchodů, za pomoci členů Sokola, DTJ a posluchačů lesnické školy byly uzavřeny východy z města a odcizené zboží se po povozech vracelo na radnici. Pro stálé udržování pořádku ve městě byly vytvořeny denní a noční hlídky národní gardy, vedené vždy jedním Sokolem v kroji. Krojovaní Sokolové vykonávali pod vedením náčelníka A. Šebánka dozor na úřadech, nádražích i dalších důležitých místech a dohlíželi na to, aby vlaky neodvážely potraviny a spolu se členy DTJ a posluchači lesnického ústavu střežili veřejné budovy.

Celou činnost sokolské organizace prolínalo výrazné vlastenectví, a proto se také sokolské jednoty daly do služeb mladé republiky. Cvičitelství se rozhodl přijmout doporučení ČOS cvičit schopné členy jednoty ve výcviku se zbraní a střelbě. K tomuto cíli bylo sokolské jednotě poskytnuto padesát pušek a střelivo. Cvičilo se a písecká branná četa v síle padesáti mužů společně s ostatními četami v župě Jeronýmově tvořila „župní setninu“, která byla v případě potřeby připravena zakročit i důrazněji. Z nařízení ČOS bylo členstvo vyzváno, aby se dobrovolně přihlásilo ke vstupu do II. pluku „Stráže svobody“, který byl sestaven v Českých Budějovicích a v Plzni a byly řízeny v duchu sokolském a podléhal vojenskému velení ministerstva národní obrany. Postupně, jak nové úřady přebíraly samosprávu, omezoval Sokol svou pohotovostní činnost až došlo k jejímu úplnému zrušení. Ani v prvním roce republiky příliv nového členstva do píseckého Sokola nepolevoval a zdálo se, že heslo: „Co Čech to Sokol“ se brzy uskuteční. Díky tomu byla největší jednotou v širokém okolí. Z pouhých 263 členů vzrostl do ledna 1919 počet členstva na více než 500 a první veřejné cvičení v podobě veřejné cvičební hodiny se uskutečnilo 10. ledna. Tohoto cvičení se již zúčastnili i bratři, kteří se ve zdraví vrátili z vojenské služby. I přes zmíněnou epizodu po 14. říjnu 1918 nikdo Písku nevezme, že zde byla Československá republika vyhlášena už v tento den!¹²⁰

Zvolením bratra Mergla předsedou a bratra Eduarda Matouškou sbormistrem zahájil v této době odbor trubačský svou činnost. Pravidelnému tělesnému cvičení, které se uskutečňovalo po celý školní rok, byla věnována zvláště velká pozornost. Již v listopadu věnovala jednota prvních 1 000 korun pro pozůstalé po píseckých vojácích a legionářích. Vyzvala členstvo, aby ke stejné veřejné sbírce přispělo také. „Bez nadsázky lze říci, že naše jednota ve významném období vývoje našeho národa naplnila vrchovatou měrou své poslání Sokolské, svůj úkol vlastenecký i tělovýchovný, paměťiva jsou hesla: Paže tuž, vlasti služ!“ Touto větou zakončují autoři knihy „Dějiny Sokola píseckého“ období první světové války.¹²¹

Za těchto podmínek se 19. ledna 1919 konala první výroční valná hromada v samostatném československém státě, která znovu zvolila do čela starostu MUDr. Bláhu, náčelníka A. Hofmana a náčelníci sestru Dubskou. Starosta Bláha se dokonce stal jedním z předsedů národního výboru. Jednota začala opět rozvíjet bohatou tělocvičnou, sportovní,

¹²⁰ Písecké postřehy. 1993. č. 44, roč. II, s. 6.

¹²¹ KOPECKÝ, TH., ŠEBÁNEK, A. *Dějiny Sokola píseckého 1868-1928*. Písek: František Podhajský a spol, 1928. s. 103.

vzdělávací, kulturní i společenskou činnost. Nedlouho po převratu obnovili svou činnost téměř všechny odbory.¹²²

Píseční Sokolové byli aktivní složkou, která nechyběla při žádné národní akci. Významná byla například vystoupení při založení sokolské jednoty v poněmčeném Vimperku i návštěva na veřejném cvičení v Prachaticích. Na památku dobyté svobody byla v tomto roce dne 3. dubna 1919 za velké účasti krojovaných Sokolů, vojska a veřejnosti zasazena v západním cípu Masarykových sadů „Lípa svobody“. Velmi dojemná byla 10. května účast na tryzně za generála M. R. Štefánika, který tragicky zahynul. Zdárně se rozvíjející činnost jednoty byla narušena vpádem Maďarů na Slovensko. Na naléhavou výzvu ČOS zveřejněnou v denních listech ze dne 3. června se začali ze všech koutů republiky sjíždět do Prahy sokolští dobrovolníci. Z písecké jednoty se na první vyzvání přihlásilo 40 bratrů, kteří odjeli se zbraní v ruce na Slovensko a byli tam téměř 3 měsíce.¹²³ Z popudu lesmistra Václava Bubeníčka a učitele Františka Šedivého se rozhodli čížovští občané požádat jednotu v Písku o pomoc při založení vlastní sokolské jednoty. Píseční této žádosti velmi ochotně vyhověli a uspořádali do Čížové výlet, kterého se zúčastnila Sokolská hudba, 61 mužů v kroji a 24 žen. V zahradě hostince „Na knížecí“ vysvětlil v zahajovacím projevu shromážděným občanům člen výboru písecké jednoty Šebánek význam Sokolstva a členové cvičitelského sboru mužů i žen předvedli ukázkou prostných cvičení. Dne 25. května 1919 byla tělocvičná jednota Sokol v Čížové založena jako pobočka písecké jednoty. Přihlásilo se 45 členů. S povolením místní školní rady cvičila na školním letním cvičišti.¹²⁴

Za velké účasti obecnstva se 29. června na hřišti sportovního klubu uskutečnil Dětský den. Když byla Československou Obcí Sokolskou vyhlášena sokolská mobilizace, byli 23. června povoláni do zbraně bratři z II. pluku „Stráže svobody“, kteří bez odkladu nastoupili službu. Počet členstva tohoto roku vzrostl na 747 dospělých členů (541 mužů a 206 žen) a cvičební sál sokolovny stěží stačil zájmu o cvičení. V jedné hodině cvičilo průměrně 53 mužů, 45 žen, 51 dorostenců, 65 dorostenek, 80 žáků a 90 žákyň! V srpnu a září však v necvičilo, protože se válkou zpustlá budova důkladně opravovala. V poněmčelém Vimperku 31. srpna se píseční za hojné účasti zúčastnili založení místní sokolské jednoty. Dne 5 října se konal župní zájezd v Prachaticích k posílení tamní české menšiny. Na této akci měl Písek nejvíce hostů z řad Sokolstva i občanů. První výročí naší samostatnosti bylo 28. října oslaveno velkolepě. Štafetového běhu ČOS se zúčastnilo také 100 píseckých bratrů, kteří v chladu, sněhové

¹²² PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 105.

¹²³ *Písecké postřehy*. 1993. č. 14, roč. III, s. 4.

¹²⁴ PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 143.

plískanici a blátě celé hodiny čekali na svých stanovištích, dokud na ně nepřišla řada. Ostatní bratři v krojích, sestry, dorost i žactvo se za hudby dlouhým průvodem dostavili na náměstí, kde zdejší posádka za přítomnosti úřadů, korporací a různých spolků, pořádala slavnostní vojenskou přehlídku. Téhož dne odpoledne se sešli všichni Sokolové v tělocvičně a členstvo skládalo slib na sokolský prapor.¹²⁵

Jednota měla řadu obětavých a zkušených funkcionářů. Vzpomeňme alespoň na MUDr. Františka Bláhu, rodáka z Dubí Hory, který přišel do Písku jako lékař v roce 1887. Již roku 1888 se stal jednatelem, roku 1891 pokladníkem, roku 1895 místostarostou a od roku 1897 byl starostou jednoty až do roku 1931 (kromě dvou období 1902-1913 a 1925). Zemřel 18. března 1937. Výbor jednoty pracoval pravidelně a společně s ostatními orgány - cvičitelskými sbory mužských a ženských složek, vzdělavatelským sborem, jízdním, hudebním, loutkářským, pořadatelským, biografickým, divadelním a sportovním odborem - řídil veškerou činnost. Každým rokem se konaly valné hromady. Výroční zprávy o činnosti se zprávami vedoucích funkcionářů byly vydávány tiskem a byly zasílány členům jednoty společně s pozvánkou na valnou hromadu. Kulturní činnost jednoty nebyla již tak bohatá jako před první světovou válkou. Vzdělavatelský sbor přenechal osvětovou činnost pro širokou veřejnost jiným korporacím a svou práci zaměřil především na intenzivní vzdělávací a ideovou činnost mezi členstvem a mládeží v jednotě. Jistě tu působilo i to, že celý vzdělavatelský systém ČOS byl velmi důsledně propracován jak po stránce obsahové, tak organizační. Vzdělavatelský sbor vypracovával a vydával instrukční brožury, jejichž cílem bylo budovat a upevňovat ideologickou jednotu všech členů Sokola. Dokladem toho je seznam témat, z nichž některá měla být povinně přednášena ve všech jednotách. Jsou to např.: „Podstata myšlenky sokolské“, „Venkov jedna rodina“, „Náboženství, církev, klerikalismus, Orel a Sokol“, „Volnost, rovnost, bratrství“, „J. G. Masaryk a Sokolský program“, „Zborov“, „Československé vojsko ve Francii“, „Československá anabáze v Rusku“, „Sokolstvo a národ“, „Sokolstvo a socialismus“ atd.¹²⁶

Rok 1920 probíhal v předznamenání již VII. všesokolského sletu, který se naposledy konal na Letenské pláni. Přípravy na něj byly o to radostnější a nadšenější, že to měl být první slet ve svobodné vlasti a probíhaly velmi intenzivně. Byl přirozenou oslavou státní samostatnosti a příkladem nesmírné obětavosti organizátorů překonat všechny obtíže v zásobování, stravování, ubytování a dopravě, které tu ještě dva roky po válce byly.

¹²⁵ KOPECKÝ, TH., ŠEBÁNEK, A. *Dějiny Sokola píseckého 1868-1928*. Písek: František Podhajský a spol, 1928. s. 107.

¹²⁶ PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 105, 115.

Významnou měrou k tomu, aby Písek byl co nejvíce zastoupen, přispěla svým darem na úhradu cesty Městská spořitelna. Není divu, že všechny rozřazovací a vylučovací závody, které měly připustit na slet jen dobře připravené svěřence, dopadli pro píseckou jednotu vždy skvěle. Pro všechny cvičící i necvičící bratry byla od 2. května pořádána pochodová a pořadová cvičení v kasárnách. Dne 16. května se konaly vylučovací závody členek a dorostenek v jednotě, 23. května rozřazovací závody dorostu ve Strakonících a o den později vylučovací závody jednoty pro členstvo a mužský dorost. Slet byl zahájen 5. června dnem žactva národních škol z Prahy a okolí a pokračoval o týden později dnem žactva sokolského. Od 16. do 19. června se konaly III. středoškolské hry a ve dnech 26. – 29. června se konal slet sokolského dorostu. Dne 24. června večer se vypravilo členstvo do Prahy, kde bylo ubytováno v měšťanské škole na Vinohradech. Do slavnostního průvodu 30. června se z písecké jednoty zařadilo 98 bratrů v krojích včetně hudby a 53 sester. Hlavní sletové dny – slet členstva – se konaly v době od 1. do 6. července. Dorostového dne se z písecké jednoty zúčastnilo 49 dorostenců a 66 dorostenek. Dnů dospělých pak první den 39 členů a 41 členek, druhý den ještě 34 členů. Sotva se členstvo vrátilo z Prahy, chystalo vlastní velký podnik, který se uskutečnil 6. července. „Sokolský den“ v Písku byl zahájen průvodem, který čítal 49 bratrů v kroji a 26 hudebníků taktéž v kroji, 9 bratrů z Putimi a 2 z Volyně, 37 sester ve cvičebním úboru, 37 dorostenců a 32 dorostenek. Bylo předvedeno cvičení prostných, cvičení s kužely a za účasti zástupců dalších sokolských jednot sletové skladby dorostu i dospělých.¹²⁷

Písecká sokolská jednota se zúčastňovala všech společenských událostí ve městě a na státních oslavách. Když se prezident T. G. Masaryk vracel do vlasti, vyslala jednota k jeho uvítání do Prahy četnu krojovaných Sokolů. 5. června přijel Masaryk do Písku na oslavy 85. narozenin básníka Adolfa Hejduka. Sokolové uvítali prezidenta v hojném počtu a v krojích a tvořili také čestnou stráž u hotelu Dvořáček, kde byl ubytován. Sokolové se aktivně zúčastnili i přivítání 11. pěšího pluku ruských legií, který byl určen posádkou do Písku. Téměř dvě desítky členů jednoty se vrátilo do Písku jako legionáři z Ruska a Itálie.¹²⁸

Také díky sletu vzrostl počet členů na 772, což vedlo k ustavení poboček písecké jednoty i mimo Písek. Jednalo se o tělocvičnou pobočku ve Starém Sedle, která byla součástí do konce roku a pak se osamostatnila a pobočku v Putimi, která se osamostatnila v roce 1922. Při zakládání pobočky v Horním Záhoří v témže roce uspořádala jednota veřejné vystoupení přímo na návsi. Vystoupilo 543 cvičenců a výpravy se zúčastnila i sokolská hudba.

¹²⁷ Zítřek. 1993. č. 36, roč. VL, s. 3.

¹²⁸ KOPECKÝ, TH., ŠEBÁNEK, A. *Dějiny Sokola píseckého 1868-1928*. Písek: František Podhajský a spol, 1928. s. 113.

Největší pozornost byla věnována cvičení žactva, dorostu i dospělých. Bylo konáno pravidelně po celý rok a mělo na tehdejší dobu slušnou úroveň. Cvičenci byli rozděleni do družstev podle výkonnosti a ti, kteří byli v prvních družstvech, dosahovali výborných výkonů v nářadovém a v prostém tělocviku. Byli zařazováni do reprezentačních družstev župy a mnozí z nich čestně obstáli i v závodech ČOS. Například Fr. Pankrác se v roce 1920 umístil ve sletových závodech ze 300 závodníků vyššího oddílu na 39. místě a Ludmila Bláhová-Danešová prošla vítězně v roce 1921 v rozřadovacích závodech pro výpravu ČOS do Lille ve Francii. Zájezdu se také zúčastnila a cvičila v Lille i v Paříži. Pravidelné cvičení v tělocvičně či na hřišti se vyžadovalo i od členů sportovních družstev. Cvičitelské sbory mužských a ženských složek pracovaly přísně odděleně a měly stálý sbor zkušených cvičitelů. Ke cvičitelské práci byli vychováváni zpravidla nejlepší cvičenci již od dorosteneckého věku. Byly organizovány pravidelné cvičitelské hodiny. Nejschopnější cvičitelé byli vysíláni do škol župy a ČOS. Cvičitelská práce se považovala za funkci velmi čestnou, autorita cvičitelů a zvláště autorita náčelníka a náčelnice byla veliká. Členství v jednotě se nepovažovalo za formální záležitost. Na mladé členy byl kladen požadavek pravidelné účasti ve cvičení.

Při změnách osoby starosty se sídlem župy staly postupně Písek (1903-1910), Příbram (1911-1915) a pak znovu Písek (1916). Po náhlém úmrtí starosty Augustina Švejnohy z Písku se sídlo župy stěhovalo ještě jednou, ale pouze papírově. A to za novým starostou do Protivína, i když ve skutečnosti zůstalo v Písku. Od roku 1920 se stal Písek trvalým sídlem župy Jeronýmovy a také všichni další starostové z Písku pocházeli.¹²⁹

Teprve začátkem dvacátých let, kdy se značně zvýšil zájem o sport i mezi členy Sokola, se nahlížení na sport změnila. Byla navázána přátelská spolupráce mezi jednotou a místním Sportovním klubem. Sportovní kluby organizovali různé závody a soutěže, jichž se zúčastňovali i sokolští cvičenci. Velkou oblibu si získala po první světové válce česká házená a své místo našla i v píseckém Sokole. Poprvé se v Písku hrála 29. února 1920, kdy sehráli muži SK Písek přátelské utkání s klubem Rozkvět. 1. května se ženy téhož klubu utkaly s SK Slavoj. V roce 1921 se začala házená hrát v TJ Sokol, v DTJ a na středních školách. V prvních letech se organizovala jen přátelská utkání a turnajovým způsobem se hrál přebor Sokolské župy. Úspěšně se rozvíjela lehká atletika. Sportovního dne v Písku 5. září 1920 se zúčastnilo 7 členů Sokola a sokolský závodník Henzl získal první místo ve skoku o tyči.¹³⁰ Mladá generace sokolských a dělnických tělocvičných jednot nespojovala se již jen tradičním a vcelku jednostranným vedením cvičebních hodin. Žáky, dorostence i muže velmi lákala tehdy

¹²⁹ PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 101, 105, 107.

¹³⁰ Zítřek. 1993. č. 24, roč. VL, s. 8.

populární kopaná. K této hře však měly obě organizace zásadně negativní postoj. Jestliže si Sokol i DTJ chtěly mládež udržet, musely jí dát jinou, stejně vzrušující hru. Tou byla házená a v pozdějších letech i odbíjená a košíková.¹³¹

Rok činnosti byl ukončen 16. ledna cvičebním večerem sokolského dorostu. Na valné hromadě 23. ledna 1921 byl zvolen starostou opět F. Bláha, místostarostou J. Thorovský, náčelníkem A. Hofman a náčelnicí E. Baierová. Významnou událostí ve vnitřním životě jednoty byla oslava 60. narozenin mnohaletého starosty bratra Bláhy. Přátelský večírek k jeho počtě byl uspořádán 28. března a vedle členů jednoty se ho zúčastnili i vážní hosté a slovenští profesori s ředitelem Margušem v čele.¹³²

I po první světové válce pořádala jednota výlety. Nebyly však už tak časté jako před válkou, protože o tuto činnost pečoval Klub československých turistů a jejich počet postupem let i neustále klesal. Zúčastňovali se jich hlavně cvičící členové a konaly se většinou do významných míst české historie a do obcí, kde byly jiné sokolské jednoty. V letech 1920–1929 to byl např. výlet do Putimi, na Zvíkov, na Červenou, do Tábora a na Kozí Hrádek nebo na slavnost odhalení pomníku J. Žižky u Sudoměře, kde bylo provedeno i veřejné cvičení. Dále pak třeba do Bechyně, do Vimperka, po Sedláčkově stezce na Zvíkov atd. Dne 7. května 1922 se konaly okrskové závody v chůzi na trase Písek - Protivín. V roce 1923 se dorostenci se zúčastnili výletu dorostu na Helfenburg a 10. srpna 1924 uspořádala župa za účasti píseckých Sokolů tzv. tajný výlet na Zvíkov. Ve třicátých letech byla místo výletů konána pravidelně pochodová cvičení. Velmi úspěšná byla sokolská hudba, která vyhrávala na sokolských oslavách, veřejných cvičeních, průvodech a na promenádních koncertech v Palackého sadech.¹³³

Krajského sletu v Bratislavě se 10. června zúčastnilo 37 mužů a 27 žen, kteří se kromě průvodu a sletového vystoupení zúčastnili výletu na Děvín. Dne 17. července se konal XII. slet sokolské župy Jeronýmovy tentokrát v Mirovicích. Byl velkou vzpruhou k činnosti tak malé sokolské jednoty. Mimo veřejné cvičení se konaly závody žen ve hrách. A o týden později byla ve Starých Kestřanech založena tělocvičná jednota. Přesto, že vyvíjela dobrou činnost, byla od svého vzniku až do roku 1940 pobočkou jednoty v Písku.¹³⁴

¹³¹ PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy*, 1968. s. 255.

¹³² KOPECKÝ, TH., ŠEBÁNEK, A. *Dějiny Sokola píseckého 1868-1928*. Písek: František Podhajský a spol., 1928. s. 114.

¹³³ PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 108.

¹³⁴ Zítřek. 1993. č. 38, roč. VL, s. 3.

I v roce 1921 pokračoval nárůst členstva. Byl dosud nejvyšší a dosáhl 575 mužů a 237 žen. Celkem to bylo 812 členů. Spolu s pobočkami v Kestřanech, Čížové, Putimi, Starém Sedla a Záhoří, kde cvičilo dalších 361 členů, měla jednota 1 173 členů! Cvičenci se aktivně zúčastňovali akcí v průběhu celého roku. Spolu s župním sletem pro dorostence se 7. srpna v Písku uskutečnili i sportovní závody, na kterých se vyznamenal 1. místem se ziskem 98,33% bodů dorostenec Vladimír Dubský.¹³⁵

Jezdecký odbor obnovil válkou přerušenu činnost velmi brzy. Již 28. srpna uspořádal v Písku vlastní veřejné cvičení. Kromě pravidelného výcviku na otevřené i kryté jízdárně píseckého hřebčince a vyjížděk do okolí, zúčastňoval se samostatným vystoupením veřejných cvičení vlastní jednoty i jednot okolních, župních sletů, jezdeckých akademií, loveckých jízd, Selské jízdy atd. Pořádal i vlastní podniky.¹³⁶ Výroční den vzniku republiky, 28. říjen, nebyl slaven. Když se totiž bývalý císař Karel náhle objevil v Uhrách s úmyslem dosednout na trůn, byla 27. října 1921 vyhlášena mobilizace proti Maďarům a 30. října skládali na píseckém náměstí mobilizovaní vojíní přísahu věrnosti republice. I mnoho aktivních Sokolů z Písku nastoupilo do zbraně ke svým plukům! Aktivně cvičilo pravidelně týdně téměř 500 cvičenců, z toho rekordní počet žaček 205!¹³⁷

Rok 1922 byl v jednotě významný tím, že byly zahájeny první kroky k uskutečnění myšlenky nové sokolovny a zaměstnávala celý výbor i členstvo už od začátku roku. Věc byla projednávána již na výborové schůzi 19. ledna a poté i 15. března na schůzi členské. Na mimořádné valné hromadě konané 31. března padl návrh, aby byla nová sokolovna ve větších rozměrech postavena na městském tržišti. Do čela právě ustaveného stavebního odboru byl jako předseda zvolen bratr J. Keřka (*viz příloha č. 19*). Dále byla ustavena finanční komise, která měla za úkol vybrat od veškerého členstva povinnou 50 korunovou daň na stavbu sokolovny. V Občanské záložně, ve Městské spořitelně, v Živnostenské bance a v Pražské úvěrové bance byly zřízeny sběrné. Ke konci roku 1922 byly výnosy z těchto sbírek 110 200 Kč.¹³⁸

Pravidelné cvičení v tělocvičně nebo na hřišti se vyžadovalo i od členů sportovních družstev. Cvičitelé sbory mužských a ženských složek, které pracovaly přísně odděleně, měly stály sbor zkušených cvičitelů. Ke cvičitelské práci byli vychováváni zpravidla nejlepší cvičenci již od dorosteneckého věku. Byly organizovány pravidelné cvičitelské hodiny.

¹³⁵ Písecké postřehy. 1993. č. 14, roč. III, s. 4.

¹³⁶ PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 112.

¹³⁷ Písecké postřehy. 1993. č. 14, roč. III, s. 4.

¹³⁸ KOPECKÝ, TH., ŠEBÁNEK, A. *Dějiny Sokola píseckého 1868-1928*. Písek: František Podhajský a spol, 1928. s. 116.

Nejschopnější cvičitelé byli vysíláni do škol župy a ČOS. Cvičitelství práce se považovala za funkci velmi čestnou. Autorita cvičitelů a zvláště autorita náčelníka a náčelnice byla veliká. Na mladé členy byl kladen požadavek pravidelné účasti na cvičení. Na mimořádné valné hromadě, konané 31. března 1922 byl přijat návrh náčelníka Antonína Hofmana o cvičební povinnosti pro všechny členy do 26 let a pro členy ve věku 26-36 let povinnost zúčastnit se alespoň dvakrát v měsíci pořadových cvičeních. K uskutečnění tohoto návrhu došlo až v září. V pozdějších letech však nebylo toto usnesení důsledně vyžadováno. Průměrná docházka do cvičení se pohybovala u mužů mezi 50-60, u žen mezi 50-90, u dorostenců 40-80, u dorostenek mezi 60-70, u žáků mezi 100-160, u žaček mezi 160-240.¹³⁹

V letě byla v sokolovně zřízena noclehárna pro sokolské turisty. Tělovýchovná činnost jednoty byla velmi hojná. Mnoho píseckých Sokolů se zúčastnilo aktivně 18. června na veřejných vystoupeních v Albrechticích, ten samý den Čimelicích a o čtrnáct dní později v Heřmani. Stovka dorostenců a dorostenek se ve dnech 15. a 16. července zúčastnila župního sletu na oslavu 60letého trvání Sokola v Příbrami. Když se v Protivíně 13. srpna kladl základní kámen k sokolovně, byl Sokol písecký zastoupen jedenácti bratry v krojích a jezdeckým oddílem v počtu 19 jezdců. Jako každoročně se jednota zúčastnila vojenské slavnosti na počest narozenin prezidenta T. G. Masaryka a vojenské přehlídky v den 28. října., po níž noví členové skládali v sokolovně slib. Dne 11. listopadu uspořádal Sokol v sokolovně členský večírek s hudebním a zábavním programem. Rok 1922 byl zakončen smutně. Dne 17. prosince zemřel v podolském sanatoriu bratr Antonín Kalina, splnomocněný vyslanec naší republiky v Bělehradě a čestný člen župy Jeronýmovy. Na jeho pohřeb, který se konal 21. prosince v Praze za obrovské účasti Sokolstva, vyslala i písecká jednota své zástupce. V lednu 1923 se pak v Písku konal župní cvičitelský kurz, kterého se zúčastnilo velké množství členů z písecké jednoty ať už jako posluchačů nebo učitelů.¹⁴⁰

Trvalo několik let, než se šerm začal v Písku po první světové válce opět pěstovat. Podle vzpomínek pamětníků prováděly se sice některé prvky šermu ve cvičebních hodinách sokolské jednoty, soustavný výcvik to však nebyl. Teprve v roce 1923 byl v píseckém Sokole zaveden šerm do cvičebních hodin jako novinka. Jeho výcvik byl provozován dvakrát týdně a jeho hodiny řídil šermíř Kotyz. Šermu se nakonec stal v budoucnu jedním z nejúspěšnějších oddílů. Následujícího roku se začali scházet František Kopecký, Jaroslav Brož, Antonín Šebánek ml., Julius Hesler a Josef Kaninský v sochařské dílně otce Jaroslava Brože ke cvičení

¹³⁹ PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 106.

¹⁴⁰ KOPECKÝ, TH., ŠEBÁNEK, A. *Dějiny Sokola píseckého 1868-1928*. Písek: František Podhajský a spol, 1928. s. 118.

šermu končím. Odborným poradcem při prvních krůčcích jim byl člen Českého šermířského klubu „Riegel“ v Praze Ing. Tille, s kterým si čile korespondovali. Když se nedalo šermovat v sochařské dílně, sešli se v bytě některého šermíře.¹⁴¹

Rok 1923 v zájmu o cvičení nebyl mimořádný. Dále se aktivně zapojovalo do cvičení pravidelně týdně na 450 cvičenců. Dle výzvy ČOS se činnost jednoty řídila vydaným heslem „Veškeré síly pro vnitřní práci“. I přes to se jednota účastnila velmi mnoha podniků veřejných, domácích i cizích. Když 6. února zemřel čestný člen jednoty, pootavský slavík a básník Adolf Heyduk, doprovodilo 34 bratrů a 28 trubačů v kroji rakev s jeho tělesnou schránkou na nádraží. Před tím mělo 10 bratrů v kroji u rakve čestnou stráž na radnici. Dne 17. a 18. února byla uspořádána tělocvičná akademie, na níž se cvičila pódiová vystoupení. Největší ohlas měla symbolická prosná osmi bratrů „Nad Tatrou sa blýská“. 24. června byl původem 500 osob zahájen Sokolský den. Poté se aktivně ve cvičeních předvedlo žactvo, dorost i dospělé složky. Téhož dne dopoledne byly závody dorostu z I. okrsku, při nichž získali Milec a Tábořský z Písku po 100% bodů.

Hosty písecké jednoty byli dorostenci slovenské sokolské jednoty z Munkačeva, kteří 9. července uskutečnili výlet do Písku. Večer byla za velké účasti obyvatelstva uspořádána na výstavišti akademie, při níž předvedli slovenští dorostenci ukázkou svého výcviku. Též pohřbu spisovatele šumavských románů Karla Klostemanna 18. července se ve Štěkni zúčastnili vyslanci písecké jednoty. Dne 19. srpna svolal župa do poněmčelého Vimperka setkání k posílení tamní české menšiny. Do velkolepého průvodu městem se z Písku zařadilo 53 bratrů v kroji, 24 v civilním oděvu, 27 trubačů a 40 sester. Při veřejném cvičení předvedli písečtí opět oblíbenou scénu „Nad Tatrou sa blýská“ a sestry cvičení na třech kladinách. Zajímavou částí pořadu byla soutěž ve zpěvu, při níž účinkoval i písecký pěvecký sbor.¹⁴²

„Jest málo měst českých, v kterých by měl sport tolik příznivých možností jako v Písku“ - píše autor článku „O píseckém sportu“ ve „Věstníku turistické župy písecké“ z dubna 1932. „Samo položení města v malebném údolí na čisté Otavě dává řadu příležitostí k pěstování nejrůznějších sportovních disciplín. Jsou to v první řadě vodní sporty, a to jak plavectví, tak i kanoistika, které na Otavě mají tu nejkrásnější příležitost k svému rozvoji. Plovárny, a to jak v samém středu města, tak i v nejbližším jeho okolí, hojně jsou navštěvovány a každoroční plavecké kursy, pořádané Sokolem, umožňují zdokonalení v umění plaveckém.“ Činnost jednoty se neomezila jen na plavecký výcvik. Zdatní plavci se zúčastňovali i závodů.

¹⁴¹ PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 237.

¹⁴² KOPECKÝ, TH., ŠEBÁNEK, A. *Dějiny Sokola píseckého 1868-1928*. Písek: František Podhajský a spol, 1928. s. 120.

A tak 15. srpna byly na vojenské plovárně konány plavecké závody, které obsahovaly plavání různými způsoby, skoky do vody, jízdu na maňascích a štafetový běh na 4100 m. Závodu se zúčastnilo 36 členů a 16 dorostenců, kterým z obou břehů Otavy přihlíželo velké množství diváků.¹⁴³

Na konci tohoto roku se také v Písku ve dnech 8. a 9. prosince uskutečnila oslava pětadvacetiletého trvání župy Jeronýmovy, které se zúčastnili domácí i cizí hosté. Na večerní akademii cvičili písečtí cvičenci Nuderovu „Dvanáctku“ a bradla a sestry předvedli cvičení s velkými míči. Bylo uskutečněno i mnoho výletů, zájezdních vystoupení k bratrským sokolským jednotám. Sokol získal v tomto roce biografickou licenci a zahájil promítání filmů v sále Českobratrského sboru. Tato činnost byla pro posílení finanční stránky jednoty vítaným přínosem, protože zájem diváků byl velký.¹⁴⁴

I první měsíce roku 1924 probíhaly pod zorným úhlem výstavby nové sokolovny. Pro neporozumění a nechuť některých členů obecního zastupitelstva a pro přílišné požadavky ze strany obce skončil prodej městské tržiště nezdarem. A otázka novostavby byla na delší dobu odložena. V tomto roce bylo mnoho tělocvičných podniků se sokolskou účastí píseckých. Krajského sletu žactva v Českých Budějovicích se 15. června zúčastnilo 57 žáků a 73 starších žákyň. Ve dnech 21. a 22. června se Budějovicích konal krajský slet sokolského dorostu, který navštívil Žižkův pomník u Trocnova a o týden později se uskutečnil slet členstva. Dne 2. července hostil písecký Sokol výpravu 100 dorostenců z Bánské Bystrice. 15. července podnikla jednota jeden z velmi oblíbených nočních výletů, tentokrát do Albrechtic. Druhého dne se došlo do Týna nad Vltavou, kde se sešlo 51 bratrů v kroji, 32 hudebníků, 11 jezdců a 6 členů v civilu. Odpoledne bylo předvedeno veřejné cvičení. Dne 27. července byl na Žižkově, dnes Mírovém náměstí, položen základní kámen k pomníku padlých legionářů za četné účasti obyvatelstva, sokolské hudby a krojovaných skupin ze všech složek písecké sokolské jednoty.

Náplastí na neuskutečněnou výstavbu nové sokolovny bylo budování velkého letního cvičiště na Pražském předměstí, poblíž Otavy. K úpravě tohoto místa došlo až v srpnu, kdy valná hromada 1. srpna odhlasovala, že se této výstavby povinně zúčastní všichni bratři do 55 let věku. Na cvičišti pracovali denně nejen muži, ale i ženy a dorost. Poslední fázi dokončili najatí dělníci, jimž byla mzda placena z částek vybraných od těch členů, kteří pracovní povinnost nesplnili. Sokolové se nebáli ani výjezdů do zahraničí. Významnou akcí byl 15. – 17. srpna sokolský zájezd do Záhřebu do bratrské Jugoslávie a k moři. Veliká účast byla 17.

¹⁴³ PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 113.

¹⁴⁴ KOPECKÝ, TH., ŠEBÁNEK, A. *Dějiny Sokola píseckého 1868-1928*. Písek: František Podhajský a spol, 1928. s. 120.

srpna na otevření sokolovny v Miroticích, kde kromě vystoupení sokolské hudby zacvičilo několik desítek cvičenců prostná. Opět se uskutečnily i zájezdy do pohraničních, převážně německých míst. Zájezdu do Prachatic se zúčastnilo téměř 300 osob, mnoho bylo cvičenců, kteří zde předvedli pro českou menšinu svá cvičení. Na pomoc Národní jednoty pošumavské vynesla sbírka na vánoční nadílku pro české menšiny ve Volarech a Prachaticích 3 000 Kč.¹⁴⁵

Píseční Sokolové nechyběli ani 28. října v Praze při všesokolské slavnosti položení základního kamene „Tyršova domu“ pod Petřínem, kam byla vyslána deputace v kroji. V tento výroční den 28. října se konala tradiční významná sokolská slavnost. Jako obvykle se dopoledne za účasti 63 členů s 31 trubači v krojích konala slavnostní vojenská přehlídka. V sokolovně došlo při skládání slibu ke krásné události. Za hojné účasti Sokolů, zástupců úřadů, vojska a legionářů byl ženským cvičitelským sborem slavnostně členstvu předán nový prapor. Na jedné straně měl vyšitý stání znak a na druhé sokolský monogram v rámci národních ornamentů. Sestry z cvičitelského sboru po léta shromaždovaly po haléřích potřebný obnos, až vznikl několikatisícový fond. Dne 7. prosince odpoledne byla pro mládež přichystána Mikulášská nadílka a večer členská zábava. Obvyklá Silvestrovská zábava ukončila v tomto roce všechny společenské podniky.

Nový správní rok začal ze nebyvalé účasti 219 členů 25. ledna 1925 valnou hromadou. Od začátku roku byl nový výbor postaven před novou vážnou otázkou rozšíření místa kolem dosavadní sokolovny a její úpravu. Již od února byla na rušných výborových schůzích řešena otázka koupě sousedního pozemku od pana Tušla a otázka přístavby sokolovny či stavby nového cvičebního sálu na dosavadním místě. Mimořádná valná hromada 1. března většinou odhlasovala, aby byl pozemek za 40 000 Kč koupen. Starosta Bláha proti koupi protestoval a rezignoval na svou funkci. Když bylo 7. května upuštěno od stavby sokolovny na tržišti, vzdali se svých funkcí vzdali i místostarosta Thorovský a pokladník Rissinger. A tak bylo nutno svolat na 19. května novou mimořádnou valnou hromadu, která ustavila J. Keřku novým předsedou a bratra Fleischmanna jeho náměstkem. V novém výboru bylo po mnohých poradách a schůzích dosaženo jednotného názoru, aby sokolovna zůstala na původním místě a byla pouze rozšířena o sousední pozemky.¹⁴⁶

Na akademii pořádané 2. května cvičili muži „Erbenovu devítku“ a předvedli cviky na bradlech, dorostenci cvičili na hrazdě, žáci na bradlech a předvedli hru „Na řemeslníky“. Ženy cvičily na bradlech, předvedly atletická prostná a cvičení s koulemi, dorostenky předvedly cvičení s mírky a žačky rytmická prostná a cvičení s tyčemi. V květnu byla dokončena úprava

¹⁴⁵ Písecké postřehy. 1993. č. 14, roč. III, s. 4,

¹⁴⁶ KOPECKÝ, TH., ŠEBÁNEK, A. *Dějiny Sokola píseckého 1868-1928*. Písek: František Podhajský a spol, 1928. s. 127, 128.

nového letního cvičiště a stavba příslušného pavilonu, k jemuž slavnostnímu otevření došlo 13. června a bylo zahájeno veřejným cvičením. Později se však ukázalo, že je cvičiště příliš vzdáleno od sokolovny, a proto již v roce 1927 jednal výbor o jeho odprodeji. Po delším jednání je Sokol prodal obci i s dřevěným pavilónem za 53 173 Kč. I po prodeji sloužilo cvičiště všem zájemcům. Přizvaní znalci ČOS uznali starou budovu za nezpůsobilou a doporučili postavit nový cvičební sál. Mimořádná valná hromada se přiklonila k návrhu architekta Krásného z Prahy, který doporučoval, aby starý sál sloužil pro podniky výtěžné a zábavní a nový sál jen pro cvičení. V členstvu však nastaly brzy pochybnosti, že je návrh příliš nákladný a pro jednotu neúnosný, a tak byl přijat návrh cvičitelských sborů na přestavbu dosavadního sálu.¹⁴⁷

Velká byla řada tělocvičných podniků mimo Písek, kterých se jednota zúčastnila v hojném počtu. Členové jednoty navštívili Čížovou, Staré Kestřany nebo Paseky. Na župním sletu mládeže ve Strakonících 20. a 21. června cvičili na večerní akademii dorostenci na hrazdě, žáci „Hru na vojáky“, žákyně „Tělocvičnou směs“ a s kužely a dorostenky na kladině. Týden na to se konal ve župní slet členstva. Všesárodní oslavy a jiné významné státní dny nacházely v jednotě své podporovatele a propagátory. Pravidelná Husova oslava 5. července shromáždila 88 bratrů s hudbou v kroji a o týden později došlo k odhalení mohutného pomníku Jana Žižky u Sudoměře. Tato velkolepá lidová slavnost shromáždila na 13 000 lidí, mezi kterými bylo 200 Sokolů v kroji a stejný počet sester. Z Písku se vypravilo 16 jezdců, 41 bratrů a 32 trubačů v kroji, 18 dorostenců a 18 sester, kteří se také zúčastnili odpoledního veřejného cvičení u pomníku.¹⁴⁸

Dne 25. července 1925 byly na vojenské plovárně v Písku pořádány krajské plavecké závody, na kterých dorostenec písecké jednoty A. Šebánek získal I. cenu ve skocích do vody. Při těchto závodech byl skonán i štafetový běh městem 4000 m dlouhý, s plaváním na 100 m.¹⁴⁹ Na zájezd do Volar se z Písku 9. srpna vypravilo na 300 osob, mezi nimiž bylo 79 členů s hudbou v kroji a 8 sester. Den sokolské jízdy byl zahájen 19. září večerní akademií v sokolovně. Druhý den odpoledne vyšel z tělocvičny průvod 31 jezdců, 51 členů a 32 trubačů v kroji a 15 dorostenců. Při veřejném vystoupení na letním cvičišti závodila dvě družstva žen

¹⁴⁷ PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 106, 118, 119.

¹⁴⁸ KOPECKÝ, TH., ŠEBÁNEK, A. *Dějiny Sokola píseckého 1868-1928*. Písek: František Podhajský a spol, 1928. s. 130.

¹⁴⁹ PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 114.

ve hrách, cvičenci metali na koni nadél bez madel. Jezdci předvedli rej, voltižování na živém koni, skoky přes překážky a hru o stužku.¹⁵⁰

V roce 1926 se konal VIII. všesokolský slet, a to poprvé na novém velkém stadionu na Strahově. Slety měly vždy veliký ohlas nejen u naší veřejnosti, ale i v zahraničí. Zúčastňovali se jich cvičenci z Čech, Moravy, Slovenska, Francie, Jugoslávie, Bulharska, Ruska, Ukrajiny, Rumunska, Polska, Ameriky a jako hosté přijížděli i cvičenci z dalších států světa, např. i Lužičtí Srbové.¹⁵¹ Domácí tělocvičné podniky byly tradičně v sletovém roce velmi četné. Již 28. března se objevilo první znamení blížícího se sletu ve formě veřejné cvičební hodiny s ukázkami sletových cviků. Již 16. května došlo v Písku k prvním rozřadovacím závodům žen a dorostenek. Téhož dne odpoledne bylo cvičení jízdního odboru na letním cvičišti, jehož se účastnilo celkem 43 jezdců z Písku, Strakonice, Českých Budějovic a Pelhřimova. Hned druhý byly vylučovací závody na prostná cvičení, při nichž ze 37 cvičenců jen 2 neobstáli. Rozřazovací župní závod mužů a dorostenců na náradí byl na letním cvičišti 25. května a o čtyři dny později se uskutečnily závody žen a dorostenek v hrách.¹⁵²

Na studentském majálese 16. května 1926 viděli písečtí občané poprvé odbíjenou. Tato hra se velmi rychle rozšířila jak mezi chlapci, tak i mezi dívkami. Nadšeným propagátorem této hry byl také profesor píseckého gymnázia Vratislav Lom. Studenti gymnázia a po nich i studenti reálky byli prvními hráči odbíjené. V Písku byly organizovány různé turnaje nebo župní sokolské přebory a zajíždělo se k zápasům i mimo Písek. Odbíjená byla zařazena do programu Tyršových a Studentských her.¹⁵³

Tělocvičného podniku pořádaného mimo jednotu se písečtí v tomto roce zúčastnili např. 13. června ve Strakonici na III. okrskovém sletu. Dne 20. června došlo v Plzni ke zkoušce na krajevou sletovou scénu pro pražský slet. Ke konci června se ale všechna pozornost členstva obrátila k vlastnímu všesokolskému sletu. Slavné sletové dni, ať už dorostové 27. – 29. června nebo členské 5. – 8. července jistě zanechaly krásné vzpomínky ve všech, kteří k nim svou pílí a snahou přispěli. Celkem se VIII. sletu (*viz příloha č. 20*) zúčastnilo 103 osob z dorostu a 350 z členstva. Ani po pražském sletu nepřestala jednota organizovat sportovní a společenské akce. Dne 21. srpna byl v Písku pod vedením primáře MUDr. V. Rychlíka uspořádán kurz lehké atletiky a o dva dny později malé sportovní závody. Dne 22. srpna byl pořádán pro cvičitele kurz plavání a skoků do vody, který řídil bratr V. Procházka z Prahy

¹⁵⁰ KOPECKÝ, TH., ŠEBÁNEK, A. *Dějiny Sokola píseckého 1868-1928*. Písek: František Podhajský a spol, 1928. s. 131.

¹⁵¹ Zítřek. 1993. č. 36, roč. VL, s. 3.

¹⁵² KOPECKÝ, TH., ŠEBÁNEK, A. *Dějiny Sokola píseckého 1868-1928*. Písek: František Podhajský a spol, 1928. s. 132.

¹⁵³ Zítřek. 1993. č. 24, roč. VL, s. 8.

Vršovic. Jednota pečovala i o výchovu a vzdělávání cvičitelstva. Tak např. bratr L. Dubský absolvoval s dobrým prospěchem šestitýdenní cvičitelskou školu pod patronací ČOS. Podobné, ale jen čtrnáctidenní školy se zúčastnil i bratr J. Plánička se sestrami Makovičkovou a Burgetovou. V říjnu byla uskutečněna povinná vzdělávací škola i pro nové členy, kterým byla rozdána Tyršova úvaha „Náš úkol, směr a cíl“ a „Usnesení VII. valného sjezdu ČOS“. Vzdělávací činnost zaznamenala v tomto roce 59 proslovů, 6 přednášek, 7 besed, 4 loutkové představení, 3 společenské vycházky, 3 lidové koncerty a 1 loutkové divadlo.¹⁵⁴ Sokolský biograf uskutečnil tento rok celkem 282 večerních a 136 odpoledních představení při celkové návštěvě 134 360 osob. Dne 12. prosince bylo jízdním odborem sehráno divadelní představení „Sokolská láska“. Jízdní odbor měl celkem 54 členů, z nichž se 30 účastnilo pravidelných cvičení. V začátcích měl jen dva koně, poté mu byli přiděleni další tři a pak ještě dva. Na přelomu roku byla na pozemku jízdárny vybudována jízdárna, jejíž úpravu si provedli sami jezdci.¹⁵⁵

Když se v hudebním odboru vzdal bratr Černý vedení, byl 12. ledna 1927 za sbormistra zvolen bratr A. Turek a za předsedu bratr J. Richter. Valná hromada se konala 13. ledna a nový výbor se především postaral o to, aby přestavba cvičebního sálu byla uskutečněna brzy a ke spokojenosti členstva. Ke konci března byla zahájena domácí veřejná vystoupení dětskou besídkou, která pak byla v dubnu pro velký zájem ze strany rodičů opakována. Z podniků širšího rozsahu se písečtí zúčastnili župních cvičitelských zkoušek, které se uskutečnili ve dnech 21. a 22. května. Jezdecký den 26. května, jehož průvod čítal 28 jezdců, 76 bratrů a 30 hudebníků v kroji. Na letním cvičišti pak předvedli jízdu voltižování, rej, skoky přes překážky, drezúru koní a hry. Cvičení I. okrsku v Protivíně se 5. června zúčastnilo po jednom družstvu dorostenců, dorostenek, žen a jezdců, kteří provedli voltižování v klusu i v klidu. Dne 15. června byl na výstavišti Tělocvičný večer a druhého dne na letním cvičišti veřejné cvičení. Župního sletu dorostu a žactva v Březnici 18. a 19. června se zúčastnilo 52 žáků, 60 žákyň, 48 dorostenců a 53 dorostenek a o týden později na župního sletu členstva cvičili bratři, sestry i jízda. V červenci byl podniknut výlet na Slovensko, který byl spojený s prohlídkou Macochy. Dne 7. srpna se jezdci vypravili na Jezdecký den do Strakonic.¹⁵⁶

Ve dnech 8. až 10. srpna byl na městské plovárně konán župní plavecký kurz žen, který byl vedený B. Holešovskou z Prahy a zúčastnilo se ho i 8 sester ze Sokola. Získané vědomosti

¹⁵⁴ KOPECKÝ, TH., ŠEBÁNEK, A. *Dějiny Sokola píseckého 1868-1928*. Písek: František Podhajský a spol, 1928. s. 133.

¹⁵⁵ PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 112.

¹⁵⁶ KOPECKÝ, TH., ŠEBÁNEK, A. *Dějiny Sokola píseckého 1868-1928*. Písek: František Podhajský a spol, 1928. s. 135.

využívali cvičitelé k plaveckému výcviku členů jednoty a i ostatních zájemců.¹⁵⁷ Vlastní práce na přestavbu sálu uskutečněny v létě, kdy mohlo být ke cvičení zatím využíváno letní cvičiště. V září pak byla úprava dokončena. Vedle dosavadní cvičebny vznikl díky rozšířením jeviště nový cvičební sál o rozměrech 10 x 13 metru. Bylo zde umístěno všechno visuté nářadí a díky tomu tak mohla být z hlavní sálu odstraněna dosavadní těžká dřevěná konstrukce. Po levé straně menšího sálu byla umístěna prostorná ženská šatna a po pravé straně sprchy. Za jevištěm byla postavena dřevěná kůlna na nářadí. Nově upravená sokolovna byla otevřena 22. října a na oslavu jejího znovuotevření byla uspořádána tělocvičná akademie. K její přestavbě přispělo částkou 5 000 Kč i ministerstvo zdravotnictví. Další úpravy, jako byt sokolníka nebo úprava galerie byly provedeny až po druhé světové válce. Sestrami jednoty byla při oslavě jízdniému odboru předána nová vlajka, na jejíž výrobě se samy podílely. Při Mikulášské zábavě bylo různými dárky obdarováno na 220 chudých dětí a při Dětské vánoční besídce si zpěvem, recitací a sólovými výstupy obstarali děti program samy.¹⁵⁸

K sokolské činnosti v Písku patří také tzv. „Čtvrteční Sokolské společnosti“. Její vznik se datuje od roku 1928, kdy se v restauraci „U Reinerů“ scházeli členové jednoty, pověřeni rozprodejem tištěných „Dějin Sokola píseckého“. Zde se při dobrém plzeňském pivu radili o dalším postupu, a na nově získané adresy rozesílali brožurku Dějin. Okruh spolupracovníků a spolustolovníků se postupně rozrůstal. Z úzkého kruhu se stala v brzké době stálá společnost. Na návrh místostarosty sokolské jednoty Jaromíra Konáše vybírali od každého při každé schůzce 1 Kč na potřeby sokolské jednoty. Ze svého středu si zvolili předsedu, pokladníka a správce záznamní knihy. Každým rokem se konala „valná sezení“. Společnost měla i své „stanovy“, které vtipně vypracoval její předseda František Kubec. Povinností členů bylo pravidelně docházet každý čtvrtek na „sezení“ a položit na stůl členský příspěvek. Neúčast na sezení neosvobozovala člena od placení a bylo jeho povinností vyrovnat nedoplatky při nejbližší příležitosti.¹⁵⁹

Tradiční šibřinky se konaly 5. února a jedna z humorných scén měla velký ohlas, a tak byla opakována ještě 6. a 13. února. V květnu se jednota účastnila vítání jihoslovanských středoškolských studentů a dále Borovské vojenské slavnosti. Také jízdni odbor se zúčastnil v roce 1928 celkem sedmi podniků a sám uspořádal 26. května samostatný Jezdecký den. Od jezdeckého pluku v Klatovech dostal tři koně a sám trvale jednoho vlastnil. Žádosti písecké

¹⁵⁷ PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 113.

¹⁵⁸ KOPECKÝ, TH., ŠEBÁNEK, A. *Dějiny Sokola píseckého 1868-1928*. Písek: František Podhajský a spol., 1928. s. 136.

¹⁵⁹ PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 119.

jednoty, aby v jubilejním roce mohl být slavnostní župní slet uskutečněn v Písku, bylo správním výborem župy Jeronýmovy vyhověno. Již v březnu byl proto k tomuto účelu zvolen užší slavnostní výbor, který přípravy na něj řídil. O patronaci nad touto slavností byla požádána i písecká městská rada, která ji přijala.¹⁶⁰

Jak již bylo dříve uvedeno, zúčastňovali se členové všech župních sletů a závodů. Vydutně se podíleli na organizaci XVI. župního sletu, který se konal na sokolském hřišti na výstavišti, avšak přípravy na něj začali už v roce předchozím. Byl pořádán k jubilejním oslavám 60 let píseckého Sokola. 3. června cvičilo žactvo a dorost a za týden muži a ženy. Vystoupilo 315 žaček, 264 dorostenců, 218 dorostenek, 231 mužů a 224 žen. V programu byla předvedena také scéna „Hold píseckému Sokolu“ (viz příloha č. 22) k jeho šedesátinám. Při této příležitosti byl 17. června uskutečněn slet Sokolské jízdy z Písku, Strakonice a Příbrami, kterého se kromě 51 jezdců sokolských zúčastnilo také 40 jezdců Selské jízdy. Byl na něm předveden šerm 4 jezdců, fotbal s velkým míčem a přeskoky přes překážku.¹⁶¹

Jelikož v této době neměli profesori gymnázia příliš pochopení pro provozování takové průkopnické činnosti jakou byla odbíjená a zjištěním sportovním nadšencům dovedli studium svého předmětu náležitě znepríjemnit, hráli studenti jen pod svými křestními jmény či přezdívkami. Tehdy se tvořila na gymnáziu a reálce i dívčí družstva odbíjené, která se spojila v jedno družstvo žen v píseckém Sokole, kde se odbíjená pevně uchytila a dala družstvům i materiální základnu pro rozvíjení tohoto oblíbeného sportu písecké mládeže. V roce 1928 se ženy písecké jednoty zúčastnily mezisletových závodů v odbíjené. Odbíjená se také hrála v mladém sportovním klubu Union Písek. V prvních letech se sokolská družstva házené nezúčastňovala žádných dlouhodobých soutěží. Hrála se jen přátelská utkání a organizovaly se turnaje. Turnajovým způsobem se hrál i přebor sokolské župy. Koncem dvacátých let byla házená značně oblíbena zvláště u žen písecké sokolské jednoty. Družstvo žen se zúčastnilo v roce 1928 i mezisletových závodů.¹⁶²

Na slavnosti Okresní péče o mládež 12. června přispěl Sokol několika čísly z březnové Dětské besedy. Při výroční Husově oslavě 5. července postupoval z města k Logrům mohutný, který se skládal z legionářů s hudbou, čteného obyvatelstva všech vrstev a ze sokolovny 82 bratrů v kroji. Ve výroční den vzniku republiky 28. října se zúčastnilo 72 bratrů v kroji, sestry, dorost a žactvo vojenské přehlídky. Když v listopadu končila platnost sokolské licence ve Vaňkově biografu, nabídl opět K. Malkus svůj biograf k pronájmu a po vyjednáním si jej za

¹⁶⁰ KOPECKÝ, TH., ŠEBÁNEK, A. *Dějiny Sokola píseckého 1868-1928*. Písek: František Podhajský a spol, 1928. s. 138.

¹⁶¹ Zítřek. 1993. č. 38, roč. VL, s. 3.

¹⁶² PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 256, 260.

30 000 Kč za rok pronajali. Jednota na své náklady zřídila v Malkusově biografu novou dřevěnou podlahu, šatnu, postavil nová kamna a nový promítací stroj.¹⁶³

Až do konce roku 1928 zdokonalovali šermíři své umění v provizorních podmínkách a tak se 29. ledna 1929 rozhodlo pět šermířských nadšenců založit šermířský oddíl a přihlásili se do sportovního klubu Union v Písku. Tento klub společně kromě šermu zaštitoval i odbor boxu a odbor lehké atletiky (viz příloha č. 23). Počet zájemců o šerm se brzy rozrostl až na 15 členů. První veřejné vystoupení uskutečnil šermířský oddíl SK Union v sále hotelu „U Zlatého kola“. Zúčastnili se ho i šermíři z Prahy – ČŠK Riegel, Důstojnický šermířský klub a ŠK Slavia.¹⁶⁴ V písecké jednotě se začalo soustavněji pěstovat i lyžování a dne 24. února se konaly společně s lyžařským kroužkem KČST a místní vojenskou posádkou i lyžařské závody. Dne 2. června zvítězili písečtí dorostenci na vylučovacích závodech župy v odbíjené a kraje ve Strakonících.

Každým rokem se pořádaly různé taneční zábavy a velkou společenskou událostí byly ve městě již tradiční šibřinky. Cvičitelé sbory, zvláště cvičitelský sbor žen, připravily pokaždé vtipné půlnoční scény, ve kterých vystupovalo i přes sto cvičenců. O přípravu a organizaci všech podniků se staral zábavní odbor, ustavený 4. listopadu 1929, který se od 20. března 1930 se nazýval odborem pořadatelským. K jeho povinnostem patřila i správa hostinské živnosti v sokolovně při všech zábavách a péče o údržbu ostatního restauračního vybavení jako byly stoly, židle, kuchyně atd.¹⁶⁵

Od roku 1930 pořádali šermíři v malé tělocvičně bývalé Masarykovy obecné školy na Pražském předměstí Jihočeské přebory v šermu fleretem, kordem a šavlí.¹⁶⁶ V jarních měsících byly na zakoupené zahradě u sokolovny zahájeny práce na úpravě letního cvičiště, kde bylo zbudováno hřiště, doskočiště a běžecká dráha. V roce 1930 neměly v házené písecké Sokolky v celé župě soupeře a reprezentovaly tedy bez boje Jeronýmovu župu v krajské soutěži, v níž se utkaly se ženami župy plzeňské.¹⁶⁷

Zájem o sport se v jednotě rozšířil tak, že bylo nutné řešit další organizaci a tak byl ustaven oddíl pro hry a jiné sporty. K příznivému vývoji přispělo jistě i usnesení ČOS z roku 1928, které upravovalo vztahy Sokola ke sportovním klubům a usnesení ČOS z roku 1931, kterým byl schválen řád tělovýchovných skupin a zavedeno sezónní cvičení a sport. Vedoucím „oddílu pro hry a jiné sporty“ byl bývalý náčelník Josef Dubský, jednatelem Václav Hojdeckr a

¹⁶³ KOPECKÝ, TH., ŠEBÁNEK, A. *Dějiny Sokola píseckého 1868-1928*. Písek: František Podhajský a spol, 1928. s. 138.

¹⁶⁴ Zítřek. 1993. č. 23, roč. VL, s. 12.

¹⁶⁵ PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 118, 260.

¹⁶⁶ Zítřek. 1993. č. 23, roč. VL, s. 12.

¹⁶⁷ PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 256.

o peníze se staral J. Jílovec a J. Bruckner ml. Vedoucím prostého tělocviku byl Antonín Rybák a Otakar Kyznar. Vedoucím házené mužů a dorostenců byli Fr. Cveček a Míla Říha. Začátkem třicátých let se obohatila činnost jednoty zásluhou cvičitelského sboru žen, zvláště náčelnice Emy Baierové, také o táboření dětí ve volné přírodě. V roce 1931 byl uspořádán první týdenní pobyt 23 žaček pod stany v prostoru u Caisova mlýna (viz příloha č. 24).¹⁶⁸

Na konci roku 1931 měl jezdecký oddíl celkem 72 členů, z toho 11 bylo žen. V tomto období vzrostl zájem sport hlavně mezi dorostem, a tak v listopadu přibyla dvě nová oddělení dorostu. Vydatné podpory se dostalo o ministerstva zemědělství, kterým byla odboru propůjčena krytá jízdárna ve státní hřebčinci v Písku. Díky tomu se cvičilo po celý rok. Členstvo bylo rozděleno podle jezdecké vyspělosti do tří smíšených družstev a každý člen mohl jezdit dvě hodiny týdně. Dále byl výcvik rozdělen podle ročních období a podle vhodnosti počasí na výcvik v jízdárně, na výcvik v terénu a na vyjížďky do přírody. Veřejně vystoupil v tomto roce odbor celkem šestkrát.¹⁶⁹

Dne 29. května 1932 se uskutečnil XVIII. župní slet, který se konal tentokrát v Protivíně. Vystoupilo na něm 119 žáků, 187 žaček, 186 dorostenců, 237 dorostenek, 372 mužů, 84 starších mužů a 340 žen.¹⁷⁰ Okolnost, že se házená žen v širokém okolí nepěstovala, vedla k tomu, že v příštích letech zájem o házenou u žen opadl. U mužů však zájem vzrůstal. Zasloužili se o to hlavně žáci lesnické školy, především ti, kteří přišli do Písku z Třeboně, kolébky jihočeské házené. Založili družstvo ve škole, svými zkušenostmi zvyšovali úroveň házené i v píseckém Sokole a stali se hlavní oporou sokolského závodního družstva. Brzy začali hrát házenou i dorostenci a žáci.

„Tyršovy národní hry československé“, které pořádala ČOS společně s ČAAU ve dnech 17. a 18. září 1932 v Praze na Letné, podnítili písecké pracovníky k tomu, aby ještě v téže roce uspořádali na počest stého výročí narození Dr. Miroslava Tyrše. Organizátorem I. ročník Tyršových her v Písku byl nově vzniklý oddíl. 25. září téhož roku se jich zúčastnili nejen závodníci sokolští, ale i závodníci DTJ, SK Union, VSS, Junáka a vojska. Závodilo se v pětiboji, který se skládal z běhu na 60 m, skoku dalekého, skoku vysokého, vrhu koulí a šplhu na laně. Pozoruhodný byl vrh 7,25 kg koulí obouruč, který vyhrál Ždimera výkonem 18,95 m a šplh na laně 8 m dlouhém, v němž zvítězil Josef Peter.

Počet členů šermířského oddílu se dále rozrůstal a tak byl v roce 1932 založen i „dámský odbor“, který měl 5 členek. Konala se klubová utkání a pořádaly se i propagační

¹⁶⁸ PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 108, 114.

¹⁶⁹ *Výroční zpráva o činnosti tělocvičné jednoty „Sokol“ v Písku*. Písek: František Lenc, 1932. s. 7.

¹⁷⁰ Zítřek. 1993. č. 38, roč. VL, s. 3.

zájezdy. Členové oddílu se zúčastnili celostátních „juniorek“ a v následujícím roce vyhrál tuto celostátní soutěž ze 139 účastníků písecký šermíř František Kopecký a Josef Káninský se umístil na 8. místě. V září přešel celý šermířský oddíl SK Union Písek do tělocvičné jednoty Sokol Písek. Přechod šermířů do Sokola znamenal pro oddíl možnost většího růstu. Již v listopadu byl pro členy a dorostence jednoty pořádán kurz šermu.

Od roku 1933 bylo pravidelné cvičení žáků, dorostenců a mužů rozšířeno o brannou předvýchovu - u mužů včetně ostré střelby na střelnici v Hradišťském lese. Ženy prodělávaly i výcvik s plynovými maskami. Ukázky ze své činnosti předváděli cvičenci na veřejných cvičeních, tělocvičných akademiích a besídkách. První přenocování se žáky písecké jednoty uskutečnil 4. června 1933 cvičitel O. Ždimera při výletu na Říčky, kde přespali pod stany půjčenými vojenskou správou. Táboření se žákům líbilo, a tak v červenci a v srpnu prováděli pod vedením svých cvičitelů obdobné výlety s přenocováním pod stany v jednotlivých skupinách každou sobotu a neděli. Na mezižupních závodech 10. září v Českých Budějovicích obsadil člen písecké jednoty závodních J. Hofman výkonem 173 cm 1. místo ve skoku vysokém výkonem a J. Bor výkonem 618 cm 1. místo ve skoku dalekém.¹⁷¹

V září přešli písečtí šermíři do TJ Sokol a následujícího roku byl šerm zařazen do programu Tyršových her. Písečtí šermíři se zúčastnili celostátních juniorek i mezinárodního turnaje na Barrandově.¹⁷² 24. září se konal v Písku II. ročník Tyršových her. Obsahoval běh na 60 m, skoku dalekého a vysokého, hodů oštěpem a vrhu koulí obouruč. Kromě toho byl uspořádán i zvláštní závod ve skoku o tyči, hodů diskem a šplhu na laně. Prvá místa získali v jednotlivých disciplínách členové Sokola Písek. Ve skoku o tyči to byl J. Peter s výsledkem 277 cm, ve vrhu koulí J. Hofman 18,10 m, hodů diskem rovněž J. Hofman 31 m, ve šplhu na laně 6 m dlouhém Josef Peter 8,5 s, ve skoku dalekém Bor 608 cm a ve skoku vysokém J. Hofman 165 cm. Turnaj v odbíjené vyhrálo ze 4 družstev první družstvo Sokola Písek.

Sestry Chudomelková a Pokorná absolvovaly s výborným prospěchem 14 denní cvičitelskou školu ČOS v Praze. Lyžařskou cvičitelskou školu v Krkonoších absolvovala taktéž s výborným prospěchem sestra Makovičková.¹⁷³

Od roku 1934 bývaly žákyně při pobytu v přírodě ubytovány také ve vile architekta Průši. Dále se tábořilo ve Vojníkově, kde o dva roky později vybudovala jednota tábořiště a postavila tam i dřevěnou boudu.

¹⁷¹ PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 106, 114, 239, 265.

¹⁷² Zítřek. 1993. č. 23, roč. VL, s. 12.

¹⁷³ *Výroční zpráva o činnosti tělocvičné jednoty „Sokol“ v Písku*. Písek: B. Novotný, 1935. s. 10.

V tomto roce se uskutečnil III. ročník Tyršových her. O jeho dobré uspořádání se zasloužili náčelník Dubský, Hojdekr a Zedníček. Hry pro tento rok měly disciplíny běh na 100 m, skok o tyči a skok daleký, vrh koulí obouruč, hod oštěpem a byly rozšířeny o lukostřelbu, šerm a házenou. Dne 2. září byl pořádán turnaj v odbíjené za účasti 6 družstev mužů a 4 družstev žen. Na prvním místě turnaje mužů se umístilo družstvo Sokola Plzeň V, na druhém místě družstvo VS Osek a na třetím družstvo Sokola Písek. V turnaji žen obsadilo první místo družstvo Sokola Strakonice, druhé bylo družstvo Sokola Písek a třetí VS Písek. O týden později byly pořádány závody v lukostřelbě, kterých se zúčastnila dvě družstva Lukostřeleckého klubu z Prahy a dvě družstva Sokola Písek. 16. září byl pořádán za účasti 5 družstev turnaj v české házené. Vyhrálo jej družstvo mužů SK Třeboň. Ročník byl uzavřen 23. září závody v lehkotletickém pětiboji mužů a v trojboji dorostenců. V kategorii mužů obsadilo 1. místo družstvo Sokola Písek a v jednotlivcích se na 1. místě umístil Otakar Kyznar ze Sokola Písek, na 2. místě Pekárek ze Strakonic a na třetím Horník z SK Union Písek. V kategorii dorostenců obsadili v družstvech i v jednotlivcích první místa skauti z Písku (Jiří Slaba a Rudolf Slaba). Tentýž den probíhaly ještě závody v šermu šavlí, fletrem a kordem.¹⁷⁴

30. jubilejní rok 1934 nebyl tak uspokojujivý, jak by se čekalo. Technického materiálu bylo málo a zájem jezdců a členstva byl malý. V sedle se celkem vystřídalo 51 jezdců, ale jen 33 z nich najezdilo alespoň 20 za rok. Odbor vykonal celkem 5 veřejných podniků a zásluhou technického sboru byl 5. listopadu pro členstvo a veřejnost promítán v bio Sokol film „Jezdecký sport a chov koní v ČSR“.¹⁷⁵

Součástí župních i všesokolských sletů byly závody v nářad'ovém tělocviku a dalších sportech. V roce 1935 se např. konaly župní závody v desetiboji, sestávajícím z běhu na 100m, šplhu, hodu granátem, skoku do dálky, přeskožení koně nadél, cvičení na kruzích, na hrazdě, na koni našíř, na bradlech a soustavy prostrných.

Obec písecká poskytovala každoročně městskou plovárnu na ostrově zdarma k pořádání speciálních kurzů v plavání pro všechny složky tělovýchovné jednoty v době od 19-20 hodin. I koupaliště Lázeňského družstva v Písku, vybudované v červnu 1935 poskytovalo své prostory zdarma, k plaveckému výcviku v době od 8-10 hodin. V roce 1935 pořádal cvičitelský sbor mužů třítydenní pobyt 36 žáků v osadě u Caisova mlýna, kde byli ubytováni v tzv. „Cementárně“. Vedoucím osady byl Jaroslav Váňa, kterému pomáhali cvičitelé Míla Říha, Zunt a Zitrbart. Tato nová forma činnosti s mládeží se velmi osvědčila, a tak následujícího roku bylo za Caisovým mlýnem vybudováno letní tábořiště s vlastní dřevěnou budovou pro 120

¹⁷⁴ PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 110, 114.

¹⁷⁵ *Výroční zpráva o činnosti tělocvičné jednoty „Sokol“ v Písku*. Písek: B. Novotný, 1935. s. 12.

dětí. Již první rok se v tomto táboře vystřídalo 241 dětí, a to nejen z Písku, ale i z Jihlavy, Prahy, Litomyšle, Příbrami, Pacova a Bratislavy a z toho 66 dětem byl poskytnut pobyt zdarma. Tábor se na tomto místě konal pak každoročně až do druhé světové války.

Turnajem v odbíjené byl 15. září 1935 zahájen IV. ročník Tyršových her v Písku, který pokračoval 22. září lehkootletickými závody a turnajem v házené. Tradiční pětiboj byl složen z běhu na 60 m, skoku dalekého, skoku vysokého, vrhu koulí obouruč a hodu granátem.¹⁷⁶

V rámci Tyršových her se 10. října konal šermířský závod, kterého se zúčastnilo 10 závodníků z Plzně, Písku, Českých Budějovic, Hluboké nad Vltavou, Vinohrad a Strakonice. Dne 28 října se písecký Sokol zúčastnil počtu 37 hudebníků a 36 bratrů v kroji tradiční vojenské slavnosti a slavnostního slibu v sokolovně. Konec roku byl zakončen 4. prosince žakovskou vycházkou, kterou vedli čtyři vedoucí pro 28 žáků.¹⁷⁷

Písek se zúčastnil také zájezdu ČOS na Slovensko ve dnech 26. - 30. června 1936 cvičili muži, ženy, dorostenci a dorostenky v Trenčíně a v Bánovcích. Jelikož místní hudba nebyla schopna zahrát hudební doprovod k prostným cvičením, zachránila vzniklou situaci hudba písecká. Na župních závodech sokolské župy Jeronýmovy, pořádaných 16. srpna v Písku, závodili muži v těchto disciplínách: 50 m prsa, 50 m znak, 100 m volný způsob, skok střemhlav napřed z rozběhu, překot napřed a 1 volný skok, dorostenci závodili v plavání na 25 m prsa, 25 m znak a 50 m volný způsob a ve skoku prostém z rozběhu, ve skoku střemhlav napřed z rozběhu a ve volném skoku. Téhož dne byl Písek pořadatelem přeboru sokolské župy Jeronýmovy v házené, kde se písečtí umístili na 2. místě. 4. října se dorostenci zúčastnili turnaje v házené, který pořádal Sokol Smíchov I.¹⁷⁸

V době od 1. do 30. července se uskutečnil pro členy Sokola letní stanový tábor na Otavě U Caisů. Dne 16. srpna se uskutečnil VII. sraz brannosti a současně rozřazovací župní závod v házené mužů. O 14 dní později se písečtí zúčastnili župních závodů v odbíjené mužů v Příbrami.¹⁷⁹

V. ročník Tyršových her byl uspořádán ve dnech 6., 13. a 20. září 1936 a obsah pětiboje byl stejný jako v roce 1935. Dále měl na pořadu turnaje v házené, odbíjené mužů a žen, lehkootletické víceboje a šerm.

Dne 29. září se proslovem bratr Študlar rozloučil s branci, kteří dokončili kurz branné předvýchovy. Jezdeckých závodů v Nových Dvorech se 4. října zúčastnil i písecký jízdní

¹⁷⁶ PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 110.

¹⁷⁷ *Výroční zpráva o činnosti tělocvičné jednoty „Sokol“ v Písku*. Písek: B. Novotný, 1935. s. 15.

¹⁷⁸ PEROUTKA, O. a KOL., *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*, Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 107, 113, 256.

¹⁷⁹ *Výroční zpráva o činnosti tělocvičné jednoty „Sokol“ v Písku*. Písek: B. Novotný, 1937. s. 25.

odbor, který nechyběl ani na lovecké jízdě konané o týden později ve Strakonících. Tradiční posvícení se tento rok konalo 24. října.¹⁸⁰

Při VI. ročníku Tyršových her v roce 1937 přibýly k obvyklým druhům sportu ještě závody ve střelbě z pušky. Obsah pětiboje měl k předchozím dvěma letům pouze jedinou změnu v vrh koulí jednoruč. V tomto roce se konal také i trojboj žen, dorostenek a dorostenců. Divadelní odbor byl utvořen v roce 1937. Svá představení hrál v kině Sokol, ale jeho činnost nebyla příliš bohatá.¹⁸¹

Dne 17. října se zúčastnili písečtí šermíři mezinárodního turnaje v šermu korde v Hluboké nad Vltavou. 26. října se uskutečnil Rozestavný běh ČOS k poselstvím X. všesokolského sletu, který se měl konat následující rok. Trať byla dlouhá 15 km a zúčastnilo se ho 330 mužů a 30 dorostenců. O dva dny později se dopoledne konala tradiční oslava státního svátku, slib nových členů a rozdání cen vítězům Tyršových her. Průvod kterého se zúčastnilo i 41 bratrů šel ze sokolovny na náměstí. Odpoledne se běhu s poselstvím X. sletu zúčastnilo 52 žáků, 19 dorostenců a 8 mužů.¹⁸²

V historii sokolských sletů byl nejvýznamnějším X. všesokolský slet. Byl oslavou 20. výročí vzniku ČSR. Byl ale také výrazem odhodlání sokolstva bránit republiku proti fašistickému nepříteli. Vyjádřil to celý průběh sletu, který se uskutečnil v červenci 1938. Úchvatné bylo vystoupení 28 600 mužů. Kteří najednou předvedli Pecháčkova prostrná, nazvaná „Bojovat a bránit“. S novinkou přišli ženy, které kromě tradičního cvičení prostrných předvedly poprvé rej, ve kterém vystoupilo 28 646 žen. Při dnech dorostu uchvátily dorostenky svým cvičením s májkami. Na X. všesokolském sletu cvičilo z písecké Jeronýmovy župy 365 žáků, 176 žákyň, 458 dorostenců, 419 dorostenek, 333 mužů, 129 starších mužů a 548 žen.¹⁸³

VII. ročník Tyršových her byl konán v roce 1938. Na pořadu byl 11. září turnaj v odbíjené mužů i žen, 18. září turnaj v házené mužů, 25. září lehkootletické závody mužů a dorostenců ve vícebojích, 28. září závody ve střelbě z vojenské pušky a 5. - 6. listopadu závody v šermu mužů končífem, šavlí a kordem a v šermu žen končífem. Byly však přerušeny mobilizací. Z celého plánovaného pořadu se uskutečnil jen turnaj v odbíjené a v házené. Turnaj odbíjené zahájila 10. září dvě družstva staré gardy a hlavního turnaje, konaného 11. září se zúčastnilo 10 družstev mužů a 3 družstva žen. V turnaji mužů zvítězilo družstvo Sokola Plzeň

¹⁸⁰ *Výroční zpráva o činnosti tělocvičné jednoty „Sokol“ v Písku.* Písek: B. Novotný, 1937. s. 26.

¹⁸¹ PEROUTKA, O. a KOL., *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*, Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968 s. 110, 118.

¹⁸² *Výroční zpráva o činnosti tělocvičné jednoty „Sokol“ v Písku.* Písek: B. Novotný, 1938. s. 10.

¹⁸³ Zítřek 1993, č. 36, roč. VL, s. 3.

V a v turnaji žen již potřetí družstvo žen Sokola Písek a stalo se tak trvalým držitelem putovního poháru. Turnaj v házené vyhrálo družstvo Sokola Třeboň Třemešná.¹⁸⁴

Od roku 1939 hráli sokolští házenkáři jihočeské mistrovství svazu české házené. Po rozpuštění Sokola přešli hráči do DTJ a v roce 1943 do ČASK.¹⁸⁵ Popularita házené stoupala. Hrál se pravidelně také na středních školách a byla zařazena do Studentských sportovních her v Písku. Největší vzestup nastal těsně před druhou světovou válkou. Zasloužili se o to nejen nadšení hráči, ale i nadšení organizátoři Míla Říha, Josef Jílovec a Ladislav Křítek. Písecký Sokol zaregistroval své hráče a v roce 1939 se zúčastnil jihočeského mistrovství v házené. Druhého července 1939 sehráli muži i dva přátelské zápasy s AC Sparta Praha, které bohužel oba prohrály. Pravidelnými soupeři v mistrovských zápasech byli házenkáři ze Suchého Vrbného, Stadionu České Budějovice, Sokola Hluboká, Sokola Suchdol, Sokola Strakonice, DTJ Strakonice, Třeboně a jiné. Nastaly tvrdé boje o nejlepší umístění v tabulce, a prvenství i o záchranu v soutěži.

O roku 1930 až do okupace se v Písku provozovala závodně odbíjená (viz příloha č. 25) nejen v Sokole, ale i ve i ve Vysokoškolském sportu. Odbíjená se hrála také v DTJ, v tramských osadách, v armádě a hráli ji i skauti. Hráči těchto organizací se čas od času zúčastňovali různých turnajů pořádaných ve městě. Okupace Československa německými vojsky v roce 1939 znamenala konec úspěšného vzestupu odbíjené v Písku a Vysokoškolský sport zanikl. V dalších letech se odbíjená hrála jen rekreačně a mnozí hráči z Písku odešli převážně o Prahy.

Na župních závodech v lehké atletice v Blatné obsadilo 9 žen a 9 dorostenek z Písku všechna první místa. Dr. Tausch uspořádal s pokročilými plavci písecké jednoty 11 lekcí školy plavání a skoků do vody, kterých se zúčastnilo 58 plavců. V témže roce 20. srpna uspořádala jednota župní propagační závody v plavání a v jízdě na maňáscích.¹⁸⁶

Dne 27. srpna se dva členové zúčastnili Plaveckého závodu v Příbrami. 12. listopadu se 10 dorostenců zúčastnilo tradičního běhu kolem Ameriky. O týden později byl ve Strakonících konán lesní běh, na který se z Písku vypravilo 9 dorostenců a jeden vedoucí.¹⁸⁷

Jednota měla v roce 1939 měla 1013 členů (569 mužů a 354 žen) a byla největší v širokém okolí. Pečovala poctivě o své pobočky v Putimi, Čížové, Záhoří, Starém Sedle, Starých Kestřanech a ve Vráži a plnila řádně i povinnosti ochrany nad jednotou v němčelém

¹⁸⁴ PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 111.

¹⁸⁵ Zítřek. 1993. č. 24, roč. VI, s. 8.

¹⁸⁶ PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 113, 257, 262.

¹⁸⁷ *Výroční zpráva o činnosti tělocvičné jednoty „Sokol“ v Písku*. Písek: B. Novotný, 1940.

pohraničí. Do roku 1928 se starala o jednotu v Prachaticích a od roku 1928 o jednotu ve Vimperku.¹⁸⁸

Cestu do Písku hledala hodně dlouho také košíková. Píseční studenti ji začali hrát začátkem Protektorátu. V roce 1940 byla zařazena do Studentských her a na podzim tohoto roku se začala pěstovat i v Sokole. Hrál se v sokolovně a na tenisových dvorcích.¹⁸⁹ V roce 1940 byla dětská knihovna, kterou jednota zřídila již v roce 1931, předána knihovně Františka Palackého. Bohatou činností vyvíjel i hudební odbor (*viz příloha č. 27*). sokolská hudba vyhrávala nejen na sokolských zábavách, veřejných cvičeních, průvodech, ale i na zábavách jiných organizací a mezi její pravidelnou a jistě záslužnou činností patřily proměnné koncerty v Palackého sadech. Píseční dorostenci Prudký a Porsch byli v roce 1940 zařazeni do družstva ČOS k utkání s dorostem České atletické amatérské unie. Závodník Kyznar dosáhl v roce 1940 nového jihočeského rekordu ve skoku do výšky výkonem 176 cm. V házené se organizovaly také turnaje. Například 28. července 1940 pořádal Sokol Písek na hřišti u sokolovny dorostenecký turnaj v házené a ve dnech 28. a 29. září uspořádala jednota na výstavišti v Písku závody o prvenství ČOS v házené tak zdařile, že ČOS zaslala písemné poděkování za vzorné uspořádání. Téhož roku se v Blatné konal župní přebor v ledním hokeji. Turnajů o mistrovství města Písku se zúčastňovala i družstva lesnické školy, obchodní akademie a gymnázia. Pozastavení činnosti sokolské organizace potácela s písecký házená mezi nejhoršími jihočeskými kluby. Krátkou dobu se dokonce hrálo pod hlavičkou Mládeže národního souručenství, avšak bez velkého zájmu.

Poslední, VIII. Tyršovy hry v Písku se konaly již za okupace v září 1940. Byly zároveň župním přeborem v prostém tělocviku. K Tyršovým hrám byl vydáván tiskem „Zpravodaj Tyršových her“, ze kterého se lze dovědět i o vývoji pětiboje mužů.¹⁹⁰

I v tomto období pořádala písecká jednota veřejná cvičení, Sokolské dny, besídky a tělovýchovné akademie. Na akademii, konané 15. února 1941 v píseckém divadle, která byla poslední akademií před rozpuštěním Sokola, vystoupilo vzorné družstvo žen ČOS z Prahy v čele s mistry světa Vlastou Děkanovou. Cvičilo se na kladině, na bradlech a volná prostrná. Dorostenky jednoty cvičily s kužely a zatančily lidové tance, dorostenci se žebříky, na bradlech

¹⁸⁸ PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 105.

¹⁸⁹ Zítřek. 1993. č. 24, roč. VL, s. 8.

¹⁹⁰ PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 111, 258.

a prostrná pružnosti, muži na hrazdě a prostrná, ženy cvičily s tyčemi, různosti a s míči. Šermíři předvedli školu šermu šavlí.¹⁹¹

Mezi členy písecké sokolské jednoty byly upřímné mezilidské nebo jak se tenkrát říkalo bratrské vztahy. Za okupace se mnozí aktivně zapojili do odbojové činnosti. Dne 12. dubna 1941 byla výnosem říšského protektora činnost Sokola zakázána a začalo velké zatýkání jeho pracovníků. Po zrušení Sokola přešli mnozí cvičenci a cvičitelé do DTJ, kde byli vše přijati.¹⁹²

Podle vyúčtování přísného pokladníka „Čtvrteční Sokolské společnosti“ Jana Stockého, který předložil každým rokem řádně zpracovanou uzávěrku, vybrala společnost na příspěvcích a úrocích za léta 1933-1938 celkem 11 176,60 Kč. Z této částky dala společnost Tyršově dětské knihovně a čítárně 4457,05 Kč, na hry 196 Kč, na táboření žáků 3054 Kč, sociálnímu fondu 1400 Kč, na brožurky pro žactvo 140 Kč a prachatické sokolské jednotě 603 Kč. Režijní vydání společnosti činilo 676 Kč. Záznamní knihy společnosti, do kterých se při každém sezení všichni přítomní podepisovali, byly vedeny velmi pečlivě. Cenné jsou zvláště ty, do kterých ke každému sezení maloval záhlaví prof. Vladimír Maisner. Společnost se scházela i za války, a dokonce i po zastavení činnosti sokolské organizace. Poslední zápis byl z 25. září 1941, tedy z doby, kdy nový říšský protektor gen. R. Heydrich vyhlásil výjimečný stav.¹⁹³

Zakázání a rozpuštění Sokola měl existenční dopad nejen pro Sokoly, kteří cvičily na náradí, ale i pro vyznavače sportů. Na podzim 1942 přešli písečtí házenkáři do DTJ Písek a společně s házenkáři protivínskými, kteří přešli do SK Protivín, hráli jihočeské mistrovství II. třídy. Šermíři přešli do ČASK Písek, a protože se nemohli scházet v sokolovně, šermovali krátkou dobu ve Smetanově síni městského divadla. Brzo se však museli i odtud přestěhovat a našli útočiště v restaurace Slavia v Palackého sadech, která nebyla v té době v provozu. I košíková, která se poté hrála především na píseckém gymnáziu, přešla v roce 1943, stejně jako házená, do ČASK Písek.¹⁹⁴ Ke konci okupace se hrála odbíjená v ČASK Písek hlavně zásluhou dr. Lachmana, bývalého hráče pražské Slávie. Mnozí hráči se opět vrátili do Písku, a tak ČASK Písek mohl v roce 1944 vyhrát přebor jižních Čech a kvalifikovat se na mistrovství Čech, pořádaném v Benešově.¹⁹⁵

¹⁹¹ PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 106.

¹⁹² Zítřek. 1993. č. 20, roč. VL, s. 8.

¹⁹³ PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 119, 240, 258.

¹⁹⁴ Zítřek. 1993. č. 24, roč. VL, s. 8.

¹⁹⁵ PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 262.

6. Sokol v letech 1945-1952

Osvobození Československé republiky v květnu 1945 přivítali členové tělocvičných a sportovních organizací v Písku včetně Sokola. Politický vývoj našeho státu od rohu 1945 a především boj o třídní pozice a jim odpovídající politickou a ekonomickou strukturu státní organizace velmi intenzívně ovlivnily vývoj tělesné výchovy a tělovýchovných institucí. Jakož i ostatní se i písecká sokolská jednota přihlásila k životu ihned v prvních květnových dnech. S úctou Sokolové vzpomněli na ty členy, kteří byli umučeni ve fašistických koncentračních táborech, nebo padli v boji proti okupantům. Jednota obnovila činnost výboru a znovu sestavila cvičitelský sbor. Soustředila zbylé nářadí a ostatní majetek i cenné památky uschované v soukromí a v různých skrýších.¹⁹⁶

Již 5. května 1945 bylo vydáno svolání zástupců tělovýchovných organizací, inspirované komunistickou stranou, o vytvoření jednotné tělovýchovy. Toto prohlášení podepsali zástupci ČOS, DTJ, FPT, Junáka a zástupce sportovních svazů. Dne 9. května byl pak vytvořen Ústřední národní tělovýchovný výbor a v městech a obcích vznikaly místní národní tělovýchovné výbory. Základem nové sjednocené organizace se měl stát Sokol.¹⁹⁷

I mezi sportovci se projevila touha po sjednocení. Lehkoatletický odbor ČASK Písek se dožadoval 29. května 1945 svolání schůze zástupců všech tělovýchovných a sportovních organizací, na níž by se sjednocení provedlo. Sportovní oddíly se zapojovaly do tradičních sportovních soutěží. Určitým projevem touhy po sjednocení bylo i to, že košíkáři, házenkáři šermíři, volejbalisté a další sportovci přešli do Sokola. Ostatní i nadále zůstali v ČASK a ve Slavoji Písek.¹⁹⁸ Spontánní názorová jednota květnových dnů 1945 však netrvala dlouho. Na podnět některých sportovních svazů byla původní představa sjednocení stále více nahrazována koncepcí volnějšiho sjednocení federativního. K tomuto pojetí se přihlásily postupně: vedení ČOS, DTJ, vedení dalších organizací a sportovních svazů. Zástupci FPT zůstali tak osamoceni.¹⁹⁹

Dne 2. června byl v Písku ustaven Národní tělovýchovný výbor. Sokol, DTJ, a JPT provedly společný zápis svých členů a obnovili pravidelné cvičení v sokolovně.²⁰⁰ Už na 5. června byla svolána v jednotě schůze, na níž se doplnil výbor zva ty členy, kteří padli jako

¹⁹⁶ Zítřek. 1993. č. 27, roč. VL, s. 8.

¹⁹⁷ PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 286.

¹⁹⁸ Zítřek. 1993. č. 27, roč. VL, s. 8.

¹⁹⁹ PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 286.

²⁰⁰ Zítřek. 1993. č. 27, roč. VL, s. 8.

oběti fašismu. Do schůze byli pozváni také zástupci Svazu české mládeže Jaroslav Jírovec a Josef Záruba, aby zastupovali v Sokole bernartickou mládež a byli zvoleni do výboru. Náčelník sestavil cvičitelský sbor, stanovil instrukční hodiny pro cvičitele a dal podnět k rychlému provedení náboru do cvičení, aby činnost mohla být co nejdříve zahájena. Činnost Sokola začínala s dluhem v částce 165 870 Kč a k tomu byly částkou 125 000 Kčs odhadnuty škody na zařízení způsobené v době války. Jednota uspořádala mezi členstvem sbírku ve prospěch pozůstalých po obětech fašismu. Pozůstalé členky však peníze nepřijaly. Spolupráce s ostatními bernartickými organizacemi pokračovala. Dne 10. června se byl NTV uspořádán první společný sportovní den. Cvičební činnost byla v jednotě zahájena už 27. června 1945. Na prvních cvičeních se sešlo 23 mužů, 15 dorostenců a 30 žáků, 9 žen, 28 dorostenek a 56 žákyň. V srpnu se sešli zástupci všech významnějších spolků za předsednictví předsedy MNV Antonína Kouby, aby projednali vlastnické vztahy k sokolovně. Bylo dohodnuto, že výtěžek všech podniků, pořádaných zúčastněnými spolky, bude věnován na zaplacení dluhu na sokolovně. Výbor Sokola také jednal o rozšíření hřiště u sokolovny a zamýšlel rozšířit sokolovnu o další cvičební sál. Písecká jednota hodlala pořádat tábor již v létě 1945 ve své chatě u Vojníkova. Na doporučení lékařů ale své zařízení prodala a organizovala své osady a tábory na Šumavě.

Jak bylo řečeno, začínal po válce Sokol svou činnost s dluhem ve výši 165 870 Kč a dalšími škodami na majetku odhadnuty na 125 000 Kč. Dohoda, že výtěžek ze všech podniků bude věnován na zaplacení tohoto dluhu byla splněna a dne 20. ledna 1946 se jej podařilo splatit.²⁰¹

Sjednocení tělovýchovného hnutí se neuskutečnilo a tak jednotlivé organizace začaly rozvíjet svou činnost samostatně. Mohutný rozvoj činnosti zaznamenal písecký Sokol a sokolovna byla přeplněna cvičícími. Cvičební hodiny žactva a dorostu byly rozšířeny o pobyty v přírodě. K organizaci a zajištění byl 14. února 1946 ustaven tzv. táborový odbor, jehož předsedou byl zvolen bývalý náčelník František Študlar. O letních prázdninách pořádala jednota měsíční pobyty na Šumavě. Žáci měly svou osadu ve Stachách, žákyň ve Vimperku, Čkyni a Horní Plané, dorostenky v Nových Hutích a dorostenci si postavili svůj první stanový tábor v Polce u Horní Vltavice na Šumavě (viz příloha č. 28). Život v osadách a na táborech byl velmi pestrý. Pořádaly se různé míčové a branné hry, soutěže, bojové závody, vycházky a výlety, táborové ohně s programem nebo se plnily „bobříky“. Účastníci navazovali přátelství s místními obyvateli a skauty z okolních táborů. Pomáhali při práci na poli i v lese. V každém

²⁰¹ PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 295, 299.

táboře a osadě byli všichni účastníci vedeni k samostatnosti a k společensky prospěšné práci. Řád osady či tábora byl pevný a přísně se dodržoval. Dorostenecká samospráva postavila na Americe u křižovatky Tyršovy a Fügnerovy stezky malý pomníček sokolským odbojem odboje, ke kterému jednota v květnových dnech zorganizovala průvod s pietní vzpomínkou.²⁰²

Kromě zvýšené péče o sport byla značná pozornost věnována i tzv. sokolskému pobytu v přírodě. Byly založeny dorostenecké samosprávy, které byly organizovány v některých jednotách společně pro dorostence i dorostenky, v některých odděleně. Podchytily velmi dobře aktivitu mládeže a sehrály ve výchově dorostu pozitivní roli Velkou životaschopnost a značnou aktivitu prokázala dorostenecká samospráva Sokola Písek. Byla ustavena počátkem roku 1946 nejprve společně pro dorostenky, od roku 1947 odděleně. Chlapecká samospráva vyvíjela činnost ještě v roce 1951.

Tradiční formy práce ale stále převládaly. Těžiště činnosti bylo v tělocvičnách. Pěstovala se hlavně gymnastika, cvičení na nářadí, drobné hry a jako doplněk lehká atletika. Pořádaly se tělocvičné akademie a veřejná vystoupení. Nejlepší cvičenci se zúčastňovali župních závodů ve cvičení na nářadí a v lehké atletice. Pro výchovu závodníků získalo župní náčelnictvo v roce 1946 bývalého mezinárodního závodníka ČOS Jaroslava Barocha, který byl služebně přemístěn do Písku. U žen pečovala o výchovu závodnice Sláva Nosková, která se v roce 1947 zúčastnila jako aktivní cvičenka zájezdu ČOS do Ameriky.²⁰³

Jednota pořádala výlety, zábavní večery dorostu, kulturní a tělocvičná pásma, výstavku o životě v jednotě a další kulturní, společenské i tělocvičné akce. Organizovala účast dorostenců a dorostenek na vysazování stromků. Značnou měrou se podílela na organizaci letního tábora. K uctění památky obětí odboje postavila na malém paloučku poblíž křižovatky turistických stezek Tyršovy a Fügnerovy v lese Amerika malý pomníček, který byl odhalen 5. května 1946. V září 1946 ÚNTV zanikla nahradil jej Československý tělovýchovný svaz jako centrum federativního sjednocení. Existence tohoto orgánu se však ukázala dosti formální. Zájem o cvičení byl mezi mládeží a dospělými veliký. Sály a tělocvičny nestačily v mnohých místech pojmout všechny cvičence, jejichž počet vzrůstal. Písecká jednota si pomáhala v této situaci cvičením na směny a od roku 1947 pronájmem školní tělocvičny ZŠ Maxima Gorkého, dnešní T. G. Masaryka, pro cvičení žactva. Nedostatek cvičitelů řešila župa organizováním pomahatelských a cvičitelských škol. Začaly se prosazovat i nové formy práce. Protože za okupace byly zničeny prapory píseckého Sokola, správce sokolského majetku Pařízek dal prý jimi drhnout podlahu, věnovala jednotě pobočka Svazu osvobozených politických vězňů,

²⁰² Zítřek. 1993. č. 27, roč. VL, s. 8.

²⁰³ PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 294, 297.

Jednota čs. obce legionářské a Svaz národní revoluce prapor nový. Byl proveden Jedličkovým ústavem v Praze podle návrhu prof. Vl. Maisnera. Slavnostní rozvinutí se konalo 28. září 1946 na píseckém náměstí.

Začátky sokolského pobytu v přírodě nacházíme již v předválečném období. Plný rozvoj nastal až po druhé světové válce. V župním náčelnictvu byli ustavení vedoucí pobytu v přírodě a později cel komise. Na jaře 1947 byla zavedena u žactva a dorostu tzv. třetí cvičební hodina, která rozšiřovala tělocvičnou činnost mládeže o různé prvky dosud pěstované jen ve skautských organizacích. Jednoty v Písku a Protivíně organizovaly čtyřtýdenní osady pro žactvo a dorost, písecká jednota tábor pro dorostence. Do osad a táborů písecké jednoty byli zařazováni i zájemci z menších jednot župy. Náklad byl z části hrazen příspěvkem jednoty, z části státní subvencí ministerstva školství a zbytek hradili sami účastníci. Vedoucí nebyli placeni a na pobyt v táboře věnovali svou dovolenou. Hlavní náplní činnosti všech sokolských jednot byla příprava na XI. všesokolský slet v Praze, zahájená už v roce 1946 ohňostrojem. 23. května byl v Písku uspořádán slet žactva a dorostu župy Jeronýmovy a 6. června slet členstva. Byl součástí oslav 50 let trvání župy Jeronýmovy a 80 let trvání písecké jednoty. Dne 15. června 1947 se konal v Protivíně okrskový slet župy Jeronýmovy, kterého se zúčastnilo 1308 cvičenců. V předvečer se konala okrsková tělocvičná akademie. 27. října 1947 se zapojily všechny jednoty do předletového štafetového běhu.

Plány potřebné na rozšíření sokolovny, které 18. dubna 1946 předložil výboru Ing. Šebánek. Byla zahájena sbírka na stavbu a koncem roku 1947 zařadilo ministerstvo školství a osvěty žádost o podporu na stavbu sokolovny do subvenčního řízení. Náklad na přestavbu byl propočten na 10 000 tis. Kčs. Avšak k uskutečnění stavby nedošlo.

Původní koncepce centralizovaného sjednocení tělesné výchovy byla obnovena až po Únorovém vítězství dělnické třídy vedené KSČ. Dne 31. března 1948 bylo vyhlášeno úplné sjednocení tělesné výchovy a sportu v Sokole a byl zřízen Státní úřad pro tělesnou výchovu a sport.

Jednotlivé sportovní kluby a další tělovýchovné organizace mimo Junáka, se včlenily do místních sokolských jednot. V průvodu 1. máje 1948 pochodovaly již všichni členové jednotné tělovýchovné organizace. Celý proces slučování se však neobešel pochopitelně bez potíží. Stejně jako jinde i v Písku vstupovali členové a funkcionáři mnohých sportovních klubů do sokolské jednoty s určitými rozpaky a celkem neradi. Mnozí do jednoty vůbec nevstoupili. Výbor sokolské jednoty si zase přísně střežil své způsoby práce a funkcionáře sportovních klubů zařazoval do výboru jen zřídka.

Prapory dorostu a žactva zhotovené podle návrhu Otakara Peroutky st. byly 9. května 1948 při oslavách předány žactvu a dorostu. Velký počet cvičících nutil výbory jednot, aby se zabývaly dalším rozšiřováním cvičebních prostorů.²⁰⁴

Posledním župním sletem a prvním sletem po II. světové válce byl XXII. slet sokolské župy Jeronýmovy. Pořádal se v Písku k oslavě 50. trvání župy a 80. tělocvičné jednoty Sokol Písek. Byl zároveň zdařilou přehlídkou příprav na XI. všesokolský slet (viz příloha č. 29). Dne 22. května 1948 se konaly na výstavišti závody žáků a dorostu v lehké atletice a cvičení na nářadí. Po závodech byla uspořádána v sokolovně besídka žactva a dorostu. V neděli 23. května 1948 prošel městem za doprovodu písecké sokolské hudby a trubačů mohutný průvod sokolského žactva a dorostu na vyzdobené sletišťe, vybudované na fotbalovém hřišti na výstavišti. Program zahájilo vystoupení 40 nejmladších žáků a 140 žaček. Pak nastoupilo 162 mladších žáků, po nich 360 mladších žaček a poté 360 starších žáků. Velmi se líbilo vystoupení 96 dorostenek, které v pestrobarevných sukničkách předvedly národní tance. Následovalo cvičení 432 starších žákyň, předposlední vystoupení patřilo 504 dorostenkám a závěr pak 318 dorostencům. Dne 6. června se konal slet členstva. Průvod cvičenců a hostů vyšel od sokolovny a prošel městem na náměstí, kde k účastníkům promluvil župní starosta Ferdinand Fiker a předseda národního výboru Jan Škorpil. Odtud pokračoval průvod do prostoru výstaviště. Pořad sletového vystoupení byl zahájen vypuštěním 500 poštovních holubů. Potom rychle následovala jednotlivá vystoupení. Nejprve 160 vyspělých cvičenek předvedlo ukázkou švédského tělocviku, pak zacvičilo 42 starších mužů cvičení trojic s dlouhou tyčí a 800 žen předvedlo rej, který sklidil zasloužený potlesk. Dále v programu vystoupilo 120 dorostenek s národními tanci a po nich 770 žen nastoupilo ke svému cvičení prostných. Následovalo sedmadvaceti minutové vystoupení 576 mužů v nádherné skladbě „Věrní zůstaneme“. Závěr patřil 150 vojákům a jejich cvičení s kládami. Ve sletovém roce se v Písku konal koncert pěveckého spolku Hlahol, výstava Sokolských památek, expozice poštovních známek a výstava výtvarných prací župního funkcionáře prof. Vlad. Maisnera.²⁰⁵

Dne 13. června 1948 se písecký Sokol zúčastnil župního veřejného cvičení v Milevsku. Na XI. všesokolském sletu v Praze cvičili žáci a dorostenci z Písku i ve vystoupení táborníků. S přípravou všech vystoupení a sletů bylo starostí dost a dost. Bylo třeba zajistit nejen cvičební úbory, slavnostní či vycházkové kroje, ale i stravování cvičenců, nebo zásobování v tomto poválečném období nebylo ještě plynulé. Prováděla se sbírka potravinových lístků. Aby se zlepšilo stravování účastníků sletu, bylo vykrmeno i několik prasat. Po pražském sletu konala

²⁰⁴ PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 286, 294, 297, 299, 303.

²⁰⁵ Zítřek. 1993. č. 38, roč. VL, s. 3.

protivínská jednota ve dnech 17. a 18. července 1948 oslavy padesátiletého trvání jednoty. Po průvodu městem se konalo veřejné cvičení a v galerii v sokolovně výstava a k tomuto výročí vydala jednota tiskem stručný památník.²⁰⁶

Při sletech hrála k pochodům i ke cvičením dechová hudba. Cvičilo se v předepsaných cvičebních úborech. Muži měli od roku 1896 tmavě modré šponovky a bílé tričko s červeným lemováním, ženy měly v posledních letech tmavě modrou skládanou sukni nebo modré trenýrky a bílou halenku. Dorostenci měli červené trenýrky a bílé tričko s červeným lemováním, dorostenky zase modré trenky, modrou halenku a bílý pás. Žáci cvičili v červené košili, režných kalhotách a černé čapce s červeným dýnkem. Žákyně měly červenou Krátkou sukénku a okrovou halenku s širokým červeným lemováním. Jen k některým vystoupením (například při cvičení dorostenek s májkami či při národních tancích) byly použity úbory. Prostná cvičení k župním sletům skládali také písečtí cvičitelé: Danešová, Baierová, Hofman, Tichá, Bicek, Pankrác nebo Kašparová.²⁰⁷

K 1. lednu 1949 byly na pokyn Ústředního akčního výboru NF zrušeny sokolské župy a organizace vyšších sokolských složek byla provedena podle politické územního rozdělení státu. Místo žup vznikly sokolské kraje s krajskými výbory Sokola a v okrese vznikly výbory okresní. V Písku byl okresní výbor Sokola ustaven 9. prosince 1948. Starostou se stal prof. Václav Daneš, tajemníkem Miroslav Kašpar, jednatelem prof. Filip Startl, náčelníkem František Študlar a náčelnicí Ema Baierová. Okresní výbor měl 25 členů a 5 náhradníků. V sokolských jednotách měl Písek v této době celkem 2 608 dospělých členů, 407 členů dorostu a 989 žactva. Tělesná výchova v Písku šla stejnou cestou jako v ostatních částech republiky. Snažila se oprostít od starého pojetí a hledala nové cesty, jak se co nejvíce přiblížit mládeži a dospělým. Výrazem této snahy byl vznik prvních sokolských jednot při větších závodech. První závodní sokolské jednoty byly založeny z iniciativy pracovníků bývalých sportovních klubů, kteří využili této příležitosti k obnovení samostatné činnosti jednotlivých sportovních odvětví. Tak dne 7. května 1949 vznikla závodní sokolská jednota Československých stavebních závodů v Písku, do které hned vstoupili fotbalisté a v říjnu i hokejisté. Dále vznikla vojenská sokolská jednota nebo Sokol Otava Písek. Vytvořením závodních sokolských jednot a kroužků došlo k úzké spolupráci se závodními výbory ROH. V létě byl přijat zákon o státní péči o tělesnou výchovu a sport. Výsledky tělovýchovné práce Sokola však neodpovídaly všem možnostem a péči, kterou strana a vláda tělesné výchově věnovaly. Proto předsednictvo ÚV KSČ a vláda projednaly ve dnech 10. listopadu a 2.

²⁰⁶ PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 298.

²⁰⁷ Zítřek. 1993. č. 38, roč. VL, s. 3.

prosince 1952 stav tělesné výchovy a vydaly závažné usnesení o dalších opatřeních. Řízení tělesné výchovy bylo svěřeno Státnímu výboru pro tělesnou výchovu a sport a národním výborům. Organizace byla provedena podle sovětského vzoru a zásadou pro členství v TJ bylo pracoviště.

V roce 1952, po projednání v předsednictvu v ÚV KSČ a ve vládě, a po některých výhradách k dosavadní činnosti Sokola a Státního úřadu pro tělesnou výchovu a sport, přijalo Národní shromáždění nový zákon o organizaci tělesné výchovy a sportu. Tak vznikl Státní výbor pro tělesnou výchovu a sport. Dobrovolná tělesná výchova byla podřízena Ústřední radě odborů, kde vzniklo devět sportovních organizací, a dále přímo některým ministerstvům. Sokol zůstal pouze sportovní organizací na vesnicích. Tento systém organizace zajišťoval centrální řízení tělesné výchovy a znamenal pro ni příznivé materiální a finanční podmínky.²⁰⁸

Tradiční sportovní soutěže se zrušily, cvičení v sokolovně se omezilo jen na dospělé, protože o děti a mládež mohly pečovat jen TJ Slávie ve školách a tělovýchovné jednoty učilišť. V této době byla v Písku založena gymnastická sportovní škola dorostu, která pod vedením sokolských cvičitelů dala dobré základy příštím československým reprezentantům bratřům Jiřímu a Václavu Kubíčkoví a Aleně Pšeničkové.²⁰⁹

²⁰⁸ PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. s. 286, 303.

²⁰⁹ Zítřek. 1993. č. 27, roč. VL, s. 3.

7. Sokol v letech 1989-současnost

Když se v roce 1956 sloučila TJ Slovan do TJ Jiskra Písek, pracovalo zde řada sokolských cvičitelů. Takto spojená jednota měla silný odbor základní tělesné výchovy, turistiky a 11 sportovních oddílů. Po zrušení Sokola byla ZTV pokračovatelem sokolské tradice v nových podmínkách. Cvičitelé ZTV a sportovní trenéři byli vesměs vychováni Sokolem a své zkušenosti předávali postupně svým následovníkům. Nebylo to vždy lehké, ale díky sokolským cvičitelům, kteří sokolovnu neopustili, mládež v Písku cvičit a sportovat nepřestala. Díky jim byla jednota jednou z největších v kraji a v roce 1960 měla 1 685 členů. Pořádala se veřejná vystoupení, akademie, zimní lyžařské kurzy a letní tábory. Jednota se přejmenovala na TJ Jitex Písek. Protože již sokolovna nestačila pro ZTV a všechny sporty, byla vybudována v roce 1971 sportovní hala a propojena se sokolovnou. V roce 1974 došlo znovu ke změně a ZTV změnila název na ZRTV. Vliv bývalých Sokolů, kteří si své přesvědčení uchovali, se po celá desetiletí uplatňoval právě v odboru Základní a rekreační tělesné výchově, předtím v ZTV byl velký. Přízračné pro tuto dobu kromě vedení cvičení, táborů atd. bylo i to, že na otázku „kde cvičíš“ každý odpověděl „v Sokole“ a ne v Základní tělesné a rekreační výchově. Když v roce 1988 slavila jednota 120. výročí založení Sokola v Písku, nikoho ani nenapadlo, že již za rok se budou moci veřejně hlásit k sokolským myšlenkám. Na podzim 1989 přešlo ZRTV pod ČSTV. Právě díky bývalým členům a cvičitelům Sokola byl po listopadu 1989 přechod písecké jednoty zpět do Československé Obce Sokolské, dnes České Obce Sokolské velmi klidný a nekonfliktní. V lednu 1990 na výroční schůzi odboru ZRTV byl jednoznačně schválen návrh přechodu do ČOS s tím, že se učiní maximum pro přechod celé jednoty, která měla velice dobrou úroveň. Stalo se tak v březnu 1991 a určitě se záměr vyplatil. Příprava realizace tohoto rozhodnutí trvala rok, ale v písecké jednotě nebyl žádný soudní spor o majetek a nedošlo k žádnému omezení činnosti jednoty. Pouze odbor turistiky s cca 400 členy přešel jako celek do KČT. Velmi cenné bylo i to, že nedošlo k žádným podstatným sporům s partnerskými organizacemi na sportovním úseku. Prostě se jednota mohl plně věnovat organizování sportovní činnosti v Písku. A o to šlo.²¹⁰

Nejprve byly jednoty organizovány do Okresních výborů a později začleněny do historických žup. A tak byla obnovena župa Jeronýmova. Na území naší dnešní župy pracovaly tři Okresní výbory a to v Příbrami, Strakonících a Písku. V této době měla sokolská jednota v

²¹⁰ Vzpomínky Ing. Zdeňka Jandy

Písku 1 600 členů v základním odboru všestrannosti a ve 13ti sportech: házená, odbíjená, šerm, turistika, šachy, kanoistika, stolní tenis, atletika, kuželky, softbal, kulturistika a orientační běh.

V roce 1990 byly sokolské jednoty v okrese Písek vyzvány, aby se přihlásily o svůj majetek, který měly k 1. březnu 1948. Na den 21. února 1991 byla svolána pracovní schůzka zástupců Sokola Dobříš, Strakonice, Milevsko a Písek na které bylo zvoleno předsednictvo župy ve složení: starosta Ing. Zdeněk Janda (*viz příloha č. 30*) ze Sokola Písek, první místopředseda Ing. Jaroslav Šilinger ze Sokola Jince, druhá místopředsedkyně Božena Tafatová ze Sokola Strakonice, třetí Ing. Zuzana Sekalová ze Sokola Milevsko, náčelník Ing. Pavel Fleischmann ze Sokola Milevsko a náčelnice Irena Cendelínová ze Sokola Písek. Předsednictvo župy se scházelo pravidelně, poměrně v krátké době se podařilo přeorientovat původní řízení okresní na řízení župní a na první schůzi bylo přijaty stanovy ČOS.²¹¹ Na jaře 1991 se jednota rozhodla přejít jako celek do obnovené ČOS a tak pokračovat ve více jak 120leté tradici. Cca 60% členů župy Jeronýmovy bylo v odborech všestrannosti, kde se sdružovali ti cvičenci, kteří se nechtěli nebo nemohli věnovat určitým sportům závodně ale cvičili a sportovali pro své potěšení, zlepšení své kondice, pro zdraví. Ale i odbor všestrannosti měl své soutěže, které většinou končí až v celostátním přeboru ČOS.²¹²

V létě 1991 se uskutečnil stanový tábor ve Varvažově, kterého se zúčastnilo 50 dětí. V září se Sokol zúčastnil Letních sokolských her v Brně a to s družstvy žactva v atletice, zákyň v odbíjené, žen a mužů v odbíjené. Nejlepšího výsledku dosáhli mladší žáci v atletice, kteří získali 3. místo. Na podzim uspořádal Sokol v Zátóni na Šumavě za účasti 30 cvičitelů půldenní seminář pro cvičitele a o rok později se stejný seminář uskutečnil za účasti 44 cvičitelů v tělocvičně a ubytovně Sokola Volyně. Listopadový župní přebor v plavání se konal pod patronací a organizací Sokola Písek a místní závodníci získali 22 medailích z celkových 36 udělených. Zúčastnilo se celkem 112 závodníků z Písku, Příbrami, Milevska, Blatné a Chraštic.

V letech 1991-1992 měl odbor všestrannosti píseckého Sokola přibližně 650 členů, kteří pravidelně cvičili a byli rozděleni do oddělení rodiče s dětmi, předškoláci, mladší žákyně, mladší žáci, starší žákyně, starší žáci, dorostenky, dorostenci, ženy, muži, starší ženy, rekreační odbíjená mužů a žen. Odbor měl 65 aktivních cvičitelů. V zimě 1992 se na Šumavě pod jeho záštitou uskutečnilo sedm jednodenních lyžařských zájezdů. V únoru 1992 se zúčastnilo šesti členné družstvo Sokol Písek jako reprezentanti župy Zimních sokolských her ve Vrátné Dolině na Slovensku, kde velkého úspěchu dosáhla Patra Matošková, která obsadila 1. místo v obřím slalomu. Župní přebor v odbíjené v Milevsku v únoru 1992 vyhrálo družstvo mužů, ženy byly

²¹¹ *Ročenka sokolské župy Jeronýmovy*. Písek. 1993. s. 2, 28.

²¹² *Ročenka sokolské župy Jeronýmovy*. Písek. 1994. s. 4.

čtvrté. Družstvo dorostenek a dorostenců postoupilo do oblastního kola v Praze, kde obsadili dorostenci 1. místo a dorostenky 3. místo. Na župních závodech v dubnu ve sportovní gymnastice žákyň a dorostenek mezi Sokolem Praha Dejvice a píseckým odborem bylo z celkových 9ti uděleno 8 medailí píseckým děvčatům. V dubnu se v Písku konal župní přebor ve sportovní gymnastice, kterého se zúčastnilo celkem 108 závodníků.

V červnu se konal v Torontu v Kanadě sokolský slet. Z župy Jeronýmovy prošly vítězně konkurzem dva účastníci Svatopluk Chrastina z Příbrami a Luděk Štěpán z Písku. Oba tito cvičitelé odboru všestrannosti byli zařazeni do 50ti členného republikového celku, který v Kanadě vystupoval. Spolu s župou organizoval odbor všestrannosti celostátní přebor dorostu ČOS sokolské všestrannosti, který obsahoval sportovní gymnastiku, plavání, atletiku a šplh. Na jeho organizaci se podíleli téměř všichni cvičitelé odboru všestrannosti. Celkem závodilo 43 dorostenek a 29 dorostenců. Z župy Jeronýmovy se přeboru zúčastnili 4 dorostenky a 3 dorostenci, všichni ze Sokola Písek. Z píseckých reprezentantů se velmi dobře umístila Lenka Matošková na 1. místě, Lenka Žáková na místě 2. a Libor Janda také na 2. místě. Nejlepších 30 závodníků se poté za odměnu zúčastnilo týdenního zájezdu do Paříže na náklady ČOS. Na závěr uplynulého cvičebního roku se sešli cvičitelé u táborového ohně, aby jej zhodnotili.²¹³

O letních prázdninách uspořádali písečtí dorostenci závod v triatlonu, kterého se ve velkém počtu zúčastnili i dorostenky. Večer po závodě bylo posezení u táboráku. Odbor všestrannosti odpracoval mnoho hodin na úpravě hřiště ZŠ Šobrova pro atletiku a v letních měsících byly také uspořádány tři jednodenní turistické zájezdy do Alp. Na podzim byl uspořádán Memoriál Papíčka Valenty v malé kopané pro dorostence a muže, jako vzpomínku na dlouholetého cvičitele mužů a zúčastnilo se ho celkem 8 družstev. Začátkem listopadu byla v Písku uspořádána škola pro cvičitele – pomahatele, které se zúčastnilo 27 cvičitelů z Blatné, Milevska, Volyně, Příbrami, Volenice, Březové Hory a Písku. Na listopad byl také svolán sjezd náčelnictva, vzdělatelů a předsedů sportovních oddílů z jednot župy Jeronýmovy. Přítomní byli informováni o přípravách na XII. všesokolský slet v Praze v roce 1994 a byli navrženi vedoucí nácviku pro většinu sletových skladeb. Poslední akcí odboru všestrannosti v roce 1992 byl přebor župy v plavání, který pořádal Sokol v Příbrami a zúčastnilo se ho celkem 158 závodníků. Oddělení rodičů s dětmi, předškoláci a mladší žákyně pořádaly mikulášskou besídku s nadílkou a na jaře pak dětský karneval. Činnost odboru všestrannosti byla velmi pestrá a bohatá, ale byla to i práce náročná na řízení a na finanční prostředky, která mohla být organizována díky sponzorům.²¹⁴

²¹³ *Ročenka sokolské župy Jeronýmovy*. Písek. 1993. s. 8, 29.

²¹⁴ *Ročenka sokolské župy Jeronýmovy*. Písek. 1993. s. 10, 30.

V roce 1993 byla věnována trvalá pozornost údržbě sokolského majetku. Cílem v tomto roce byla oprava střechy sokolovny, která byla v havarijním stavu a i při výrazném nedostatku finančních prostředků byla provedena. Práce byla provedena během letních školních prázdnin, takže provoz sokolovny nebyl narušen. Na tuto opravu byla přidělena z ČOS dotace ve výši 505 tis. Kč. Částku 70 tis. Kč uhradila jednota ze svých prostředků a na zbývajících 400 tis. Kč byla poskytnuta bezúročná půjčka prostřednictvím Městského úřadu v Písku. V rámci župy byly pořádány sportovní akce v šermu, stolním tenise, házené, odbíjené, košíkové a malé kopané, většinou iniciované oddíly jednotlivých sportů a obsazovali velmi dobrých výsledků.²¹⁵

Mimo pravidelných cvičení uspořádal odbor všestrannosti např. 18ti denní stanový tábor pro 50 dětí ve Varvažově, týdenní lyžařský kurz v Krkonoších pro 55 účastníků, dva půldenní semináře cvičitelů na Šumavě za účasti 35 cvičitelů, v zimě a v létě po třech jednodenních zájezdů na Šumavu a do Alp, mikulášskou besídky a dětské karnevaly, pyžamový bál nebo pravidelně každý pátek v zimních měsících hodinu plavání pro žactvo. Z pověření ČOS uspořádal odbor celostátní přebor ČOS sokolské všestrannosti dorostu a členstva dne 5. a 6. června 1993. Na jeho organizaci se podíleli téměř všichni cvičitelé odboru.

V tomto roce slavilo město Písek 750. výročí od svého založení. K oslavám přispěly i oddíly Sokola sportovními akcemi. Cvičitelka Irena Cendelínová prošla dobře konkurzem ČOS a byla zařazena do 50ti členné výpravy cvičenců, kteří se zúčastnili v červnu 1993 XVIII. sletu Americké obce sokolské v Chicagu. Nejen, že cvičila všechna společná vystoupení s kužely, skladbu pro starší cvičence a skladbu AOS, ale zúčastnila se i závodu ve sportovní gymnastice a obsadila druhé místo ve své kategorii. Všechna oddělení odboru všestrannosti zahájila v září nácvič sletových skladeb. Cvičitelka Martina Strnadová za pomoci cvičitelek z oddělení rodičů a dětí sestavila cvičení pro rodiče a děti pro župní slet v Písku.

Největším úspěchem v historii oddílu šermu píseckého Sokola bylo 18. místo Zlaty Zezulové v kategorii kadetky na mistrovství světa v americkém Denveru. Ke konci roku 1993 měla župa celkem 3 657 členů včetně žactva a dorostu, z toho v písecké jednotě jich bylo tradičně nejvíc z celé župy a to 1 385 členů a samotný odbor všestrannosti jich měl 666.²¹⁶

I v roce 1994 byla sokolovna každá den zaplněna odborem všestrannosti od 16 do 21 hodin. V dopoledních hodinách se pronajímala školám a Městské policii. Několik hodin zde měli i sportovní oddíly, které ale trénovali ve velké většině ve sportovní a nafukovací hale.

²¹⁵ *Ročenka sokolské župy Jeronýmovy*. Písek. 1994. s. 10, 24.

²¹⁶ *Ročenka sokolské župy Jeronýmovy*. Písek. 1994. s. 24, 29.

Protože členské a oddílové příspěvky, nájemné a dotace z ČOS nestačili krýt náklady, byli požádáni někteří píseční podnikatelé o podporu.

I když nácvik sletových skladeb byl prvořadý úkol roku, věnovali se cvičenci i další činnosti. V lednu se zúčastnili župního přeboru ve volejbale v Milevsku, kde družstva mužů i žen obsadila druhá místa. Dále v lednu a únoru se uskutečnili lyžařské zájezdy na Šumavu. Pět závodníků se zúčastnilo Mistrovství ČOS v běžích na lyžích na Zadově. V březnu jednota uspořádala pro své cvičence v Krkonoších osmidenní lyžařský kurs, kterého se zúčastnilo 56 žáků, žákyň a dorostu.²¹⁷

Nejlepší závodníci župy se zúčastnili oblastního přeboru ve sportovní gymnastice v Plzni. Z Písku jeli dvě starší žákyně, dva starší žáci, pět dorostenek a jedna žena a dva muži. Nejlépe se umístil na 1. místě starší žák Röhrich. Už v dubnu byly předvedeny části sletových skladeb na slavnostní akademii, kde vystoupil asi 300 cvičenců. Protože župní slet se konal v Písku, měla jednota velký podíl na přípravách a organizaci samotného sletu. Do práce se zapojilo mnoho cvičitelů i členů sportovních oddílů. Z písecké jednoty cvičilo na župním sletu 16 předškoláků, 36 mladších žákyň, 30 žáků, 36 starších žákyň, 22 dorostenek a žen, 13 žen Karneval, 17 žen ve skladbě Věrná garda, 9 mužů a 40 párů rodičů a dětí. Dne 28. května byl Sokolem v Písku pořádán na hřišti Šobrovy školy župní přebor v atletice. Z celkových 106 účastníků bylo 33 závodníků z písecké jednoty. Nejlépe se umístila starší žákyně Iva Kolaříková na 1. místě.

V roce 1994 měla sokolská jednota celkem 1 407 členů a z toho odbor všestrannosti měl 691 členů. Vyvrcholením činnosti Sokola bylo uspořádání župních sletů a XII. všesokolského sletu – největšího svátku Sokolů. Proto hlavní náplní cvičebních hodil deseti sokolských jednot byl nácvik sletových skladeb. V mnoha jednotách se konaly akademie, kde byly již sletové skladby předvedeny. Přípravovaný župní slet byl v pořadí už 23. v Jeronýmově župě. Vůbec první slet se konal v Písku v roce 1896, ale to byl ještě slet župy Žižkovy.

Městský úřad v Písku navrhl sletovému výboru župy spojit písecké Městské slavnosti se župním sletem. Pro konání byl určen datum 12. června 1994. Největší tíha na přípravě sletu byla na Sokolu. Před začátkem této velké události se u sokolovny seřadil a městem poté prošel sokolský sletový průvod. V čele průvodu bylo šest jezdců na koních, dva vyzdobené kočáry taženými koňmi, na kterých se vezl starosta župy Jeronýmovy bratr Ing. Janda, náčelnice, náčelník a zástupci cvičenců. Následoval útvar bratrů a sester v historických i moderních slavnostních krojích a cvičenci s historickými vlajkami sokolských jednot. Dále pak útvar cvičenek skladby Věrná garda a skladby dorostenek a žen. Do pochodu hrála vojenská hudba

²¹⁷ *Ročenka sokolské župy Jeronýmovy*. Písek. 1995. s. 36.

z Tábora, která průvod uzavírala. Po sletovém defilé začal vlastní sletový program, jehož všechny skladby sklidily zasloužený potlesk zaplněné tribuny. Nástupem vlajkové čety, sejmutím a odchodem vlajky spolu s útvarem žen a mužů bylo zakončeno úspěšné vystoupení Sokolů na XXIII. župním sletu v Písku.²¹⁸

Finále sletové soutěže všestrannosti – přeboru ČOS se zúčastnili nejlepší závodníci župy. Konalo se 25. a 26. června ve Vinohradské sokolovně v Praze. Závodilo se ve sportovní gymnastice, atletice, šplhu a plavání. Velmi dobře se umístila v nejméně obsazené kategorii písecká Veronika Valentová na 2. místě a Josef Velát v kategorii mužů na 3. místě. Ve dnech 5. – 6. července se konal v Praze XII. všesokolský slet, první po dlouhých 46 letech. Už 3. července se sjelo do Prahy i 505 cvičenců z župy Jeronýmovy z toho 149 z písecké jednoty a byla ubytováni v ZŠ Pobělohorská nedaleko Strahova. Průvod byl očekáván s obavami, ale organizovaný s chutí a s touhou představit cvičence sletu veřejnosti, upozornit na existenci Sokola a poprvé v takovém počtu pocítit kontakt Sokola s okolím na vlastní kůži. Na tento slet přijeli i jako diváci sokolky a sokolové z celého světa, mezi kterými byl Sokol Detrit, Sokol Vídeň, americký, australský i bulharský Sokol. V obrovském průvodu, který vedl částí Prahy se prezentovala každá župa (*viz příloha č. 31*). Dění s přesunulo na Strahov, kde se odehrála všechna vystoupení a cvičení. Všichni si odvezli nezapomenutelné zážitky jak z průvodu z Prahou tak ze cvičení na Strahově. Letního tábora v červenci ve Varvažově, jehož vedoucím byl Ing. Václav Račan se zúčastnilo 50 členů. V letních měsících byly uspořádány dva turistické zájezdy do Alp.

I v roce 1994 se pokračovalo s konstrukcí sokolovny. Přes letní prázdniny byl stržen strop, protože hrozilo jeho zřícení a vybudován nový. Současně byl vymalován celý prostor sálu, přísálí i šaten. Na úklidu se podílelo 39 cvičitelů a šest rodičů dětí. Do dalších let zbývalo ještě výměna oken a oprava fasády. Ve dnech 7. – 9. října se ve Volyni uskutečnil první seminář cvičitelů župy Jeronýmovy. Zúčastnilo se ho 44 cvičitelů z Písku, Milevska, Příbrami a Volyně. Jako lektoři přijeli z FTVS z Prahy Mirek Zítka, Miroslav Vilímek a Ivana Harapátová, kteří připravili na sobotu připravili program v tělocvičně. Večer byla noční hra vedená náčelníkem bratrem Chrastinou. Nedělní dopoledne bylo zaměřeno na obyt v přírodě. Cvičitelé Sokola Písek vedli turistický výlet po okolí Volyně spojený s různými soutěžemi.

Na 15. října byl do sokolovny v Písku svolán sjezd župních náčelníků a náčelnic. Náčelník bratr Chrastina vedl ukázkou cvičební hodiny vydané náčelnictvem ČOS. Náčelnicí sestrou Vendelínovou byly předány informace o akcích pořádaných župou v následujícím roce.

²¹⁸ *Ročenka sokolské župy Jeronýmovy*. Písek. 1995. s. 10, 37.

Přebor župy v malé kopané „O putovní pohár župy Jeronýmovy“ se uskutečnil 26. listopadu v Písku. Zúčastnilo se ho 11 družstev a vítězem tohoto prvního ročníku se stal Sokol Milín.

V prosinci byla se sportovní hale další tělocvičná akademie, na které cvičilo asi 300 cvičenců všech žákovských oddělení a dorostenek. Župního přeboru v plavání v Příbrami se zúčastnilo 41 závodníků z Písku. Prvá místa obsadila mladší žákyně Jiroutová, starší žákyně Eva Novotná, dorostenka Valášková a mladší žák Křiváček. Oddělení rodičů a dětí, mladších žákyň a předškoláků uspořádala v tomto roce pro své cvičence karnevaly, mikulášské besídky, pyžamový bál a vycházky.²¹⁹

Celkově v roce 1995 měla jednota píseckého Sokola 1 339 členů a odbor všestrannosti 616. Uskutečnila další pravidelné podniky, mezi které patřil týdenní lyžařský kurz pro žactvo v Krkonoších (*viz příloha č. 32*), letní stanový tábor ve Varvažově, pořádání přeboru župy v atletice, akademie ve sportovní hale k výročí otevření sokolovny, na které se představilo 333 cvičenců z písecké jednoty. V březnu se v Písku ve sportovní hale a v sokolovně konal župní přebor ve sportovní gymnastice. Zúčastnilo se ho 122 závodníků ze Sokola Milevsko, Blatná, Písek, Příbram a Volyně. Současně s tímto přeborem se konal i župní přebor ve šplhu. Dne 24. dubna bylo v Písku školení ekonomů ze sokolských jednot, které vedl Ing. František Franěk. Sokolské vystoupení v Plzni, které se konalo dne 7. května v rámci oslav osvobození města Plzně americkou armádou, se zúčastnilo z župy Jeronýmovy celkem 69 cvičenců, z nichž 10 bylo z Písku společně s ostatními cvičili ve skladbě „Karneval“. Pro velký počet přihlášených cvičenců ze všech žup bylo ČOS nuceno upravit počty cvičenců, a tak se na všechny nedostalo.

Sokol Písek uspořádal dne 13. května župní přebor v triatlonu. Zúčastnilo se ho celkem 47 závodníků a závodnic. Přesto, že bylo velmi nepříznivé počasí a celý den nepřetržitě pršelo a byla zima, dokončilo závod 17 mužů a 7 žen. O 14 dní později byl v Písku uspořádán župní přebor odborů všestrannosti v atletice a zúčastnilo se ho 145 závodníků ze Sokola Milevsko, Písek, Blatná, Příbram, Březové Hory, Volenice, Chrašnice a Volyně. Nejlepší závodníci z kategorie staršího žactva, dorostu, mužů a žen ze župních přeborů ve sportovní gymnastice, šplhu, plavání a atletice, mezi kterými byli i cvičenci z písecké jednoty, postoupili do finále soutěže všestrannosti, které proběhlo ve dnech 10. a 11. června v Praze. Na Městských slavnostech, které se každoročně v Písku v polovině června pořádají na oslavu založení města vystoupili mladší žáci a žákyně, starší žákyně a dorostenky. Den 14. září se sešli náčelníci a náčelnice ze jednot a vedoucích cvičitelských sborů, aby projednali plán činnosti na cvičební rok 1995/1996. Na programu byla též praktická ukázky cvičební hodiny dle popisu a hudebního doprovodu z náčelnictva ČOS.

²¹⁹ *Ročenka sokolské župy Jeronýmovy*. Písek. 1995. s. 8, 38.

Během léta pokračovala rekonstrukce sokolovny. V minulých dvou letech byla zrekonstruována střecha sokolovny, stržen a obnoven strop velkého sálu, který byl poté společně s přísálím a šatnami vymalován. Dále byla provedena i výměna oken. Tím byla celková rekonstrukce ukončena. Všechny práce byly prováděny vždy v letních měsících, aby nedošlo k přerušení pravidelné cvičitelské činnosti odboru všestrannosti a na úklidu se podíleli cvičitelé a cvičitelky. Župní přebor odborů všestrannosti v plavání byl v Písku 2. prosince. Zúčastnilo se ho 133 závodníků.²²⁰

V roce 1996 měl Sokol Písek 1 452 členů a z toho odbor všestrannosti 630. Z tohoto počtu bylo 53 aktivních cvičitelů a cvičitelek, 375 žáků a žákyň, 24 dorostenců a dorostenek a 231 mužů a žen. Kromě pravidelné sportovní činnosti bylo cílem v roce 1996 provést výstavbu nové sportovní haly na místě provizorní přetlakové, která byla již v havarijním stavu. Po provedení výběrového řízení došlo k samotné výstavbě, která byla započata v červenci. V březnu uspořádal odbor všestrannosti tradiční lyžařský kurz, tentokrát v Jizerských horách, kterého se pod vedením šesti zkušených cvičitelů zúčastnilo 48 dětí. Vedoucím kurzu byl opět Ing. Zdeněk Janda, který tyto kurzy pořádá již od roku 1974. V červenci se konal stanový tábor pro 40 dětí stanový tábor ve Varvažově. Sedm cvičitelů a čtyři praktikanti zajišťovali nejen program tábora, ale také sami vařili za pomoci všech účastníků. I přes značně nepříznivé počasí, kdy jen jeden den nepršelo se tábor všem líbil.

Již v listopadu byla stavba haly dokončena. Konkrétně se jednalo o obloukovou halu typu IK 25 ocelové konstrukce postavené na betonových pásech opláštěné hliníkovým profilovaným plechem. Hala měla rozměry 44x27x10,5 m a k její kolaudaci došlo 10. prosince, čímž byla uvedena v provoz. Náklady na halu činily 3 242 tis. Kč a byly hrazeny bezúročnou půjčkou od Městského Úřadu Písek ve výši 2 500 tis. Kč. Její zaplacení bylo postupně hrazeno z ročních dotací poskytovaných jednotou MÚ Písek. Kromě této půjčky obdržela jednota od MÚ ještě 300 tis. Kč, z ČOS 350 tis. Kč a zbylých 92 tis. Kč bylo uhrazeno z provozních prostředků Sokola Písek. V prosinci byla opět ve sportovní hale akademie, kde cvičily všechny děti, které chodily pravidelně do cvičení. Na závěr programu se představily dorostenky s tanečním vystoupením. Všech jedenáct vystoupení odměňovalo přeplněné hlediště hlasitým potleskem. Konec roku byl tradičně zakončen mikulášskou besídkou a karnevalem pro děti. Během roku se uskutečnily každoroční podniky ať už v župním nebo mezižupním rozsahu. Byly to přebory např.: v triatlonu, atletice, přespolním běhu nebo všestrannosti.²²¹

²²⁰ *Ročenka sokolské župy Jeronýmovy*. Písek. 1996. s. 8, 44.

²²¹ *Ročenka sokolské župy Jeronýmovy*. Písek. 1997. s. 22, 23.

Celá sokolská jednota měla včetně všech přidružených sportovních oddílů v roce 1997 celkem 1 334 členů, z toho tradičně nejvíce 632 jich bylo z odboru všestrannosti. V tomto roce bylo uskutečněno finální dokončení výstavby haly a to jejím zateplením. Jednalo se o vnější zakrytí opláštěné haly tepelnou izolací a profilovaným hliníkovým plechem. V lednu byli píseckí pořadatelé 2. části školy pro cvičitele a pomahatele, kterého se zúčastnilo 38 budoucích cvičitelů. V únoru o jarních prázdninách bylo žactvo a dorost v počtu 48 dětí a 7 cvičitelů na lyžařském kurzu v Jizerských horách. Celý týden se věnovali sjezdovému a běžkovému lyžování. Z pověření ČOS byl uspořádán dne 8. března oblastní sraz cvičitelek mladších a starších zákyň a cvičitelů mužských složek. Všichni účastníci obstáli při zkouškách a obdrželi dle věku průkaz cvičitele nebo pomahatele. Za ČOS přijeli do Písku sestra Šárka Příbylová, bratr Jiří Toncar, Josef Příbyl a Libor Janda.

V dubnu byl opět v Písku pořádán župní přebor ve sportovním gymnastice a šplhu, jehož se zúčastnilo 51 píseckých závodníků a závodnic. Na přeboru ČOS ve všestrannosti ve dnech 14. a 15. června v Praze reprezentovalo župu Jeronýmovu devět závodníků, z toho osm bylo z písecké jednoty. Přebor se skládal ze sportovní gymnastiky, šplhu, plavání a atletiky. Župního přeboru v triatlonu pro dorost, ženy a muže se zúčastnilo celkem 30 závodníků a zářijového župního přeboru v přespolním běhu se zúčastnilo 26 členů. Celkem sedm cvičitelů uskutečnilo ve dnech 12. – 14. září turistický zájezd do Novohradských hor. Poprvé v Písku se ve spolupráci s píseckou sokolskou jednotou, městem Písek a ČSTV podnik Běh Terryho Foxe v počtu 648 běžců.

Zateplením došlo k výraznému snížení tepelných ztrát, což se promítlo ve finančních nákladech na provoz haly. Montáž zateplení provedla odborná firma v termínu od 3. listopadu do 12. prosince 1997. Celkové náklady byly 1 355 tis. Kč, ze státních prostředků přidělených ČOS bylo uhrazeno 1 200 tis. Kč a zbylých 1 550 tis. Kč bylo zapláceno z provozních prostředků jednoty. Na závěr roku uspořádalo oddělení mladších žáků a zákyň výlet vlakem do Heřmaně, odkud se šlo pěšky do Putimi. Vedoucí dětem po cestě připravili různé zábavné hry a poté, co došli do Putimi, jeli vlakem zpět do Písku.²²²

Všestrannost měla v roce 1998 652 členů z celkového počtu 1 0404 členů jednoty. V lednu se zúčastnila tři družstva přeboru ČOS v Malém Eurotýmu v Praze. Mladší žáci a zákyň i starší zákyň obsadily první místa ve svých kategoriích. Dorostenky a ženy byly třetí. Dne 28. ledna ke stému výročí založení Jeronýmovy župy uspořádal odbor všestrannosti ve sportovní hale župní akademii. Cvičilo na čtyři stovky cvičenců ze sedmi jednot župy

²²² *Ročenka sokolské župy Jeronýmovy*. Písek. 1998. s. 27.

Jeronýmovy. Většina cvičenců však byla z píseckého odboru. Celé akademii přihlíželo přibližně 500 diváků.

O jarních školních prázdninách byl opět uspořádán v Jizerských horách lyžařský kurz pod vedením Ing. Zdeňka Jandy a zúčastnilo se ho 54 členů. V dubnu a červnu se uskutečnil župní přebor ve sportovní gymnastice a přebor v atletice. Letní tábor se konal tradičně v červenci a hlavním vedoucím byl Jan Knettig. V září zemřel ve věku 72 let bratr Otakar Paroutka, který byl dlouholetým cvičitelem a činovníkem písecké jednoty. Zasloužil se o shromáždění historických materiálů nejen o jednotě, ale i župě. Byl spoluautorem Almanachu Jeronýmovy župy, který byl vydán v roce 1998 u příležitosti stého výročí založení župy. Na zářijovém Běhu Terryho Foxe se za účasti 645 lidí vybralo ve prospěch výzkumu rakoviny 28 816 Kč. Dále se uskutečnil župní přebor v přespolním běhu a v plavání.

V prosinci byla slavnostní akademie ke 130. výročí založení Sokola v Písku, na které vystoupilo nejen 320 cvičenců z odboru všestrannosti, ale i sportovní oddíly košíkové, šermu, stolního tenisu, volejbalu a sportovní gymnastiky. Zcela zaplněné hlediště haly odměňovalo cvičence a sportovce bujarým potleskem.²²³

V roce 1999 bylo členů Sokola celkem 1 577 a značná část 728 bylo z odboru všestrannosti. Počátkem ledna proběhla druhá část školy pro cvičitele a pomahatele. Této druhé části se zúčastnilo 25 cvičitelů, kteří školu úspěšně dokončili. Tento rok byl jiný než roky předchozím, jelikož začínaly přípravy na nastávající XIII. všesokolský slet. Bylo třeba ustavit co nejdříve sletový výbor a hlavně župní vedoucí sletových skladeb. To vše se podařilo a 26. ledna se sešel sletový výbor a župní vedoucí skladeb na první jednání. Byl určen den a místo župního sletu v roce 2000. Po tradičním lyžařském kurzu se v dubnu konal župní přebor ve sportovní gymnastice a šplhu a v květnu celostátní soutěž župních smíšených družstev ve všestrannosti.

V květnu pořádala župa a Sokol Písek soutěž mladšího žactva smíšených družstev. Závodilo se ve stejných disciplínách jako na přeboru ČOS staršího žactva a zúčastnilo se celkem devět žup. Z každé župy mohlo startovat jedno družstvo a pořádající župa mohla zařadit jedno družstvo navíc. Velmi dobře se umístili závodníci župy Jeronýmovy a Sokola Písek. V červnu se konal v Tyršově domě přebor ČOS ve všestrannosti. Župu Jeronýmovu reprezentovalo deset závodníků, letos s velkým úspěchem a získali celkem pět medailí. Z pověření odboru sportu pořádal Sokol v Písku den 12. června I. kolo přeboru ČOS ve volejbale smíšených družstev za účasti župy Husovy a o 14 dní později kolo II. O prázdninách byl konán stanový tábor tentokrát v Jickovicích. V září byl píseckou jednotou a městem Písek

²²³ *Ročenka sokolské župy Jeronýmovy*. Písek. 1999. s. 44.

organizován „Den pro zdraví“ pro písecké základní a střední školy a ve stejný den pak Běh Terryho Foxe. V říjnu se konal župní přebor v přespolním běhu v lese „Amerika“ v Písku. Zúčastnilo se 80 závodníků ze Sokola Písek, Příbram, Březové Hory a Jince. Součástí běhu byla řada překážek – hod kriketovým míčkem na cíl, šplh na laně, skákání v pytli, provazový žebřík, prolézání kroužků a překonání údolí po dvou lanech. Jeden okruh byl dlouhý 950 m s převýšením 55 m. Mladší žactvo běželo jeden, starší žactvo dva a dorost tří okruhy. Z odboru všestrannosti se zúčastnilo 40 závodníků, kterým se podařilo získat 11 medailí. Závěr roku byl zakončen listopadovým přeborem v plavání.

Činnost Sokola v Písku lze za rok 1999 hodnotit jako rok s dobrými sportovními výsledky a to jak v soutěži družstev, tak i v jednotlivcích. V oddílech basketbalu, házené, kanoistiky, kuželek, šachů, šermu a volejbalu bylo dosaženo ligových umístění. Výborné výsledky měl i odbor všestrannosti v přeborech ČOS. Členové Sokola Písek využívali ke sportovní činnosti sportovní areál, který tvoří budova sokolovny postavená v roce 1896, sportovní hala uvedená do provozu v roce 1971, loděnice z roku 1967, oblouková hala postavená v roce 1996, venkovní hřiště pro volejbal a atletiku. V této době nestačila kapacita areálu pokrýt potřebu tréninků všech sportovních oddílů v odpoledních a večerních hodinách, a tak některá družstva trénovala v tělocvičnách píseckých škol. Celková hodnota sportovního areálu bez pozemků byla 76 840 tis. Kč a takto rozsáhlý majetek bylo nutno trvale opravovat a udržovat, takže na opravy bylo v tomto roce vynaloženo 414 tis. Kč.²²⁴

Sokol měl 1 607 členů z toho všestrannost 601. Kromě pravidelné činnosti bylo cílem jednoty v roce 2000 zúčastnit se XXIV. sletu župy Jeronýmovy v Písku a XIII. všesokolského sletu v Praze. Úkolem bylo nacvičit sletové skladby na oba slety, a proto i v tomto směru je nutné ocenit činnost jednoty. O jarních prázdninách se zúčastnilo 43 dětí od věku 9 do 18 let společně se šesti vedoucími lyžařského kurzu. V dubnu byla ve sportovní hale uspořádána tělovýchovná akademie (*viz příloha č. 33*), na které byly kromě ukázek cvičebních hodin předvedeny i části sletových skladeb. Ve dnech 20. a 21. května byl Písek pověřením ČOS pořadatelem přeboru ČOS mladšího žactva družstev a zúčastnilo se ho 11 družstev z devíti žup.

Písečtí závodníci postoupili ze župních závodů do přeboru ČOS ve všestrannosti, který se v červnu konal v Praze. Dne 10. června se konal v Písku XXIV. župní slet. Průvod se seřadil v Palackého sadech a přes pěší zónu pokračoval, kamenný most až na stadion Dukla (*viz příloha č. 34*). Na vojenskou hudbu nastoupili všichni cvičenci na cvičební plochu hřiště. Na župním sletu v Písku cvičilo 218 cvičenců z písecké jednoty. Všichni mimo předškoláků a rodičů a dětí se zúčastnili i sletu v Praze, který proběhl ve dnech 1. a 2. července v Praze na

²²⁴ Ročenka sokolské župy Jeronýmovy. Písek. 2000. s. 6, 28.

Strahově, na trávníku fotbalového stadionu Evžena Rošického. O letních prázdninách se kromě sletu uskutečnily každoroční stanový tábor v Jickovicích a dva turistické zájezdy do rakouských Alp. V září pořádala jednota Běh Terryho Foxe, kterého se zúčastnilo 511 běžců a na boj proti rakovině se vybralo 33 516 Kč. V prosinci byla ve sportovní hale druhá tělovýchovná akademie, na které vystoupilo cca 300 cvičenců ze všech žakovských a dorosteneckých oddělení. Cvičitelé se zúčastňovali i dalších akcí. Ve sletovém roce k nim patřily hlavně nacvičené srazy jednotlivých sletových skladeb a práce ve sletové výboru župy.²²⁵

V roce 2001 měl Sokol Písek 1664 členů, kteří sportovali v odboru všestrannosti a sportovních oddílech atletiky, basketbalu, házené, kanoistiky, karate, kulturistiky, kuželek, sportovní gymnastiky, stolního tenisu, šechu, šermu a volejbalu. Samotný odbor všestrannosti měl 693 členů. Dne 28. ledna se zúčastnila tři družstva přeboru ČOS Eurotým – junior župního přeboru Praze. Družstvo mix do 16 let se umístilo na 1. místě. Družstva mladších žáků a starších žáků se 24. února zúčastnila přehlídky pódiových skladeb v Tyršově domě v Praze. Ve dnech 3. – 10. března bylo 49 dětí na lyžařském kursu v Jizerských horách. O výcvik, program ve volném čase, ale i o vaření pro všechny se staralo šest vedoucích. Župního přeboru ve sportovní gymnastice a šplhu, kterým byl 21. dubna pořadatelem písecký Sokol se zúčastnilo celkem 118 závodníků, z toho 67 z Písku. Sokol Písek získal v gymnastice v devíti kategoriích pět prvních, čtyři druhá a sedm třetích míst a ve šplhu celkem 17 medailí.

Dne 5. května byl pořádán Písek oblastní přebor družstev mladšího a staršího žactva ve všestrannosti. Tento měsíc se také uskutečnil závod v triatlonu pod názvem „Žitavský triatlon“, který se pořádá již řadu let. Ve dnech 15. – 17. června se v Praze uskutečnil „Sokolgym“, kterého se z odboru všestrannosti zúčastnilo 21 žáků a žákyň na přehlídce hromadných skladeb. O prázdninách byl pořádán pod vedením Jana Knettiga ve dnech 5. – 21. července stanový tábor v Jickovicích a pod vedením bratra Jandy se 37 účastníků vypravilo na jednodenní a 18 na dvoudenní turistický zájezd do rakouských Alp. V letních měsících byla provedena v sokolovně a hale rekonstrukce topení z parního systému na teplovodní v celkové hodnotě cca 4 000 tis. Kč. Z toho jednota obdržela dotaci z ČOS 2 700 tis. Kč. Do budoucna zbývalo ještě dokončit rekonstrukci topení v obloukové hale.²²⁶

V úterý 18. září byl uskutečněn již 5. ročník Běhu Terryho Foxe s účastí 511 běžců a na výzkum rakoviny bylo odesláno 33 511 Kč. Župního přeboru v přespolním běhu v Milevsku dne 6. října se zúčastnilo 155 závodníků z toho necelá polovina byla z Písku a získali 21

²²⁵ *Ročenka sokolské župy Jeronýmovy*. Písek. 2001. s. 6, 40.

²²⁶ *Ročenka sokolské župy Jeronýmovy*. Písek. 2002. s. 35.

medailí. Na podzim byl pořádán tradiční turnaj v sálové kopané – Monofil Pepíčka Valenty. Ve středu 12. prosince byla ve sportovní hale Tělovýchovná akademie, kde před přeplněným hledištěm cvičilo přibližně 250 cvičenců. Vystoupila na ni kromě o mužů a žen všechna oddělení a byly předvedeny i pódiové skladby připravené pro soutěž Eurotým. V zimních měsících byl každý pátek plavecký výcvik žactva jak pro plavce tak i pro neplavce a každý rok se podařilo bratru Jandovi naučit plavat několik neplavců.²²⁷

Jednota měla v roce 2002 v odboru všestrannosti 752 členů a celkem 1 747. V lednu se zúčastnila dvě družstva přeboru ČOS v Eurotýmu a zákyňe pod vedením Ireny Cendelínové a Kamily Zahradkové se umístily na 1. místě. Stejně dobře zacvičilo družstvo žáků a žákyň v kategorii mix do 16 let a přivezlo také pohár za 1. místo (*viz příloha č. 35*). V březnu jelo 40 žáků, žákyň, dorostu a šest vedoucích na týdenní výcvikový kurz do Jizerských hor. I v tomto roce byli píseční pořadatelé župního přeboru ve sportovní gymnastice, kterého se zúčastnilo celkem 132 závodníků. Sokol Písek získal díky svým 58 zástupců pět prvních, čtyři druhá a pět třetích míst. Ve stejný den se konal i župní přebor ve šplhu, kde získali osm prvních, šest druhých a pět třetích míst.

V květnu byli také pořadatelé přeboru v atletice. Dne 8. května se konala v Příbrami akademii ke 140 založení Sokola Příbram. Z odboru všestrannosti vystoupily mladší zákyňe s pódiovou skladbou a starší žactvo spolu se žactvem z Příbrami provedlo skoky na trampolíně. Součástí oslav byl i přebor ČOS ve šplhu, kde soutěžili nejlepší závodníci z Velkých cen. Pod záštitou ČOV se také konala první světová repríza šplhu na 14 m laně bez přírazu. Tato opravdu náročná disciplína se konala pouze jedenkrát a to v roce 1896, při prvních novodobých olympijských hrách. Stanislav Trávníček a Jiří Ševčík borci píseckého Sokola, se tohoto šplhu také zúčastnili a vyšplhali (*viz příloha č. 36*). Ve dnech 25. a 26. května byl Písek pověřen náčelnictvím ČOS k uspořádání přeboru ČOS smíšených družstev mladšího žactva ve všestrannosti. Každá župa mohla vyslat jedno družstvo z každé kategorie. Sokol Písek jako pořadatel mohl navíc zařadit dvě družstva navíc a díky tomu se obě družstva župy Jeronýmovy umístila na prvním místě a družstvo Sokola Písek na místě druhém.²²⁸

Celý měsíc bylo 13 vybraných žáků a žákyň Sokola Písek s vedoucími Stanislavem Trávníčkem a Lenkou Žákovou na mezinárodním letním táboře v německém městečku Hinsbeck. Sjelo se tam 225 dětí z 12 zemí Evropy. Skupina dobře reprezentovala naši republiku. Skoro při všech soutěžích a závodech byli na stupních vítězů. Pobyt na tomto táboře byl písecké jednotě nabídnut náčelnictvím ČOS z důvodů dobrých výsledků na přeborech ČOS

²²⁷ *Ročenka sokolské župy Jeronýmovy*. Písek, 2002, s. 38.

²²⁸ *Ročenka sokolské župy Jeronýmovy*. Písek, 2003, s. 10.

i v minulých letech. Během prázdnin se uskutečnily tradiční turistické zájezdy do rakouských Alp, v září Běh Terryho Foxe, v říjnu župní přebor v přespolním běhu, župní celoroční soutěž ve všestrannosti nebo Velká cena ve šplhu „Písecký šplhavec“.

V srpnu došlo vlivem povodní ke značnému poškození loděnice. Část nákladů zaplacených organizacím, které prováděly odstranění škod činily 154 354 Kč a byly uhrazeny z prostředků JčKV a od pojišťovny Generali. Členové oddílu kanoistiky odpracovali na odstraňování škod v objektu loděnice 891 hodin. Ke konci roku byla uspořádána tělovýchovná akademie ke 140. výročí založení Sokola. Před naplněným hledištěm cvičila všechna žákovská oddělení a oddělení aerobiku odboru všestrannosti cvičilo 250 cvičenců. V roce 2002 byla provedena III. etapa rekonstrukce topení v obloukové hale v hodnotě 519 195 Kč. Došlo také k přístavbě nářadovny se zastřešením schodiště sportovní haly a ve sportovní hale bylo provedeno nové osvětlení v hodnotě 206 901 Kč. Náklady na provedené stavby činily 1 057 878 Kč a na obě stavební akce bylo obdrženo od ČOS 700 tis. Kč.²²⁹

Dne 11. prosince 2002 se konala schůze starostů, náčelníků a náčelnic, vzdělatelů a vedoucích sportovních oddílů tělocvičných jednot župy. Starosta župy Ing. Zdeněk Janda (*viz příloha č. 35*) seznámil přítomné s reorganizací Jeronýmovy župy od 1. ledna 2003 vyvolané regionálním uspořádáním ČR. Do Jungmannovy župy přešly TJ Sokol Jince, Březové Hory, Březnice, Chrašnice, Příbram a Milín. Do nově vzniklé župy Blanické přešly TJ Sokol Sedlčany, Krásná Hora a Kosova Hora. Z důvodů dlouholeté nečinnosti a neplnění základních povinností ČOS byly TJ Sokol Hvozdany, Lnáře a Protivín zrušeny. Jeronýmovy župy s jednotami z Jihočeského kraje byla zatím zachována.

Sokol měl v roce 2003 celkem 1 571 členů a všestrannost 656. Od tohoto roku se změnila příspěvkové známky. Členové Sokola Písek využívali ke sportování sokolovnu, sportovní a obloukovou halu, loděnice, tři venkovní volejbalové kurty a atletické hřiště pro žactvo. Z nedostatku kapacity sportovišť využívali některé oddíly tělocvičny škol. Doposud byly ročně dvě známky za 25 Kč pro žactvo, dorost a důchodce a za 50 Kč pro členstvo. Od roku 2003 byla známka na rok jen jedna a to v hodnotě 70 Kč pro žactvo, dorost a důchodce a za 150 Kč pro členstvo. Ve dnech 25. a 26. byl v sokolovně na Balkáně v Praze na Žižkově přebor ČOS Eurotým – junior a z župy Jeronýmovy se zúčastnila čtyři družstva. Družstvo žákyň do 11 let obhájilo prvenství z minulého roku. V únoru jelo 40 žáků, žákyň a dorostu na týdenní lyžařský kurz do Jizerských hor. V Písku se konal 26. dubna 2003 přebor ve sportovní gymnastice a šplhu a o měsíc později přebor v atletice. Začátkem května se zúčastnili mladší žáci mezinárodního závodu ve sportovní gymnastice v německém Plitterdorfu. Po vedením

²²⁹ *Ročenka sokolské župy Jeronýmovy*. Písek. 2003. s. 5, 34.

Ing. Zdeňka Jandy, Lenky Žákové a Ing. Martina Jandy obsadili v kategorii I. druhé místo a v kategorii II. byli třetí. Velmi dobře si vedli žáci na přeboru ČOS ve všestrannosti mladšího žactva v Plzni. Taktéž v květnu se zúčastnilo družstvo starších žáků a žákyň pod vedením Ing. Heleny Smolové a Lenky Žákové vystoupení na „Setkání Sokolů 2003“ v Českých Budějovicích, kde spolu s družstvem Sokola Kremže předvedli skoky na trampolíně.²³⁰

Stanový tábor se uskutečnil opět v Jickovicích, ale tentokrát ho vedl bratr Vladimír Velát. Starosta města pozval v září na radnici nejlepší sportovce z Písku. Mezi ně patřili i žáci a žákyňe z odboru všestrannosti, kteří odbor a župu velmi dobře reprezentovali na přeboru ČOS Eurotýmu a ve všestrannosti. Odměnění byli v rytířském sále muzea krásným pamětním listem a věcnou cenou. Po ukončení zálesáckého závodu zdatnosti, který se v Písku konal v říjnu, byla vyhlášena celoroční soutěž ve všestrannosti, které se zúčastnilo celkem 265 závodníků a z toho 133 z Písku. Ve středu 10. prosince byla ve sportovní hale tělocvičná akademie, pořádaná ku příležitosti 105. výročí založení Jeronýmovy župy a 135. výročí založení Sokola v Písku. Vystoupilo na 300 cvičenců všech kategorií, převážně ze Sokola Písek. Jako hosté vystoupil taneční soubor Čtyřlístek ze Sokola Strakonice a starší žákyňe ze Sokola Milevsko. Tyto akademie jsou v Písku pořádány již 31 let, kdy byla vystavěna sportovní hala. V prosinci se mladší žáci zúčastnili Vánočního závodu ve sportovní gymnastice v Příbrami.²³¹

V roce 2004 měla tělocvičná jednota Sokol Písek 1 589 členů, kteří sportovali v počtu 656 členů v odboru všestrannosti a v dalších 13 oddílech. V lednu se zúčastnila dvě družstva přeboru ČOS Eurotým junior v Praze a v únoru byl uspořádán v Tanvaldu v Jizerských horách lyžařský kurz. Župního přeboru ve sportovní gymnastice se v dubnu zúčastnilo celkem 108 závodníků, z toho 68 bylo z Písku a současně se konal přebor v ve šplhu a písečtí závodníci získali 25 medailí. V květnu se zúčastnilo 64 závodníků župního přeboru v atletice ve Strakoncích a přeboru ČOS ve všestrannosti v Plzni. V rámci Městských slavností uspořádal odbor soutěž v atletice pro příchozí návštěvníky a vystoupení mladšího žactva a dorostenců v obloukové hale na trampolíně. V červnu se pořádal již 13. ročník triatlonového závodu „Zátavský triatlon“. V červenci se pořádal opět čtrnáctidenní tábor a také turistické zájezdy do Alp. Září patřilo, kromě začátku pravidelného cvičení po prázdninách, Běhu Terryho Foxe, které se konal tradičně v Palackého sadech. V říjnu písečtí zúčastnili župního přeboru ZZZ (závod hlídek), který již pořádala nová Jihočeská župa. Dne 27. listopadu jelo žactvo družstva do 11 let na malou oblast soutěže Eurotýmu do Příbrami. Družstvo postoupilo do velké oblasti, který se konala 12. prosince ve Vinohradské sokolovně v Praze. Žákyňe i žáci cvičili velice

²³⁰ *Ročenka sokolské župy Jeronýmovy*. Písek. 2003. s. 8.

²³¹ *Ročenka sokolské župy Jeronýmovy*. Písek. 2004. s. 43.

dobře a obsadili 1. místo a tím si zajistili postup do přeboru ČOS v následujícím roce. Dne 15. prosince byla ve sportovní hale tělovýchovná akademie, na které vystoupili všichni cvičenci ze žákovských a dorosteneckých oddělení. V průběhu programu byly předány medaile, diplomy a věcné ceny vítězům župní soutěže všestrannosti.

Od roku 2000 vešlo v platnost nové státoprávní uspořádání a vzniklo tak 14 regionálních celků, muselo se této skutečnosti přizpůsobit i ČOS. Sjezd odmítl čtyřstupňové řízení a ustavení krajských článků se stalo neuskutečnitelným řízením. ČOS hledalo řešení a byly ustaveny tzv. Krajské koordinační rady ČOS bez právní subjektivity. Tím v podstatě nebyly vytvořeny plně kompletní orgány oprávněné ke smluvnímu jednání s Krajskými zastupitelstvy a orgány. Hrozilo nebezpečí, že se tímto ČOS v krajích dostane mimo jejich partnerské organizace, což může mít za následek ztrátu možnosti dotací z krajů i fondů EU. Z těchto důvodů se jevilo nejlepším řešením ustavení krajských žup. Proto v Jihočeském kraji se všechny tři župy dohodly na ustavení sokolské župy Jihočeské od 1. ledna 2005. Dne 31. prosince 2004, po 106 letech, zanikla sokolská župa Jeronýmova.²³²

I další léta se odehrála v píseckém Sokole ve stejném sledu událostí a pořádaných podniků jako v letech předešlých. Konaly se přebory ČOS Eurotým –junior, tradiční lyžařský kurz uskutečňovaný nově na Božím Daru v Krušných horách, přebory ve sportovní gymnastice, šplhu, v zálesácké zdatnosti, ve všestrannosti. Tradičně byl uspořádán „Zátavský triatlon“, soutěž žactva v atletice, stanový tábor, turistické zájezdy do Alp, Běh Terryho Foxe, župní přebory ZZZ nebo přebor nové Jihočeské župy v plavání. A kalendářní rok byl vždy v prosinci zakončen tělovýchovnou akademií odboru všestrannosti.

Písecká sokolská jednota je největší jednotou sokolské župy Jihočeské a třetí největší podle počtu členů v celé České republice. Více než 50% členské základny tvoří mládež a tedy se jedná o mladou a dynamickou jednotu a její členové svými výkony šíří slávu Sokola nejen v Čechách, ale i na mezinárodních kolbištích.²³³

Bratr Zdeněk Janda i sestra Irena Cendelínová jsou dlouholetí cvičitelé píseckého odboru všestrannosti a aktivní funkcionáři jak v jednotě i v župě. Ing. Zdeněk Janda byl starostou župy Jeronýmovy od znovuoobnovení až do roku 2005. Oba byli členy krajské koordinační komise pro nově tvořenou župu a Janda byl na slučovací valné hromadě v Českých Budějovicích zvolen místostarostou sokolské župy Jihočeské. Irena Cendelínová je členkou ústředního cvičitelského sboru mladších žákyň a Zdeněk Janda je členem sportovní komise MÚ v Písku.

²³² *Ročenka sokolské župy Jeronýmovy*. Písek. 2005. s. 5, 12.

²³³ *Ročenka sokolské župy Jihočeské*. Písek. 2006. s. 22, 27.

8. Závěr

Tato bakalářská práce se pokouší zmapovat průběh událostí a samotný vývoj historie Sokola v Písku od jeho založení až do současnosti, přesněji do roku 2008.

Při výběru tématu práce sehrál významnou roli fakt, že sám jsem byl aktivním členem Sokola a Sokol v Písku jsem navštěvoval od svých šesti let. V Písku jsem se narodil a žiji zde i v současnosti, a proto mě myšlenka hlubšího zpracování historie Sokola v Písku velmi zaujala.

Sokol byl v Písku založen na popud příbramského Sokola, který při výletu přes Písek v červenci 1867 občany města zaujal natolik, že se písečtí rozhodli si Sokol také založit. Stalo se tak 12. července 1868 a od 15. října se začalo cvičit. Do čela si Sokolové zvolili Tomáše Šobra, který tak začal vykonávat v jednotě funkci starosty. Na Tyršovo doporučení byl na místo cvičitele přijat Josef Ošťádal. Jelikož neměl Sokol vlastní tělocvičnu, cvičilo se zpočátku v sálech škol a hostinců. První takovou byl sál hostince „U Radášů“, kde si cvičilo od počátku až do ledna následujícího roku, kdy se Sokolové přemístili do nouzové tělocvičny při obecní reálce. Činnost jednoty se velmi rozvíjela, ale potřeba vlastního sálu na cvičení se projevovala čím dál tím víc. Všechny prostory ke cvičení byly velmi nevyhovující a stísněné. Z tohoto důvodu byla v září 1885 zahájena sbírka na stavbu sokolovny. Ve prospěch sbírky byly pořádány zábavy, posvícení a různé podniky. Veškeré tyto akce byly výnosným zdrojem příjmů, a tak mohli přistoupit Sokolové v prosinci 1890 ke koupi pozemku na stavbu sokolovny a její následnému postavení. V květnu 1895 se konalo slavnostní položení základního kamene a již půl roku na to byla postavena hrubá stavba. Slavnostní otevření proběhlo v srpnu 1896. Sokol rozvíjel svou činnost i nadále. Pořádal veřejná vystoupení, výlety do blízkých i vzdálených míst, účastnil se sletů nebo pořádal již zmíněné zábavy a besídky. Rozvíjel také vzdělávací činnost, a tak v roce 1904 vzniklo sokolské loutkové divadlo, které pravidelně hrálo pro děti. Jednota měla i svůj biograf ve vlastní budově, která sousedila se sokolovnou, vlastní sokolskou hudbu, která hrála na všech akcích a také divadelní odbor.

První světová válka velmi zasáhla do poklidného života jednoty. V jejím průběhu bylo mnoho členů odvedeno na frontu. Na jejich místa nastoupily ženy, které vedly často i cvičení žáků. V sokolovně byl zřízen lazaret a později sloužila k potřebám armády. Na vojnu odešlo velké množství mužů z řad cvičenců i cvičitelského sboru. Vznikem Československa roku 1918 nastal nový rozmach píseckého Sokola. V rozmezí mezi válkami nastal „zlatý věk“ Sokola. I jednota v Písku byla v té době největší v širokém okolí. V této době svého největšího rozkvětu byl každý 15. občan členem Sokola a celkový počet členů se blížil k milionu. Druhá světová válka ochromila i činnost Sokola v Písku, která byla v roce 1941 zakázána a mnoho

funkcionářů, cvičitelů i obyčejných lidí bylo nacisty vězněno. Do písecké jednoty se jich 34 už nevrátilo. V období obou světových válek sehráli sokolové významnou úlohu v čs. Legiích, v odboji, při budování armády i státu nebo při obraně jeho hranic.

Sokolská jednota se přihlásila k životu ihned v prvních květnových dnech roku 1945, obnovila cvičení, o které bylo mezi mládeží i dospělými velký zájem. Politické změny na počátku roku 1948 poznamenali činnost Sokola na dalších 40 let. Na podzim roku 1948 byla provedena politickou mocí tzv. „očista“ Sokola, při které byli někteří členové ze Sokola vyloučeni a jiným byla dána důtka. O síle sokola jasně hovoří i to, že každý nastupující politický režim činnost sokolské organizace silně omezoval nebo zcela zakázal. Sokol se však dokázal vždy vzchopit.

Když 40 let poté slavila v 1988 písecká jednota 120. výročí založení Sokola v Písku, nikoho ani nenapadlo, že již za rok se budou moci veřejně hlásit k sokolským myšlenkám. V roce 1989 měla jednota celkem 1 600 členů v odborech základní tělovýchovy a ve 13 dalších sportech, kterými byla házená, odbíjená, šerm, turistika, šachy, kanoistika, stolní tenis, atletika, kuželky, softbal, kulturistika a orientační běh. Na jaře 1991 se jednota rozhodla přejít jako jeden celek do obnovené ČOS a tak pokračovat ve více jak 120leté tradici.

I v dalších letech pokračovala jednota ve své pestré činnosti. Pořádala různé podniky, členové se zúčastňovali sletů, závodů, a soutěží a úspěšně tak reprezentovali nejen svou jednotu i župu na okresní, krajské, republikové a někteří i na úrovni mezinárodní.

9. Referenční seznam pramenů a použité literatury

Archivní sbírky a fondy:

1. Státní oblastní archiv Třeboň (SOA)
- fond Sokolská župa Jeronýmova v Písku
2. Okresní archiv Písek (OA)
- fond Tělocvičná jednota Sokol v Písku
3. Okresní archiv Písek se sídlem v Mirovicích (OA)
- fond Tělocvičná jednota Sokol NV v Písku
4. Muzeum dějin Sokola a tělesné výchovy a sportu v Praze
- Ústřední dokumentační sbírka k dějinám sokolského hnutí

Tištěné prameny:

1. Almanach sokolské župy Jeronýmovy. Písek, 1998. 54 s.
2. Padesát let Sokola Píseckého. Písek: Jaroslav Burian, 1918. 24 s.
3. Památník Sokola píseckého k slavnosti 40letého jeho trvání. Písek: Jaroslav Burian, 1908. 32 s.
4. Průvodce po král. městě Písku. Písek: Theodor Kopecký, 1912. 256 s.
5. Ročenka sokolské župy Jeronýmovy. Písek, 1993-2005. 39-67 s.
6. Ročenka sokolské župy Jihočeské. Písek, 2006. 40 s.
7. Sokol v Jihočeském kraji 1862-2002. Písek, 2003. 56 s.
8. Výroční zpráva o činnosti tělocvičné jednoty „Sokol“ v Písku, Písek: František Lenc, 1932. 22 s.
9. Výroční zpráva o činnosti tělocvičné jednoty „Sokol“ v Písku. Písek: B. Novotný, 1933- 1940. 18-24 s.
10. Výroční zpráva o činnosti tělocvičné jednoty „Sokol“ v Písku. Písek: Th. Kopecký, 1904, 1915, 1924. 18-24 s.

Narativní prameny:

1. Ing. Zdeněk Janda
Preslova 1696
Budějovické předměstí
397 01 Písek

Literatura:

1. FRÖMEL, K. *Kompendium psaní a publikování v kinantropologii*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2002. 126 s. ISBN 80-244-0514-8
2. HAVLÍČEK, V. *Sokolstvo, jeho myšlenka, organizace a vývoj*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Československé obce sokolské, 1948. 70 s.
3. JANÍK, Z. *Almanach 750 let města Písku*. 1. vyd. Vimperk: TINA, 1993. 363 s. ISBN 80-85618-08-7
4. KOPECKÝ, TH., ŠEBÁNEK, A. *Dějiny Sokola píseckého 1868-1928*. Písek: František Podhajský a spol, 1928. 144 s.
5. KÖSSL, J., KRÁTKÝ, Fr., MAREK, J. *Dějiny tělesné výchovy*. Díl 2. Od roku 1848 do současnosti, Praha: Olympia, 1986. 263 s.
6. PACINA, V. *Sport v království Českém*. Praha: Mladá fronta, 1986. 240 s.
7. PEROUTKA, O. *100 let organizované cyklistiky v Písku 1887-1987*. Písek, 1987.
8. PEROUTKA, O. *60 let hokeje v Písku*. Písek, 1984. 31 s.
9. PEROUTKA, O. a KOL. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968. 25 s.
10. POLESNÝ, K. *Padesát let sokolské župy Jeronymovy. 1898-1948*. Písek: B. Novotný, 1948. 78 s.
11. POŘÍZKA, J., BUZEK, J., MÜNDEL, K. *100 let tenisu v Písku 1897-1997*. Písek: Vladimír Teringl, 1997. 76 s.
12. THOROVSKÝ, J. *25 roků jezdeckého odboru v Písku 1904-1929*. Písek: Vl. Hruška, 1929.

Periodika:

1. Písecké postřehy 1993-1994, č. 5-44, roč. II-III
2. Zítřek 1993, č. 14-49, roč. VI
3. Listy Písecka 1995-1998, č. 12-248, roč. II-VII
4. Písecké listy 1901-1941
5. Otavan 1900, 1916-1931

Internetové stránky:

1. <http://mail.sokol-cos.cz/COS/testweb.nsf>
2. <http://www.sokol.cz>
3. <http://www.sokol-cos.cz>

10. Seznam zkratek

AOS	-	Americká Obec Sokolská
c. k.	-	císařský a královský
ČAAU	-	Česká atletická amatérská unie
ČASK	-	Český amatérský sportovní klub
ČOS	-	Česká(slovenská) Obec Sokolská
ČOV	-	Český olympijský výbor
ČSTV	-	Československý svaz tělesné výchovy
ČSZRTV	-	Československý svaz základní a rekreační tělesné výchovy
ČŠK	-	Česká šermířský klub
DTJ	-	Dělnická tělocvičná jednota
FDTJ	-	Federace dělnických tělocvičných jednot
FPT	-	Federace proletářské tělovýchovy
FTVS	-	Fakulta tělesné výchovy a sportu
JčKV	-	Jihočeský krajský výbor
JPT	-	Jednota proletářské tělovýchovy
KČT	-	Klub českých turistů
kr.	-	krejcar (měna)
KSČ	-	Komunistická strana Československa
MNV	-	Místní národní výbor
MÚ	-	Městský úřad
NF	-	Národní fronta
NTV	-	Národní tělovýchovný výbor
ROH	-	Revoluční odborové hnutí
SK	-	Sportovní klub
TJ	-	Tělovýchovná jednota
ÚNTV	-	Ústřední národní tělovýchovný výbor
ÚV KSČ	-	Ústřední výbor komunistické strany Československa
zl.	-	zlatý (měna)
ZRTV	-	Základní a rekreační tělesná výchova
ZTV	-	Základní tělesná výchova